

T. C.

NIĞDE ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİ BİLİM DALI

**FİZİKİ COĞRAFYA KONULARI ÖĞRETİMİNDE
ARAZİ GEZİSİNİN ÖĞRETMEN ADAYLARININ
BAŞARI DÜZEYLERİNE ETKİSİ VE FİZİKİ
COĞRAFYA KAVRAMLARININ ÖĞRENİMİNDE
KARŞILAŞILAN SORUNLAR**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

HAMDİ KARAKÖK

DANIŞMAN

YRD. DOÇ. DR. TÜRKAN VİLDAN ALTIN

ONAY SAYFASI

Yrd. Doç. Dr. Türkan Vildan ALTIN danışmanlığında Hamdi KARAKÖK tarafından hazırlanan “Fiziki Coğrafya Konuları Öğretiminde Arazi Gezisinin Öğretmen Adaylarının Başarı Düzeylerine Etkisi ve Fiziki Coğrafya Kavramlarının Öğreniminde Karşılaşılan Sorunlar” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

25 / 01 / 2011

JÜRİ :

Danışman : Yrd. Doç. Dr. Türkan Vildan ALTIN

Üye : Prof. Dr. Remzi KILIÇ

Üye : Yrd. Doç. Dr. Ayhan DİKİCİ

ONAY :

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu'nun Tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

25 / 01 / 2011

Prof. Dr. Selen DOĞAN
Enstitü Müdürü

**FİZİKİ COĞRAFYA KONULARI ÖĞRETİMİNDE ARAZİ
GEZİSİNİN ÖĞRETMEN ADAYLARININ BAŞARI
DÜZEYLERİNE ETKİSİ VE FİZİKİ COĞRAFYA
KAVRAMLARININ ÖĞRENİMİNDE KARŞILAŞILAN
SORUNLAR**

Hamdi KARAKÖK

Niğde Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

İlköğretim Anabilim Dalı

Sosyal Bilgiler Öğretimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Ocak – 2011, Sayfa: 185

Danışman : Yrd. Doç. Dr. Türkan Vildan ALTIN

ÖZET

Bu araştırma, Fiziki Coğrafya konularının öğretiminde arazi çalışmasının öğretmen adaylarının akademik başarılarına etkisini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Fiziki coğrafya konularının öğretiminde arazi çalışması uygulamasının yapılmasının öğretmen adaylarının akademik başarısına etkisini belirlemek için Genel Fiziki Coğrafya konuları içerisinde yer alan “Dünyanın Yapısı, Jeolojik Zamanlar ve Yüzey Şekilleri” bölümleri seçilmiş ve bu bölümlerle ilgili öğretmen adaylarına uygulanmak üzere başarı testi hazırlanmıştır. Araştırmanın uygulaması Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ve Fen Bilgisi Öğretmenliği Ana Bilim Dallarında okuyan öğretmen adaylarına ön test – son test olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmada konular deney grubuna arazi çalışması uygulanarak anlatılmış, kontrol grubuna ise geleneksel yöntem olan düz anlatım

yöntemi kullanılarak anlatılmıştır. Araştırmada hedeflenen verilere ulaşabilmek adına “Dünyanın Yapısı, Jeolojik Zamanlar ve Yüzey Şekilleri” bölümleri kapsamı dahilinde uzman görüşleri çerçevesinde araştırmacı tarafından hazırlanmış, aynı zamanda araştırmanın ön test ve son testinde uygulanmış olan beş seçenekli çoktan seçmeli 25 sorudan oluşan başarı testi kullanılmıştır. Ayrıca öğretmen adaylarının coğrafyaya karşı tutumlarını ölçmek ve öğretmen adaylarının arazi çalışması hakkındaki görüşlerini almak üzere anket ve tutum ölçeği uygulanmıştır. Araştırmanın alt problemleri SPSS programı ile analiz edilmiştir. Analiz yorumlarında t- testinden faydalanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre fiziki coğrafya konularının öğretiminde arazi çalışmasının yapılması öğretmen adaylarının akademik başarılarını artırmada etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Fiziki Coğrafya, Coğrafya Öğretimi, Arazi Çalışması

**THE EFFECT OF SUCCES LEVEL OF TEACHER CANDIDATE
OF LAND TRIP IN EDUCATION OF PHYSICAL GEOGRAPHY
SUBJECTS AND THE PROBLEMS ENCOUNTRING IN
EDUCATION OF PHYSICAL GEOGRAPHY SUBJETS**

Hamdi Karakök

Nigde University

Institute Of Social Sciences

Premary School Education

Social Studeis Education

January 2010, Pages: 185

ABSTRACT

This research aim to show the effects of dield survey on success of teacher trainees teaching issues of physical geography. To evalute the effects of field survey on success of teacher trainees' teaching issues of physical geography, "Structure of Earth, Geologic Time and Landform Structures" issues which are among the issues of Common Physical Geography are chosen and achievement test to be implemented on teacher trainees is prepared. Implementation of research was applied of teacher trainees of Nigde University, Faculty of Education, Departmen of Social Studies Education and Science Education as "preparation test" and "final test". In this research matter were appld to experimental group by using method. To reach the aim of this research, "preparation test" and "final test" on "Structure of Earth, Geologic Time and Surface Structures" topich were implemented by researcher in

the light of expert opinions and these test consist of 25 questions and 5 options for each one.

To evaluate of the teacher trainee's attitudes on Geography, a poll and attitude scale were applied. The minor problems of research were analyzed by using SPSS program. In the Interpretation of analyses, t- test was used. According to analyses results, it is deduced that using of field survey on teaching phsysical geography topics is very effective method on improving of academic success of teacher trainees.

Key Words : Physical Geography, Teaching of Geography Topics, Field Survey.

ÖNSÖZ

Günümüzde uygulanan eğitim anlayışı olan yapılandırmacı yaklaşıma göre; öğrenci bilgiyi öğrenmek için ezberlemek şeklinde değil, bilgiyi doğru anlamak ve yorumlamak için öğrenme sürecinde aktif olarak yer alması gerekir. Bu doğrultuda eğitimde, hedeflenen amaçlara ulaşabilmek için çeşitli öğretim yöntemleri uygulanmaktadır.

Günümüzde uygulanan eğitim anlayışı öğrencilerin mümkün olduğu kadar aktif olduğu bir eğitim – öğretim ortamı hedeflemektedir. Bu eğitim anlayışının hedeflediği bu ortama ulaşmak için muhakkak değişik öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılması gereklidir. Çünkü öğrenciler ancak ilgisini çeken ve birçok duyu organına hitap eden yöntem – teknik sayesinde aktif olabilmektedir.

Gezi – gözlem yöntemi de öğrencilerin birçok duyu organına hitap eden ve öğrencilerin aktif olduğu, yaparak yaşayarak öğrendikleri bir yöntemdir. Bu araştırma gezi – gözlem yönteminin coğrafya öğretiminde nasıl etkili bir yöntem olduğunu ve bu yöntemle öğrencilerin başarı düzeylerindeki olumlu artışı göstermek amacıyla hazırlanmıştır.

Araştırma konusunun belirlenmesinden başlayarak yaptığım araştırmanın başından sonuna kadar her noktasında, bana her konuda destek olan çok kıymetli hocam ve danışmanım Yrd. Doç. Dr. Türkan Vildan ALTIN'a, araştırmanın başlangıcından sonuna kadar bana her konuda yardımcı olan ve değerli görüşlerini esirgemeyen değerli hocam sayın Yrd. Doç. Dr. Bekir Necati ALTIN'a, araştırma esnasında değerli görüşleriyle beni yönlendiren değerli hocam sayın Yrd. Doç. Dr. Ayhan DİKİCİ'ye, araştırmam sırasında yardımlarını ve desteğini asla esirgemeyen değerli dostum İsa SOYDABİRCAN' a ve hayatım boyunca sürekli benim yanımda olan ve desteklerini hiç esirgemeyen annem ve babama en içten teşekkürlerimi sunarım.

Hamdi KARAKÖK

Niğde – 2011

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLO LİSTESİ.....	xii
ŞEKİL LİSTESİ.....	xvii

BÖLÜM I

GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	3
1.2. Problem Cümlesi.....	6
1.3. Alt Problemler.....	7
1.4. Amacı	8
1.5.Önemi.....	8
1.6. Varsayımlar.....	10
1.7. Sınırlılıklar.....	10
1.8. Tanımlar.....	11

BÖLÜM II

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	14
2.1. Kavramsal Çerçeve.....	14
2.1.1.Öğrenme ve Öğretim.....	14
2.1.2.Öğretimdeki Başlıca Öğrenme Kuramları.....	16
2.1.3.Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler.....	18
2.1.4.Öğretimde Yöntem ve Teknikler.....	19

2.1.4.1. Edilgen Öğrenme.....	20
2.1.4.2. Etkileşimli Öğretme.....	21
2.1.4.3 Aktif Öğrenme.....	22
2.1.5. Gezi – Gözlem Nedir?.....	24
2.1.5.1.Gözlem Çeşitleri.....	28
2.1.5.1.1.Yapılış Şekillerine Göre Gözlemler.....	28
2.1.5.1.2.Yapıldığı Yere Göre Gözlem.....	29
2.1.5.1.3.Mevcudada Göre Gözlem.....	29
2.1.5.1.4.Süreye Göre Gözlem.....	30
2.1.6.Gezi – Gözlem Yöntemi.....	31
2.1.6.1.Başarılı Bir Gezi-Gözlem Yapmak İçin Dikkat Edilecek Hususlar.....	32
2.1.6.2.Gezi – Gözlem Yönteminin Aşamaları.....	33
2.1.6.2.1. Gezi – Gözlem Yönteminin Hazırlık ve Plan Aşaması.....	33
2.1.6.2.2.Gezi – Gözlem Yönteminin Uygulanma Aşaması.....	33
2.1.6.2.3.Gezi – Gözlem Yönteminin Sonuç Aşaması	34
2.1.7.Coğrafyada Gezi – Gözlem Yönteminin Önemi.....	35
2.2. İlgili Araştırmalar.....	37

BÖLÜM III

3. YÖNTEM.....	41
3.1. Araştırmanın Modeli.....	41
3.2. Çalışma Grubu.....	43
3.3. Veri Toplama Aracı	43
3.4. Verilerin Toplanması.....	44
3.5. Verilerin Analizi.....	44

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE YORUM.....	50
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	50
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	54
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	55
4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	56
4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	57
4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	58
4.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	59
4.8.Uygulamaya İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	61
4.9.Araştırmada Uygulanan Başarı Testinin Bulguları ve Yorumlar.....	65
4.10.Araştırmada Uygulanan Anketin Bulguları ve Yorumları	115
4.11.Araştırmada Uygulanan Tutum Ölçeğinin Bulguları ve Yorumları....	126

BÖLÜM V

5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	140
5.1. Sonuçlar.....	140
5.2. Öneriler.....	142
KAYNAKÇA.....	144

EKLER	148
EK I: Başarı Testi.....	149
EK II: Anket.....	154
EK III: Tutum Ölçeği.....	157
EK IV: İzin Belgeleri.....	158
EK V:Öğrenci Görüşleri.....	162

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Öğretmen Adaylarının Bölümlere ve Cinsiyete Göre Dağılımı.....	43
Tablo 2: Öğretmen Adaylarına Uygulanan Başarı Testine Ait Soruların Madde Güçlük İndeksi ve Madde Ayırt Edicilik İndeksi.....	47
Tablo 3: Madde Güçlük İndeksi Değerlendirme Çizelgesi.....	48
Tablo 4: Madde Ayırt Edicilik İndeksi Değerlendirme Çizelgesi.....	49
Tablo 5: Deney Grubunun Ön- test, Son-test ve Fark (Erişi) Puanları.....	51
Tablo 6: Kontrol Grubunun Ön-test, Son- test ve Fark (Erişi) Puanları	52
Tablo 7: Ön test Puanlarının Gruba Göre t- Testi Sonuçları.....	54
Tablo 8: Son test Puanlarının Gruba Göre t- Testi Sonuçları	55
Tablo 9: Erişi Puanlarının Gruba Göre t-Testi Sonuçları.....	56
Tablo 10: Kontrol Grubunun Ön test ve Son test Puanlarının t- Testi Sonuçları....	57
Tablo 11: Deney Grubunu Ön test ve Son test Puanlarının t- Testi Sonuçları	58
Tablo 12: Fiziki Coğrafya Kavramlarının Öğreniminde Karşılaşılan Sorunlar.....	59
Tablo 13: Uygulamadan Sonra Uygulama İle İlgili Öğrenci Değerlendirmeleri.....	61
Tablo 14: Başarı Testinin Birinci Sorusuna Ön test ve Son testte Verilen Cevapların Dağılımı.....	65

Tablo 15: Başarı Testinin İkinci Sorusuna Ön test ve Son testte Verilen Cevapların Dağılımı	67
Tablo 16: Başarı Testinin Üçüncü Sorusuna Ön test ve Son testte Verilen Cevapların Dağılımı	69
Tablo 17: Başarı Testinin Dördüncü Sorusuna Ön test ve Son testte Verilen Cevapların Dağılımı	71
Tablo 18: Başarı Testinin Beşinci Sorusuna Ön test ve Son testte Verilen Cevapların Dağılımı	73
Tablo 19: Başarı Testinin Altıncı Sorusuna Ön test ve Son testte Verilen Cevapların Dağılımı	75
Tablo 20: Başarı Testinin Yedinci Sorusuna Ön test ve Son testte Verilen Cevapların Dağılımı	77
Tablo 21: Başarı Testinin Sekizinci Sorusuna Ön test ve Son testte Verilen Cevapların Dağılımı.....	79
Tablo 22: Başarı Testinin Dokuzuncu Sorusuna Ön test ve Son testte Verilen Cevapların Dağılımı	81
Tablo 23: Başarı Testinin Onuncu Sorusuna Ön test ve Son testte Verilen Cevapların Dağılımı	83
Tablo 24: Başarı Testinin On Birinci Sorusuna Ön test ve Son testte Verilen Cevapların Dağılımı	85

Tablo 25: Başarı Testinin On İkinci Sorusuna Ön test ve Son testte Verilen Cevapların Dağılımı	87
Tablo 26: Başarı Testinin On Üçüncü Sorusuna Ön test ve Son testte Verilen Cevapların Dağılımı	89
Tablo 27: Başarı Testinin On Dördüncü Sorusuna Ön test ve Son testte Verilen Cevapların Dağılımı	91
Tablo 28: Başarı Testinin On Beşinci Sorusuna Ön test ve Son testte Verilen Cevapların Dağılımı.....	93
Tablo 29: Başarı Testinin On Altıncı Sorusuna Ön test ve Son testte Verilen Cevapların Dağılımı.....	95
Tablo 30: Başarı Testinin On Yedinci Sorusuna Ön test ve Son testte Verilen Cevapların Dağılımı	97
Tablo 31: Başarı Testinin On Sekizinci Sorusuna Ön test ve Son testte Verilen Cevapların Dağılımı	99
Tablo 32: Başarı Testinin On Dokuzuncu Sorusuna Ön test ve Son testte Verilen Cevapların Dağılımı	101
Tablo 33: Başarı Testinin Yirminci Sorusuna Ön test ve Son testte Verilen Cevapların Dağılımı	103
Tablo 34: Başarı Testinin Yirmi Birinci Sorusuna Ön test ve Son testte Verilen Cevapların Dağılımı	105
Tablo 35: Başarı Testinin Yirmi İkinci Sorusuna Ön test ve Son testte Verilen Cevapların Dağılımı.....	107

Tablo 36: Başarı Testinin Yirmi Üçüncü Sorusuna Ön test ve Son testte Verilen Cevapların Dağılımı	109
Tablo 37: Başarı Testinin Yirmi Dördüncü Sorusuna Ön test ve Son testte Verilen Cevapların Dağılımı	111
Tablo 38: Başarı Testinin Yirmi Beşinci Sorusuna Ön test ve Son testte Verilen Cevapların Dağılımı	113
Tablo 39: Ankete katılan öğretmen adaylarının cinsiyet durumlarına göre dağılımı.....	115
Tablo 40: Ankete katılan öğretmen adaylarının üniversiteden önce ikamet ettikleri yerleşim birimine göre dağılımı.....	115
Tablo 41: Ankete katılan öğretmen adaylarının görev yapmak istedikleri okul türlerine göre dağılımı.....	116
Tablo 42: Ankete katılan öğretmen adaylarının görev yapmak istedikleri yerleşim birimine göre dağılımı.....	116
Tablo 43: Ankete katılan öğretmen adaylarının üniversite öncesi her hangi bir arazi gezisine katılıp katılmadıklarının bulguları.....	117
Tablo 44: “Bölümünüzde yeterince arazi gezisi uygulaması yapıldığı görüşüne katılıyor musunuz?” sorusuna ait bulgular.....	117
Tablo 45: “ Öğretmen olduğunuzda en çok uygulayacağınız yöntem – teknik hangisidir?” sorusuna ait bulgular	118

Tablo 46: “ Öğretmen olduğunuzda en az uygulayacağınız yöntem – teknik hangisidir?” sorusuna ait bulgular.....	119
Tablo 47: Uygulayacağınız yöntem – teknikleri neye göre sıralama yaptınız?” sorusuna ait bulgular	120
Tablo 48: “ Arazi gezileri ile ilgili yeterli bilgi ve tecrübeye sahip misiniz?” sorusuna ait bulgular.....	120
Tablo 49: “ Arazi gezileri için yeterli bilgi ve tecrübeye sahip olamamanızın nedenleri nelerdir?” sorusuna ait bulgular.....	121
Tablo 50: “ Sizce okullarda arazi gezisi uygulanma durumu nedir?” sorusuna ait bulgular.....	122
Tablo 51: Sizce okullarda arazi gezilerinin uygulanmamasının nedenleri neler olabilir?” sorusuna ait bulgular	122
Tablo 52: “ Sizce arazi gezileri coğrafya kavramlarının öğrenilmesinde karşılaşılan sorunların ortadan kalkmasına yardımcı olur mu?” ” sorusuna ait bulgular.....	123
Tablo 53: “ Yapılan arazi gezilerine öğrenme arzusuyla mı yoksa zorunluluktan mı katılıyorsunuz?” sorusuna ait bulgular	124
Tablo 54: “Arazi gezilerinde o bölgenin nasıl bir yapıda olduğunu ve hangi kayaç türüne sahip olduğunu anlayabiliyor musunuz?” sorusuna ait bulgular.....	125
Tablo 55: Öğretmen adaylarına uygulanan tutum ölçeği ve sonuçları.....	126
Tablo 56: Öğretmen adaylarına uygulanan tutum ölçeği ve sonuçları.....	134

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: Öğrenme Piramidi.....	23
Şekil 2: Ön Test Son Test Kontrol Gruplu Desen.....	42

BÖLÜM I

GİRİŞ

Günümüz dünyasında bireyler gelişen çağın şartları çerçevesinde sürekli olarak hayata uyum sağlama ve bilgiyi özümseyerek beceri haline getirme durumundadırlar. Bilgiyi beceri haline getirebilme eğitimle mümkündür. Eğitim; öğrencileri yaşama hazırlayacak bir faaliyettir. Onlara hayata bakış açısı, olaylara karşı doğru karar verme ve davranış gösterme, yaşamla ilişkili doğru değerleri vermek, onları doğru davranışlara alıştırmak, alışkanlık kazandırmaktır. Demirel (2009:6) eğitimi; “Bireyde kendi yaşantıları yoluyla, kalıcı izli ve istendik davranış oluşturma sürecidir.” şeklinde tanımlanmakta ve günümüzde okullar eğitim sürecinin en önemli kısmını oluşturmaktadır.

Ülkemizde eğitim sistemi ilköğretim alanında 1965 yılından sonra yapılan en köklü değişiklik 2005-2006 öğretim yılında uygulamaya konulan programla olmuştur. Yeni ilköğretim programı 2004-2005 öğretim yılında dokuz ilde yüz yirmi okulda pilot uygulaması yapıldıktan sonra 2005-2006 öğretim yılında tüm ilköğretim okullarında uygulanmaya başlanmıştır. Eğitim alanında yapılan bu müfredat değişiklikleri yeniden yapılandırmacı olarak tanımlanırken, ders kitaplarından, öğretim yöntem ve tekniklerine, eğitim araç ve gereçlerinden ölçme değerlendirmeye birçok değişikliği de beraberinde getirmiştir.

Geleneksel öğretim modeli; öğretmen merkezli bir öğretim modeli olup, çoğunlukla, sınıf ortamında, öğretmenin öğrenciye bilgi aktarımı şeklinde geçen eğitim modelidir. Öğrenen ise pasif alıcı konumunda olup, ezberleyen öğrenci başarılıdır. Genellikle bilginin tek kaynağı olan ders kitabı ve diğer yardımcı eğitim araç ve gereçleri eğitimin elemanlarını oluşturmaktadır. Doğru, yeterli ve anlaşılır olarak algılanmayan bilgilerin ezbere dayalı bir şekilde öğrenilmesidir (Küçükahmet, 2009: 57).

Geleneksel öğrenme modelindeki kazanımlar çoğunlukla gerçek yaşam ile ilişkilendirilmediği için öğrencilerin gerçek hayattaki problemler karşısında çözüm üretememelerine sebep olmaktadır.

Geleneksel öğrenme yönteminde, öğrenen, bilgiyi öğretmenden, ders kitabından ya da başka kaynaklardan doğrudan alır. Ancak bilgi yapılandırılmadıkça öğrenmenin gerçekleşmesi mümkün değildir. Öğrenme, öğrenenin yeni fikir veya kavramları güncel ya da önceki bilgilerle ilişkilendirdiği, yapılandırdığı aktif bir işlemdir. Fakat geleneksel öğrenme modelinde bilgiler ne gerçek ne de önceki bilgiler ile yapılandırılmadığı için ve ezbere dayandığı için kısa sürede unutulmaktadır.

Öğrenen, bilgiyi araştırır, bulur, ilişkilendirir ve yapılandırır. Yapılandırılan öğrenme, öğrenene, bilgisini yaşamında kullanma, karşılaştığı durumlar için karar verme ve yeni bilgiler için alt yapı oluşturma imkanı verir.

Günümüzde uygulanan eğitim anlayışı olan yapılandırmacı yaklaşıma göre; öğrenci bilgiyi öğrenmek için ezbercilik yerine, bilgiyi doğru anlamak ve yorumlamak için öğrenme sürecinde aktif olarak rol alması gerekir. Öğrencilerin yalnızca işittikleri şeyleri kolayca unutabilmektedirler. Fakat bizzat katıldıkları bir eğitim etkinliği onların konuyu daha iyi anlamalarını ve kolay kolay unutmamalarını sağlar. Anlatım gibi tek yönlü iletişime dayanan klasik yöntemlerde öğretmen ve öğrenen merkezli ezberciliğe dönük bir uygulamada öğrenci sadece o anki ezberlediği kısmı hatırlar ve kısa bir süre sonra bilgi unutulur. Fakat bizzat yaparak yaşayarak katıldıkları bir ortamda bilgiler kalıcı olur (Küçükahmet, 2009: 58).

Ülkemizde 2005-2006 öğretim yılında uygulanmaya başlanılan yapılandırmacı yaklaşımla beraber disiplinlerin öğretim programlarında da değişikliğe gidilmiştir. Aynı öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığınca hazırlanan “Yeni Coğrafya Dersi Öğretim Programı” 2005 – 2006 öğretim yılında yürürlüğe girmiştir (Güngördü, 2002: 157).

Ülkemizde özellikle coğrafya derslerinde ve diğer disiplinlerde gezi-gözlem yönteminin uygulanmamasının sebeplerinden en önemlisi öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının eğitim-öğretim hayatları boyunca bu yöntemi hiç uygulamaları veya çok nadir uygulamalarından kaynaklanmaktadır. Gözlem olmadan bilgi aktarmak geleneksel anlayışın ezberciliğinden başka bir şey değildir. Bu bağlamda ülkemizde ilköğretim, ortaöğretim ve yüksek öğretime kadar coğrafya öğretiminin en önemli eksiği gezi-gözlem yönteminin gerçekleştirilmemesidir.

1.1. PROBLEM DURUMU

Eğitim, yaygın bir biçimde “ insanın kişiliğini besleme süreci” ve “ insan sermayesine yapılan yatırım” olarak kabul edilmektedir. En genel anlamda “istendik davranış oluşturma ya da istendik davranış değiştirme süreci” olarak tanımlanan eğitim, toplumun ayrıştırılmış değerlerinin bilgi ve beceri birikimlerinin yeni nesillere aktarılması ile ilgilidir. Bu anlamda eğitim, “bireyi, istendik nitelikte kültürlenme süreci” dir (Senemoğlu, 2010: 86).

Öğrenme ise çevreyle etkileşimi sonucunda bireyde oluşan ve kalıcı izler bırakan davranış değişiklikleridir. Herhangi bir bilginin öğrenilmiş kabul edilmesi için nispeten kalıcı olması şarttır. Kalıcı olmayan bilgiler öğrenilmiş kabul edilemezler. Öğrenmenin planlı bir şekilde gerçekleşebilmesi için bir eğitim programına ihtiyaç vardır. Eğitim programı, öğrenciye okulda ve okul dışında planlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları bütünüdür. Demirel (2009: 10-11)’e göre bir

eğitim programının dört temel unsuru vardır; hedefler, üniteler ve konular, eğitim durumları ve değerlendirme.

Okullarda istendik öğrenmelerin gerçekleşmesini sağlayan ya da istendik öğrenmelerin oluşmasına rehberlik eden kişiler öğretmenlerdir. Öğretmenlerin geçerli öğrenmeleri, planlı bir biçimde gerçekleştirmede kullandıkları temel araç ise ğretim programıdır.

Öğretim programı, bir derste öğrencilerin ulaşacağı hedefleri, hedeflerin kapsadığı davranışları, davranışları kazandırmak üzere düzenlenecek eğitim durumlarını ve davranışların ne derecede kazandırıldığını ortaya koyabilecek sına ma durumlarını kapsayan, gelişmeye açık ve çok yönlü etkileşim içinde olan öğeler bütünüdür. Kısaca ğretim programının kapsaması gereken ; hedefler, eğitim durumları ve değerlendirme dir (Senemoğlu, 2010: 381).

Bir eğitim faaliyetinde ilk yapılacak iş, "amaç"ların belirlenmesidir. Genelde eğitim politikaları ve eğitim felsefesi, eğitimin amaçlarını belirler. Amaçların belirlenmesinden sonra yapılacak iş ise, bu amaçlara hangi program, yöntem ve teknikle ulaşılacağının tespitidir (Küçükahmet, 2009: 60).

Kullanılacak ğretim yöntemi ve teknikler hedeflere ulaşma açısından çok önemlidir. Çünkü eğitim programının başarısında içerik kadar, kullanılacak olan ğretim yöntemi ve tekniklerin de önemi vardır. Fakat geleneksel yöntemlerde içerik daha ön planda tutularak kullanılan ğretim yöntemi klasik düz anlatımla sınırlandırılmaktaydı. Geleneksel yöntemde uygulanan düz anlatım yöntemiyle ğretmen anlatır öğrenciler ezberler mantığı yer almaktaydı. Fakat ğretmen bilmediği şeyleri öğretemez. Bununla birlikte çok iyi bildiği şeyleri de bazen yeterince öğretemez. Öğretmenin bildiği şeyleri öğretebilmesi için iyi bir yöntem bilgisine sahip olması gerekir.

“Nasıl öğretilim?” sorusu eğitimde öğretim yöntemleri, öğretimin şekli ve öğretimin yöntemini belirlenmesini ifade eder. Eğitimde yöntem hedeflere ulaşılmada en kısa ve en uygun yolu ifade eder. Öğretimin kalitesini artırmak için öğretimde kullanılacak yöntemlerin dikkatli bir şekilde belirlenmesi gerekir (Açıkgöz, 2006: 3).

Günümüzde uygulanan yapılandırmacı yaklaşım öğrenciyi öğretimde ön plana çıkarmıştır. İyi ve kalıcı bir öğrenme faaliyetinin yaparak, yaşayarak ve görerek gerçekleşeceği bütün eğitimciler tarafından kabul edilmektedir. Fakat bunlar öğretmenlerin tarafından bilinmesine rağmen, günümüzde hala öğretmenler kolay olanı ve en iyi bildiklerini sandıkları anlatım yöntemini seçmekte ve öğrencileri ezberciliğe yönlendirmektedirler.

Günümüzde uygulanan öğrenci merkezli öğretim yaklaşımında öğrencileri aktif ve öğretimi verimli kılmanın en önemli yöntemlerinden birisi de gezi- gözlem ve inceleme yöntemidir. Bu yöntem, öğrenciyi aktif hale getiren öğretim yöntemlerinden birisidir.

Kısaca tanımlamak gerekirse gezi- gözlem ve inceleme yöntemi; “sınıf içi çalışmalarını tamamlamak ve daha anlamlı kılmak amacıyla, bir olayı veya varlığı bulunduğu yerde ve doğal şartları içinde planlı bir şekilde inceleme yaptırarak öğretme yoludur.” (Karabağ ve Şahin, 2007: 77). Öğrencinin görerek ve yaşayarak öğrenmesi, öğrenci üzerinde kalıcı izler bırakmakta ve öğrencileri ezbercilikten kurtarmakta. Gezi- gözlem yöntemi, bunu sağlaması açısından öğretimde farklı bir yere sahiptir

Birçok derste olduğu gibi coğrafya derslerinde de öğretmenler farklı öğretim yöntem ve teknik kullanmak yerine genelde düz anlatım, soru – cevap ve not tutturma gibi etkinlik ve yöntemlerle dersi işlemektedirler. Oysa ki Coğrafya Dersi Öğretim Programı’nda (2005) belirtilen “derslerde aktif öğrenmeye dayalı etkinliklerin uygulanması” ifadesi öğrenme – öğretme süreçlerinde değişime işaret etmektedir. Coğrafya eğitimi son yıllarda meydana gelen köklü değişimler sayesinde yeni bir süreç içersine girmiştir (Karabağ ve Şahin, 2007: 77).

Bu gelişmelere rağmen coğrafya öğretiminde çok önemli bir yeri olan gezi-gözlem ve inceleme yöntemi yeterince kullanılmamaktadır. Bu yöntemin öğrencilerin bilimsel düşünce ve fikirlerinin gelişimi üzerindeki etkisi anlaşılamamaktadır.

Gezi-gözlem yönteminin özellikle coğrafya derslerinde olmak üzere diğer derslerde de çok az tercih edilmesinin diğer bir nedeni de hem MEB yönetmeliklerinde hem de okul yöneticileri tarafından yeterince desteklendiği kanaatinde değiliz.

Coğrafya öğretmenleri de üzerine düşen görevleri yeteri kadar yerine getirdiği kanısında değiliz. Sosyal bilgiler öğretiminde gezi- gözlem ve inceleme yönteminin önemini bildikleri halde, bu yöneme çok az başvurdukları görülmektedir. Bu sebeplerden dolayı gezi-gözlem yönteminin önemini ve gerekliliğini vurgulamak için böyle bir araştırma yapılmaya karar verilmiştir.

Bu araştırmada fiziki coğrafya konuları öğretiminde arazi gezilerinin öğretmen adaylarının başarı düzeylerine etkisi ve fiziki coğrafya kavramlarının öğreniminde karşılaşılan sorunlar tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda toplam 105 öğretmen adayına anket, SorunlarıBelirleme Ölçeği ve başarı testi (ön test – son test) uygulanmıştır.

1.2. PROBLEM CÜMLESİ

Fiziki coğrafya konuları öğretiminde arazi gezisinin öğretmen adaylarının başarı düzeylerine ve tutumlarına etkisi nedir?

1.3. ALT PROBLEMLER

1. Gezi-gözlem yönteminin uygulandığı deney grubu ile geleneksel yöntemin uygulandığı kontrol grubunun ön test, son test ve erişim puanlarının dağılımı arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. Gezi- gözlem yönteminin uygulandığı deney grubu ile geleneksel yöntemin uygulandığı kontrol grubunun ön test başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Gezi-gözlem yönteminin uygulandığı deney grubu ile geleneksel yöntemin uygulandığı kontrol grubunun son test başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
4. Deney ve kontrol gruplarının erişim puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
5. Kontrol grubunun ön test ve son test puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
6. Deney grubunun ön test ve son test puan ortalamaları arasında bir farklılık var mıdır?
7. Fiziki coğrafya kavramlarının öğreniminde karşılaşılan sorunlar nelerdir?

1.6. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırma ile fiziki coğrafya konuları öğretiminde arazi gezisinin öğretmen adaylarının başarı düzeylerine etkisi ve fiziki coğrafya kavramlarının öğreniminde öğretmen adaylarının karşılaŐtıkları sorunları ve bu sorunların nedenlerini ortaya çıkarmak ve çözüm önerileri sunulması amaçlanmıştır.

1.7. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Diğer tüm derslerin öğretiminde olduğu gibi coğrafya dersinin öğretiminde de tek bir yöntem, teknik kullanılması düşünülemez. Öğretim yöntemi her derse göre deđiŐtiđi gibi okul türlerine göre de değişir. Çünkü bu yöntemler dersler için değil, dersi öğrenecek ve öğretecek kişi için gereklidir.

Eğitim – öğretim hedeflerinin gerçekteŐmesi uygun bir yöntemin seçilmesi ile sağlanabilir. Bu nedenle her ders için tek bir yöntem değil çok farklı yöntemlerin kullanılması söz konusu olmaktadır. Öğretmenlerin yöntem konusunda seçici olabilmeleri için bu yöntemleri çok iyi bilmeleri ve iyi bir şekilde kullanabilmeleri gerekmektedir. Kısacası öğretmenlerin yöntem zenginliğine sahip olmaları gerekmektedir.

İlköğretim eğitim sisteminin temel taŐı niteliğindedir. Bu nedenle ilköğretimde verilecek eğitim – öğretim öğrencinin ileriki yıllarda topluma katılması, toplumun ve kendisinin beklentilerini karşılayabilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle geleceğin öğretmenleri olan öğretmen adaylarına bu bağlamda büyük iş düşmektedir. Özellikle günlük yaşamda birçok kavram yanlışlığının, yanlış öğrenmelerin ve yanlış bilgilerin kullanıldığı coğrafya konularında öğretmenlere daha çok sorumluluk düşmektedir.

Özellikle günümüzde davranışçı öğrenme kuramının yerini yapılandırmacı anlayışa bırakması coğrafya programlarına da önemli ölçüde yansımış ve özellikle ilköğretim ve orta öğretim düzeylerindeki okulların coğrafya programlarında önemli değişiklikler olmuştur.

Yapılandırmacı yaklaşım ezbercilik sistemi yerine yaparak – yaşayarak öğrenmeyi desteklemekte ve öğrencilerin derslere aktif olarak katılmalarını sağlamaktadır. Yapılandırmacı yaklaşım geleneksel yaklaşımın tersine sınıf dışı eğitimin önemini vurgulamakta ve sınıf dışı eğitimi desteklemektedir. Bu önem bütün alanlar için geçerli olmakla birlikte sosyal bir bilim olarak sorgulayıcı yaklaşım gerektiren coğrafya konularının öğretiminde daha da önem taşımaktadır.

Öğrenciler sınıflarda pasif bir durumda oturarak öğrenim görmek istememektedirler. Klasik yöntemlere yapılan eleştirilerin hemen hemen tamamı bu noktadan kaynaklanmaktadır. Yapılan birçok araştırma; Tunç (2006), Ballı (2009) ve Açıkgöz (2006) araştırmalarında klasik yöntemlerle öğretimde başarının son derece düşük olduğunu ortaya koymaktadır.

Fiziki coğrafya konularının öğretiminde kavram, olay ve olguları işitsel, görsel veya hem işitsel hem görsel olarak öğrencilere sunmak öğrencilerin bu bilgileri ileriki safhalarda daha iyi düzeyde hatırlamasına ve doğal olarak öğrencilerin başarı düzeylerinin de yükselmesine sebep olacaktır.

Coğrafya öğretiminde, gezi-gözlem metodunun yeri ve öneminin kuramsal olarak yeterince ortaya koyulmamasının yanı sıra literatürde gezi-gözlem metodunun uygulama durumları ile ilgili yeterli çalışmanın ve araştırmanın son yıllarda ele alındığı görülmektedir. Bu çalışma ile coğrafya öğretiminde gezi-gözlem metodunun öneminin ve gerekliliği hakkında eğitim sistemimize yön veren kişi ve kuruluşların bilgi sahibi olacakları düşünülmektedir.

1.4. VARSAYIMLAR

1. Araştırmanın ölçme aracı olarak kullanılan; başarı testi, SorunlarıBelirleme Ölçeği ve anket sorularına öğrencilerin verdikleri cevaplar mevcut durumu yansıtmaktadır.
2. Araştırmanın ölçme araçlarını yanıtlayan öğrencilerin ciddiyetle ve objektif bir şekilde cevap verdikleri kabul edilmiştir.
3. Deney Grubu ve Kontrol Grubu öğrencileri arasında başarı puanlarını etkileyebilecek bir etkileşim olmamıştır.
4. Bilgi toplamak için kullanılan ölçekler geçerli ve güvenilirlerdir.

1.5. SINIRLILIKLAR

1. Bu araştırma; Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi Öğretmenliği ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümlerinde Genel Fiziki Coğrafya konularını işlemiş olan toplam 105 öğrenci ile sınırlıdır.
2. Araştırma sadece gezi-gözlem metoduyla sınırlıdır. Diğer öğretim metotları araştırma kapsamına dahil edilmemiştir.
3. Araştırmada ki bulgular; uygulanacak olan anket, SorunlarıBelirleme Ölçeği ve başarı testine verilecek cevaplar ve deney grubundan dönüt olarak alınan mektuplarla sınırlıdır.
4. Araştırma Genel Fiziki Coğrafya konularının; “Dünyanın yapısı, jeolojik zamanlar ve yüzey şekilleri” konularıyla sınırlıdır.

1.8. TANIMLAR

Gezi-Gözlem Metodu: Sınıf içi çalışmalarını tamamlamak ve daha anlamlı kılmak amacıyla, bir olayı, olguyu veya varlığı bulunduğu tabii şartlar içerisinde, bir rehber gözetiminde, planlı ve amaçlı bir şekilde gözlemleyerek, bu olay ve olguları derinliğine inceleme ve bunlar üzerinde değerlendirme yapmaya imkân veren öğretim metodudur (Güngördü, 2002: 9).

Geleneksel (Klasik) Yöntem: Tek yönlü iletişime dayanan öğretmen merkezli yöntemler bütünüdür (Çiftçi, 2002: 23).

Çağdaş Yöntem: Öğretmenin, öğrencinin öğrenmesini kolaylaştırma, öğrenciye rehberlik etme, öğrenme sürecini etkin katılımı ve katkısını sağlama ile yükümlü olduğu öğretim yöntemi (Öztürk, 2005: 50).

Eğitim: Bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir (Özdemir ve Yalın 1999: 2).

Öğretim: Öğrenmenin gerçekleşmesi ve bireyde istenen davranışların gelişmesi için uygulanan süreçlerin tümüdür (Güngördü, 2002: 7).

Öğrenme: Bireyin çevresiyle etkileşimi sonucu bilgi veya davranışlarında meydana gelen kalıcı izli değişmedir (Özdemir ve Yalın, 1999: 3).

Eğitim Teknolojisi: Eğitim, bilim ve teknoloji alt kavramlarından oluşan işlevsel bir yapı ve eğitimin temel bir boyutudur (Özdemir ve Yalın, 1999: 4).

Eğitim Programı: Eğitim programı, okulun gerçekleştirmek zorunda olduğu planlanmış öğrenme sonuçları olarak tanımlanabilir (Öztürk, 2005: 50).

Öğretim Teknolojisi: Belirlenmiş hedefler uyarınca, daha etkili bir öğretim elde etmek için öğrenme ve iletişim konusundaki araştırmaların ve ayrıca insan kaynakları ve diğer kaynakların beraber kullanılmasıyla tüm öğrenme – öğretme sürecinin sistematik bir yaklaşımla tasarlanması, uygulanması ve değerlendirilmesidir (Demirel, 2003: 12).

Geçerlilik: Bir ölçme aracının ya da ölçme yönteminin ölçmeyi amaçladığı özelliği, başka herhangi bir özelliklerle karıştırmadan, doğru olarak tanımlanabilir.

Kapsam geçerliliği ise; testin ölçmek istediği davranış evrenini temsil etme derecesidir (Demirel, 2006: 223-224)

Güvenirlilik: Bir ölçme aracının kararlı ölçme yapısı karakterinde olması demek olan güvenilirlik; ölçme aracı, aynı özelliği her uygulandığında aynı sonucu verecek tarzda ölçebiliyorsa güvenilirirdir. Yani bir ölçme aracıyla aynı özelliğin ölçülmesi iki veya daha fazla tekrarlandığında yanı ya da yaklaşık sonuç alınabiliyorsa o oranda güvenilir olarak bakılabilir (Çalışkan, 2001: 150)

Aritmetik Ortalama: Ölçme sonuçlarının normal dağılım gösterdiği ya da ona yakın olduğu durumlarda kullanılacak en uygun eğilim ölçüsüdür. Öğrencilerin hangi puan etrafında toplandıklarını diğer bir açıdan testin bir bütün olarak güçlüğünü gösteren bir ölçüttür (Öztürk, 2005: 307).

Standart Sapma: Standart sapma bir puan dizisindeki puanların aritmetik ortalamadan ne derece uzaklaştığını gösterir. Yani puanların o puanlara ait ortalamadan fraklarını gösteren standart bir değerdir (Karaaslan, 2009: 65).

Madde Güçlük İndeksi: Bir sorunun doğru cevaplandırma oranıdır. Doğru cevap sayısının tüm cevaplayanlara oranıdır (Karaaslan, 2009: 76).

Madde Ayırt Etme İndeksi: Madde ayırt etme indeksi yoklanan davranışa sahip olan öğrencileri ile bu davranışa sahip olmayan öğrencilerden ayırma gücüdür. Maddenin kalitesini gösteren sayısal değerlerdir (Karaaslan, 2009: 77).

Kuder – Richardson KR20 ve 21: Güvenirlik hesaplamalarında kullanılabilmesi, testin ölçtüğü özellik açısından homojen olması yani aynı özelliği ya da değişkeni ölçüyor olması sayıtlısına dayanmaktadır.

KR – 20 formülü testteki her maddenin birbiriyle paralel olduğu aynı ortalama ve varyansa sahip olduğu varsayımına sahip her bir sorunun doğru cevabına uygun bir puan, yanlış cevaplanan ya da boş bırakılanlara hiç puan verilmeden puanlanan testlere güvenirlilik katsayısı belirlemek amacıyla uygulanan formüldür (Demircioğlu, 2008: 67).

BÖLÜM II

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1.1. Öğrenme ve Öğretim

Organizmanın yaşamını sürdürebilmesi için gerekli olan en önemli şart çevresindeki değişmelere büyük oranda başarılı bir şekilde uyum sağlamasına bağlıdır. Organizmanın etkin uyum sağlaması ise öğrenmeyle mümkündür. Canlıların hiçbirinin temel gereksinimlerini karşılamak için çevresinden nasıl yararlanacağını öğrenmeden uzun süre yaşaması imkansızdır (Senemoğlu, 2010: 86).

Organizmanın, yaşamını sürdürebilmesi için çevresindeki hangi öğelerin yaşamı için olumlu, hangi öğelerin yaşamını engelleyici ve hangi öğelerin de yaşamında değişiklik yaratmayacağını öğrenmek durumundadır. Öğrenme organizmanın ya da bireylerin çevreye uyum sağlamasında temel bir araçtır. İnsanoğlunun davranışlarının büyük çoğunluğu öğrenilmiş davranışlardır. Bu yüzden bu davranışların nasıl oluştuğu ve niçin bu şekilde davrandığımızı açıklayabilmek için öğrenmenin tanımlanmasına ve öğrenme ilkelerinin araştırılmasına gerek duyulmaktadır (Senemoğlu, 2010: 87).

Senemoğlu (2010: 88) öğrenmeyi, büyüme ve vücutta değişik etkilerle oluşan geçici değişmelere atfedilmeyecek, yaşantı ürünü olarak meydana gelen davranışta ya da potansiyel davranıştaki nispeten kalıcı izli değişme şeklinde tanımlamıştır.

Öğrenmenin bütün psikologlarca kabul edilmiş bir tanımı yoktur. Senemoğlu (2010: 88) kitabında çeşitli filozof ve eğitim psikologları öğrenmenin değişik tanımlarına yer vermiştir. Aşağıda bunlardan bazıları verilmiştir:

“Bireyin kendisi, başkaları ve çevresiyle etkileşimleri sonucundaki yaşantıların bireyde oluşturduğu şeylerdir.

Sadece büyüme sürecine atfedilmeyen, insanın eğilimlerinde ve yeterliliklerinde belli bir zaman diliminde oluşan bir değişmedir.

Öğrenme, pekiştirmenin sonucu olarak davranış ya da potansiyel davranışta oldukça sürekli bir değişme meydana gelmesidir.

Öğrenme, vücutta hastalık, yorgunluk ya da ilaç etkisiyle meydana gelen geçici değişmelere atfedilmeyecek, yaşantı sonucunda davranışta ya da potansiyel davranışta meydana gelen nispeten kalıcı izli bir değişmedir.” (Senemoğlu, 2010: 88).

Demirel (2009: 10) öğrenmeyi, bir yaşantı ürünü ve az çok kalıcı izli davranış değişikliği olarak tanımlamaktadır.

Yukarıdaki öğrenme tanımları incelendiğinde öğrenmenin ortak özelliklerini Senemoğlu (2010: 89) şu şekilde vermektedir:

1. Davranışta gözlenebilir bir değişme olması.
2. Davranıştaki değişmenin nispeten sürekli olması.
3. Davranıştaki değişmenin yaşantı kazanma sonucunda olması
4. Davranıştaki değişmenin yorgunluk, hastalık, ilaç alma vb. etkenlerle geçici bir biçimde meydana gelmemesi.
5. Davranıştaki değişmenin sadece büyüme sonucunda oluşmaması.

2.1.2. Öğretimdeki Başlıca Öğrenme Kuramları

Öğretimde başlıca öğrenme kuramlarını davranışçılık ve bilimselcilik kuramları oluşturmaktadır. Bunlardan davranışçılık, öğrenmenin uyarıcı ile tepki arasında bir bağ kurularak geliştiğini ve pekiştirme yolu ile davranış değiştirmenin gerçekleştiğini kabul eder. Uyarıcı bireyi harekete geçiren iç ve dış olaylardır. Öğrenme, uyarıcı ile tepki arasındaki ilişkiden ibarettir. İştitiğimiz, kokladığımız, dokunduğumuz, gördüğümüz ve tadını aldığımız her şey birer uyarıcıdır. Uyarıcılar etkileme gücündedir. İnsanlardaki bir uyarıcı karşısında meydana gelen fizyolojik ve psikolojik değişme tepki olarak adlandırılır. Tepkilerin bir araya gelmesi sonucu oluşan eylem ise davranış olarak nitelendirilir (Öztürk, 2002: 102).

Davranışçı yaklaşımlar, davranışlarının oluşmasını ve değişmesini farklı yorumlarla açıklamaktadır. Belli başlı davranışçı kuramlar ve temsilcileri şunlardır:

- Bağlaşımçılık (bağ) kuramı, Thorndike
- Klasik koşullanma kuramı, Pawlov
- Şartlandırma kuramı, Watson
- Bitişiklik kuramı, Guthrei
- Operant koşullanma kuramı, Skinner
- Pekiştirme kuramı, Hull (Öztürk, 2002: 103).

Davranışçılara göre insanların öğrenmeleri ile diğer canlıların öğrenmeleri birbirine benzer. Bir köpek nasıl öğreniyorsa insanın öğrenmesi de aynı kurallara bağlıdır. Bu bağlamda davranışçılar açıklamalarında organizma terimini kullanırlar ve organizma terimi insanları ve hayvanları kapsar (Öztürk, 2002: 104).

Davranışçı yaklaşımların genellikle psikomotor davranışların öğrenilmesini açıkladığı kabule dilmektedir. Davranışçı yaklaşım kuramının ilkelerini ise Öztürk (2002: 104) şu şekilde sıralamaktadır:

1. Birey öğrenme ortamında pasif olmaktan çok aktif olması gerekmektedir.
2. Bireyin öğrenmesinde tekrar önemlidir.
3. Bireyin istenilen davranışı öğrenmesi için ödüllendirilmeye yer verilmelidir.
4. Bireyin öğrenmesinde bir amacın olması ve güdülenmesi, öğrenmenin oluşmasında önem taşımaktadır.
5. Bireyin çevresi öğrenmeyi sağlayacak niteliklere sahip olmalıdır.

Bir diğer kuram olan bilişsel yaklaşıma göre öğrenme, doğrudan gözlenemeyen zihinsel bir süreçtir. Bilişsel yaklaşım öğrenmede, davranışçı yaklaşımın uyarıcıya karşı tepki gösterme açıklamalarının öğrenme sürecinde organizmayı ihmal ettiğini belirtmektedir. Davranışçıların davranışlarda değişme olarak tanımladıkları öğrenme gerçekte zihinde meydana gelen işlemlerin dışa yansımaları şeklinde açıklanır. Bilişsel yaklaşımın öğrenmede bilme, anlama, kavrama, sezme gibi zihinsel etkinliklerin daha egemen olduğu görüşündedir. Bu kurama göre öğrenme daha çok zekanın ürünüdür.

Bilişsel yaklaşım ile ilgili kuramlarda davranışların olgunlaşmasını ve değişmesini farklı yorumlarla açıklamaktadır. Belli başlı bilişsel kuramlar ve temsilcileri ise şunlardır:

- İşaret – Gestalt kuramı, Tolman
- Kavrayış kuramı, Levin
- Etkileşim kuramı, Dewey

Bilişsel yaklaşım kuramının ilkelerini ise (Öztürk, 2002: 104) şu şekilde vermektedir:

1. Anlayarak öğrenme, ezbere öğrenmeye göre daha kalıcıdır ve başka alanlara transfer kolaylığı bulunmaktadır.
2. Birey, yaşantıları arasındaki ilişkileri kendi keşfederse öğrenme daha kalıcı olur.
3. Öğrenmede bireyin geçmiş yaşantısı önem taşımaktadır.
4. Öğrenme, öğretmenin yaptıklarından çok öğrencinin kendi aktifliği ile oluşur.

5. Öğrenmede dış koşullar öğrenilecek davranışın özelliğine ve öğrencinin iç koşullarına göre düzenlenmelidir.
6. Öğrencinin öğrenmede bir hedefinin olması onun güdülenmesinde ve başarılı olmasında önemli rol oynar.

Eğitim dünyasındaki bir kısım eğitimciler davranışçı kuramın prensiplerini benimserken, bir kısmı bilişsel kuramın prensiplerini ve bir kısmı da her ikisini benimseyerek öğretimin okullarda daha verimli nasıl yapılacağı üzerine çalışmalarda bulunmaktadır (Öztürk, 2002: 104).

2.1.3. Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler

Öğrenmenin başarılı şekilde oluşmasını etkileyen çeşitli etkenler bulunmaktadır. Öğrenmeyi etkileyen faktörler şunlardır:

- Olgunlaşma
- Güdülenme
- Yorgunluk
- Bireysel Farklılıklar
- Geçmiş Yaşantılar
- Heycansal Durum
- Aktif Katılım

Aktif Katılım: Eğitimde davranış değişikliği öğrencilerin yaşantıları ile gerçekleşebilir. Öğrenci doğrudan eğitim etkinliklerinin içerisinde bulunmalıdır. Öğrenci konunun gerektirdiği hazırlıkları yapmalı konu ile ilgili deney, gezi, gözlem ve araştırma çalışmaları yapmalıdır. Konunun içinde aktif rol almalıdır. Eğitimde mümkün olduğu kadar öğrencilerin bütün duyu organlarını kullanarak öğrenmeyi gerçekleştirmeleri sağlanmalıdır (Öztürk, 2002: 106).

2.1.4. Öğretimde Yöntem ve Teknikler

Eğitim öğretim etkinlikleri asla rastlantıya bırakılmaması gereken bir iştir. Eğer rastlantıya bırakılırsa bu sadece öğretmen ve öğrencilerin fazla yorulması ve boşuna zaman ve emek kaybı demektir. Oysa öğretimde belirli zaman aralıklarında başarılı, düzenli ve çok işler yapılma zorunluluğu vardır. Bu sebepten dolayı konular için seçilen öğretim yöntem ve teknikleri ne kadar uygun olursa hedeflere ulaşmakta o kadar kolay olur (Küçükahmet, 2009: 58).

Konuların öğretiminde seçilen öğretim yöntem ve teknikleri oldukça önemli bir yere sahiptir. Öğrenciler sadece işittikleri konuları kolayca unutmaktadır. Fakat aktif olarak katıldıkları bir eğitim etkinliği onların o konuyu daha iyi anlamalarına ve o konuyu kolay kolay unutmamalarını sağlar. Öğrenciler sınıflarda pasif bir durumda dinleyici olarak konuları öğrenmek istememektedirler. Bu yüzden klasik yöntemlere yapılan eleştirilerin hemen hemen hepsi bu nedenden kaynaklanmaktadır (Küçükahmet, 2009: 58).

Anlatım gibi tek taraflı iletişime dayanan klasik yöntemler öğretmen ya da öğretmen merkezli yöntemler olarak tanımlanmaktadır. Bu tür yöntemlerde konuların ve bilgilerin tek düze öğretilmesi ve aktarılması üzerinde durulmaktadır.

Dikkatin daha çok bireysel ve grup çalışmaları üzerinde yoğunlaştığı öğrenen merkezli modern yöntemler de ise öğrenciler yaratıcılığa, kendi fikirlerini ortaya koymaya ve geliştirmeye güdülendirilmektedirler (Küçükahmet, 2009: 58-59).

Öğretimde yöntem seçimini etkileyen faktörlere dikkat etmek gerekir. Çünkü bu faktörler farklı konularda ve durumlarda farklı yöntemlerin uygulanmasını beraberinde getirir. Yöntem seçimini etkileyen faktörleri Küçükahmet (2009: 60-61) şu şekilde sıralamaktadır:

- Öğretmenin yönetime yatkınlığı
- Zaman ve fiziksel imkanlar
- Maliyet

- Öğrenci grubunun büyüklüğü
- Konunun özelliği
- Öğretim sonucunda öğrencide geliştirilmek istenilen nitelikler

Öğretim yöntemi ve öğretim tekniği arasında kesin olarak bir ayırım yapılamaz. Bu iki kavram iç içe kullanılmaktadır. Öğretim yöntemi daha genel ve kapsamlı bir kavram olarak öğretim tekniğini de kapsamaktadır. Öğretim yöntemi belirli ilke ve kurallara göre geliştirilmiş öğretim gerçekleştirme yöntemidir. Teknik ise öğretim yöntemini öğretmenin uygulamaya koyma şeklidir.

Bu çalışmada ulaşılmak istenilen hedeflerden birisi de coğrafya da öğretim yöntemi olarak kullanılan klasik yöntemler ile yaparak yaşayarak ve aktif olarak katılarak şeklinde tanımlayabileceğimiz gezi-gözlem yönteminin karşılaştırılmasıdır. Bu yüzden bu çalışmada tek tek öğretim yöntem ve teknikleri üzerinde durulmayacak, sadece klasik yöntem (düz anlatım) ile gezi-gözlem yönteminin karşılaştırılması yapılacaktır.

Aşağıda öğretim yöntem ve tekniklerinin edilgen, etkileşimli ve aktif öğrenme grupları adı altında karşılaştırılması verilmiştir.

2.1.4.1. Edilgen Öğrenme

Edilgen öğrenmede genellikle öğretmen bir konuya ilişkin bilgileri karşısında pasif şekilde oturan öğrencilere iletmesi şeklinde uygulanır. Buna taktır (anlatım) yöntemi denmektedir. Bu öğrenmede öğrenciler aktarılan bilgileri edilgen olarak alırlar. Geleneksel sınıflarda öğrenciler tek tip şekilde ve hareketsiz bir biçimde oturmak ve çoğunluğunu öğretmenin yaptığı konuşmayı dinlemek zorundadır. Öğrencilerin aktarılan bilgileri aynen aldıkları varsayılır. Fakat öğrencilerin bilgileri işlediği ve yeniden ürettikleri göz ardı edilir (Korkmaz, 2006: 34).

Öğrenciler öğretilenleri bire bir şekilde tekrarlamakla yükümlüdür. Bu nedenle öğrenciler ezberciliğe ve hazırcılığa alıştırılır. Ezberlenen bilgiler özümsemediği için belli bir süre sonra unutulur. Bu nedenle öğrenciler problem çözme ve akıl yürütme becerilerini kazanamazlar. Her konuda anlatma yönteminin kullanılması öğretimi sıkıcı hale getirir. Öğrencilerin öğrenme ile ilgili istekleri azalır.

Bu öğrenmede öğrencilerin ve konuların farklılıkları dikkate alınmadığından sürekli aynı tip öğretim uygulanır. Edilgen öğretimde otorite olan ve öğrenme ile ilgili söz sahibi olan kişi öğretmenlerdir.

Bu öğrenme sistemi günümüzde bütün eğitimciler tarafından eleştirilmesine rağmen hala günümüzde çoğu okullarda devam ettirilmektedir. Fakat bu konuda asıl önemli olan bu yöntemlerin hangi konularda nasıl ve ne kadar uygulandığıdır (Korkmaz, 2006: 34).

2.1.4.2. Etkileşimli Öğretme

Bu öğretim biçiminde öğrenciler edilgen öğrenme biçiminde olduğu gibi pasif konumda değillerdir. Öğrenciler edilgen de olduğu gibi sadece dinleyici konumunda değil aynı zamanda soru soran ve düşüncelerini savunan ve tartışan konumdadır. Soru –cevap metodu anlatma metodu kadar sıkıcı değildir. Öğretmenlerin konuyla ilgili sorduklara sorulara öğrencilerin verdikleri cevaplar konunun yönlenmesini sağlamaktadır. Bu yöntemin etkili bir şekilde uygulanması için öğrencilerin de konuya dahil edilmesi pasif durumdan aktif duruma geçirilmesi gerekmektedir. Böylece öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre eğitim yönlendirilmiş olacaktır (Korkmaz, 2006: 34).

Bu yöntem edilgen öğrenme yöntemine göre daha aktif olmasına rağmen burada da öğretim süresinin merkezinde yine öğretmen vardır. Yine sınıf içinde tek otorite öğretmendir. Bu yöntemde kullanılan soru – cevap ve tartışma yönteminin sadece belli bir grup dahilinde veya belli kişiler etrafında sürdürülmesi etkileşimli öğretim

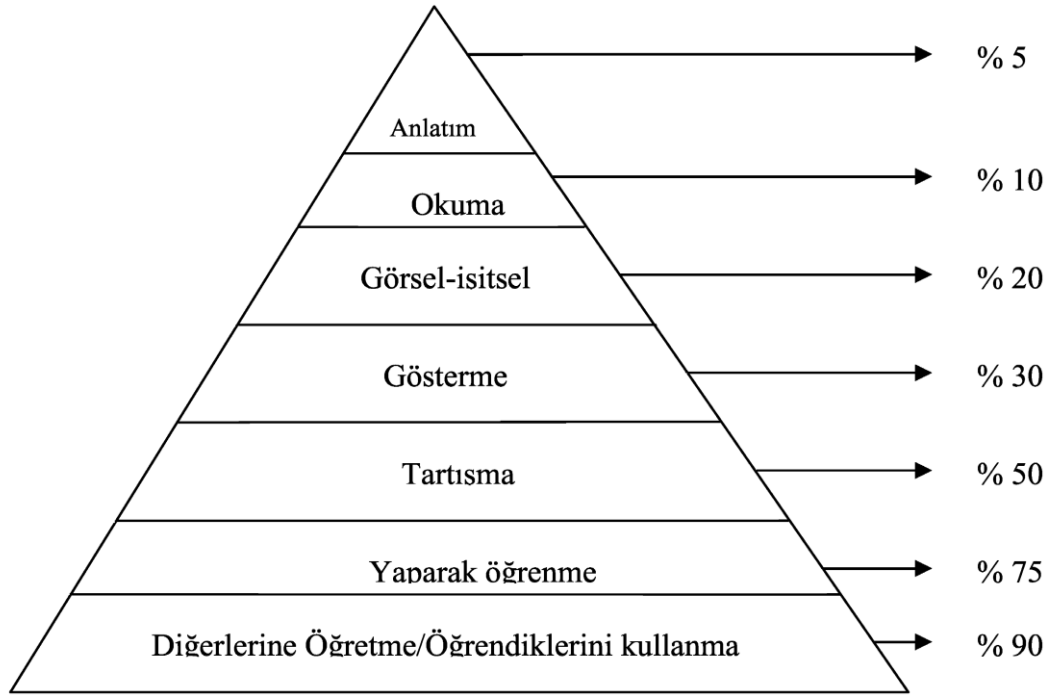
yöntemini de edilgen öğrenmeye dönüştürdüğü gözlenmektedir. Konuların sadece belli kişiler etrafında yoğunlaşması ve tartışma ve soru cevap yöntemine sadece bu kişilerin dahil edilmesi sınıftaki diğer kişileri seyirci durumuna koymakta ve pasif hale getirmektedir (Korkmaz, 2006: 34).

2.1.4.3. Aktif (Etkin) Öğrenme

Aktif öğrenme, öğrenene öğrenme sürecinin çeşitli yönleriyle ilgili karar alma fırsatlarının verildiği, öğrencinin öğrenme sırasında zihinsel yeteneklerini kullanmaya zorlandığı bir öğrenme sürecidir. Etkin öğrenme sürecinde öğrenciler, karar verme, sorumluluk alma ve özellikle öğrenmeyi öğrenme olanağına sahip olurlar. Bu öğrenme biçiminde öğrenciler pasif durumda değil aktif durumdadır (Demirel, 2009: 154).

Aktif öğrenme öğrenci merkezli anlayışı benimseyen ve zihinsel süreçlerin önemini öğrenmede kabul eden bir öğrenme yöntemidir. Öğretimde öğrenci merkezli eğitimi savunan, öğrencinin bilgilerini bir yapılandırma sürecinden geçirmesi gerektiğini savunan ve öğrencileri derslerde günlük yaşantılarıyla bağlantı kurabilecek aktiviteler yaptıran bir öğrenmedir. Aktif öğrenmenin ilgi görmesi kullanışlı özelliğe sahip olması, ekonomik olması, öğrencinin kişisel özellikleri ve yeteneklerinin de gelişmesinde yardımcı olması gibi özelliklerinden ileri gelmektedir. Aktif öğrenme öğrenene öğrenme sürecinin çeşitli yönleriyle ilgili karar alma fırsatlarının verildiği, öğrencinin öğrenme sırasında zihinsel yeteneklerini kullanmaya zorlandığı bir öğrenme sürecidir. Aktif öğrenmenin temel amacı öğrencilerin derse katılımını mümkün olan en üst seviyede tutmak ve öğrenmelerin öğrencilerin edimleri yoluyla gerçekleşmesini sağlamaktır (Karabağ ve Şahin, 2007: 81).

Aşağıda aktif öğrenmenin etkili olduğu ve akılda daha kalıcı izler bıraktığını gösteren bir öğrenme piramidi verilmiştir;

Şekil 1: Öğrenme Piramidi (Korkmaz, 2006: 36).

Piramitten anlaşıldığı üzere geleneksel olarak kabul edilen öğrenme yöntemlerinin öğrenmede başarısız olduğu gözükmemektedir. Fakat öğrencilerin aktif hale getirilmesi ile yapılan öğretim yöntemlerinde hatırd tutma, bilgiyi kullanma ve dolayısıyla istenilen hedefe ulaşma oranının çok yüksek olduğu söylenebilir.

Aktif öğrenme sürecinde kullanılan çeşitli yöntem, teknik ve modelleri Küçükahmet (2009: 61) şu şekilde sıralamaktadır:

Aktif Öğrenme Yöntemleri

1. Problem çözme
2. Tartışma
3. Gezi-gözlem
4. Gösterip yaptırma
5. Örnek olay
6. Grup tartışması

Aktif Öğrenme Teknikleri

1. Kavram haritası
2. Beyin fırtınası
3. Rol oynama
4. Soru – cevap
5. Zihin haritası
6. Örnek olay incelemesi
7. Yaratıcı drama
8. Gösteri
9. Panel, münazara, açık oturum vb.

Aktif Öğrenme Modelleri

1. Beyne dayalı öğrenme
2. Probleme dayalı öğrenme
3. Proje tabanlı öğrenme

Bu araştırmada gezi–gözlem yönteminin coğrafya öğretiminde kullanılması konu edilmiştir. Bu nedenle kavramsal çerçevenin bundan sonraki kısmında ilk önce gezi–gözlem yöntemi hakkında bilgi verilerek ardında bu çalışma çerçevesinde fiziki coğrafya konularının öğretimde gezi–gözlem yönteminin nasıl kullanıldığı faydaları ve sınırlılıkları ifade edilecektir.

2.1.5. Gezi–gözlem Nedir?

Gezi, öğrencilerin çevrelerini tanımaları, okulda kazandıkları bilgiler ile gerçek yaşam arasında ilişki kurmaları bilgileri asıl kaynağından elde etme amacı ile kullanılan bir öğretim etkinliğidir. Gezilerin en büyük avantajı gezi sırasında

öğrenciler tüm duyu organlarını kullanarak, o anı yaşayarak öğrendikleri için öğrenmelerinde kalıcı izli davranış değişiklikleri meydana gelir (Erden, 1997: 164).

Gezi öğrencileri öğrenmeye karşı güdülemek, araştırma ve inceleme yapmaya yönlendirmek ve işlenecek veya işlenmiş olan konu ile ilgili birinci elden bilgi toplamak amacı ile düzenlenir. Ayrıca problem çözme ve tartışma gibi yöntemlere temel oluşturmak için de gezilerden faydalanılabilir. Geziler, olayları yerinde inceleme, eleştiri düşünme yeteneği geliştirme, insanlara ait görüş açısını genişletmek, olaylara nesnel ölçütle yaklaşma, sorumluluk duygusu ve iş birliği önemli davranışlar kazanılmasında etkilidir. Ayrıca bu yöntem öğrencilerin yeni bilgiler kazanması ve kazanılan bilgilerin daha kalıcı hale gelmesinde olumlu etkilere sahiptir (Erden, 1997: 164).

Doğanay (2002: 18)'ya göre de gezi, sınıf ve okul ortamındaki çalışmalarını tamamlamak için okul dışına planlı bir şekilde yapılan ziyaretlerdir. Geziler her hangi bir amaç üzerine olay, nesne veya bir yeri görmek ve gezmek için yapılan ziyaretlerdir.

Doğanay (2002: 18), gezileri, amaçları, zamanı, yapılış şekilleri ve yapılış araçları bakımından şu şekilde ayırmaktadır:

I. Amaçlarına Göre Geziler

1. Bilimsel amaçlı geziler
2. Turistik amaçlı geziler

II. Zaman Sürecine Göre Geziler

1. Kısa süreli geziler
2. Uzun süreli geziler

III. Yapılış Şekline Göre Geziler

1. Bireysel geziler
2. Bireysel turistik geziler
3. Grup halinde bilimsel geziler

Erden (1997: 164-165) gezi tekniğini; planlama, uygulama ve değerlendirme olmak üzere üç aşamada ele almıştır. Bu aşamalar;

Gezinin Planlanması

1. Öğretmenin gezilecek yere önce kendisinin gitmesi ve gezilecek olan yer ile ilgili kaynaklardan bilgi toplaması.
2. Gezinin hedeflerinin belirlenmesi.
3. Gezinin amaçlarının anlatılması.
4. Gerekli izinlerin alınması.
5. Gezi ile kazandırılmak istenilen davranışların aktarılması.

Gezinin Uygulanması

1. Gezinin hedeflerinin sürekli göz önünde tutulması
2. Öğrencilere inceleme yapmaları için zaman verilmesi
3. Öğrencilerin sorularına cevap verilmesi
4. Öğrencilerin sürekli takip edilmesi ve emniyette olmalarını sağlanması.

Gezinin Değerlendirilmesi

1. Gezinin hedeflere ulaşıp ulaşmadığının tartışılması
2. Öğrencilerin gezi boyunca dikkatlerini çeken olayları tartışmaları
3. Öğrencilerden gezi ile ilgili rapor yazmalarını istenmesi (Erden, 1997: 164-165).

Gözlem, bir olayı veya bir varlığı daha iyi anlamak için o varlığın veya gerçeğin farklı belirtilerini ve şartlarını izlemektir. Başka bir ifadeyle gözlem; herhangi bir nesne, olgu ya da olayı daha iyi kavramak için bu nesne ya da olayın çeşitli şartlarını bir plan çerçevesinde evre evre izlemektir. Gözlem çeşitli araçlarla yapılırsa buna araçlı gözlem, çıplak gözle yapılırsa da buna araçsız gözlem denir (Korkmaz, 2006: 40).

Öğretimde gözlem, herhangi bir nesne, olgu veya olayı iyi kavramak için bir plan çerçevesinde göz ya da görsel araçlarla oluş anında evre evre incelemek ve izlemektir. Gözlem, amaçlı ve planlı bir etkinliktir. Gözlem planı hazırlanırken öğrencilerin de düşünceleri ve istekleri de dikkate alınır. Gözlem öğrencide var olan inceleme ve araştırma yöneliminin öğretimde bilimsel biçim olmasıdır. Gözlem sayesinde öğrenci birçok bilgiyi doğrudan doğruya eşyalardan veya olaylardan öğrenir (Erden, 1997: 165-166).

Gözlem, öğrencilerin doğrudan doğruya bilgi kazanmasının yanında duyu organlarının gelişimine, zihnin gelişimine, inceleme ve araştırma becerileri kazanılmasına yarayan en etkin tekniklerden birisidir. Gözlem aynı zamanda öğrencileri düşünmeye de sevk etmektedir.

Eğitim – öğretimde gözlem varlık ve olayların kendi tabii ortamlarında planlı ve amaçlı bir şekilde incelenmesi demektir. Gözlem sınıf dışında yapılabildiği gibi sınıf içinde de yapılabilir. Gözlenecek olan varlıkların sınıf ortamına getirilerek öğrencilerin gözlem sonucunda rapor yazmaları istenebilir. En sağlam ve unutulmayan bilgilerin doğrudan doğruya nesnelere ve olaylardan sağlanmaktadır. Gözlem yoluyla öğrenciler olay ve nesnelere gerçek biçimleriyle doğru olarak öğrenirler. Gözlem öğretimi sınıf ortamından ve en önemlisi kitaba bağımlılıktan kurtararak daha kalıcı bilgiler sağlamaktadır. Akademik düzeyde coğrafi araştırmaların esasını oluşturan bu metot şartlar ve imkanlar ölçüsünde ortaöğretim ve ilköğretim coğrafya öğretiminde de uygulanabilecek çok faydalı bir yöntemdir.

Küçükahmet (2009: 73) gözlemin öğretimdeki rolünü şu şekilde belirtmektedir:

1. Öğrenciler doğrudan doğruya bilgi edinirler.
2. Bilimsel inceleme ve araştırmayla ilgili bir takım temel beceri kazanırlar.
3. Soyut olarak öğrendikleri ile somut olarak öğrendikleri arasında ilişki kurarlar.

Gözlem Tekniğinin Faydaları

1. Öğrencilerin iyi bir gözlemci olmalarını sağlar.
2. Öğrencilerin birden çok duyusuna yönelir.
3. Öğrencilere gerçek ve önemli bilgiler kazandırır.
4. Öğrencilere ilk elden tecrübe ve bilgi sağlanır.
5. Okul – çevre ilişkisi gelişir. Öğrenciler çevrelerini daha iyi öğrenirler (Küçükahmet, 2009: 73).

Gözlemlerden sonra mutlaka bir değerlendirme yapılmalıdır. Bu değerlendirme gözlem yerinde yapılırsa daha faydalı olacaktır. Çünkü gözlem yerinde yapılan değerlendirme esnasında anlaşılmayan kısımların tekrar gözlenmesi mümkün olacaktır. Değerlendirmeden ziyade öğrencilerden gözlem raporu da istenerek öğrencilerin gözlemlerini aktarmalarına ve düşüncelerini aktarmalarına yardımcı olunur.

2.1.5.1. Gözlem Çeşitleri

Gözlemleri “tabi gözlem” ve kontrollü gözlem olarak iki tür sınıflandırılacağı gibi “sürekli gözlem, basit gözlem, bir kez yapılan gözlem ve sistematik gözlem gibi çeşitli sınıflamalarda yapılabilir. Gözlemler süresine, yapıldığı yere, sayısına ve kullanılan araç – gereçlere göre de sınıflandırılabilir. Ballı (2009: 62) Gözlem çeşitlerinin en genel sınıflamasını aşağıdaki gibi yapmıştır;

2.1.5.1.1. Yapılış Şekillerine Göre Gözlemler

- a) **Hazırlayıcı Gözlem:** Öğrenciyi derse konuya hazırlama amacı içerir. (Konunun işlenilmesine geçilmeden önce sınıfa bir resim getirilmesi, bir film gösterilmesi veya konu ile ilgili dikkat çekici bir materyal getirilmesi).

- b) **Tamamlayıcı, Uygulayıcı, Değerlendirici Gözlem:** Konunun açıklanmasından sonra öğrencileri gözleme sevk edilir.
- c) **Ders Esnasında Gözlem:** Ders esnasında hem gözlem yapılır hem de konu açıklanır. Örneğin haritada bir şeyin gösterilmesi veya havanın durumu hakkında kısa bir gözlem gibi.

2.1.5.1.2. Yapıldığı Yere Göre Gözlem

- a) **Okul Dışında, Tabi Çevrede Yapılan Gözlem:** Okul dışında yakın veya uzak çevreye düzenlenen gezileri esas alan gözlemdir.
- b) **Okulda, Sınıfla ya da Kültürel Çevrede Yapılan Gözlem:** bahçede, sınıfta, gözlem istasyonunda yapılan gözlemlerdir.

2.1.5.1.3. Mevcuda Göre Gözlem

- a) **Sınıfça Gözlem:** Tamamen öğretmenin rehberliğinde, bir sınıfın katıldığı gözlemdir.
- b) **Grupça Gözlem:** Sınıflar ilgi gruplarına ayrılır. Gruplar gözlemlerini rapor haline getiri. Hazırlanan raporlar sınıfça değerlendirir.
- c) **Ferdi Gözlem:** Tek tek öğrencilerin kendi kendilerine okulda veya evinde yapması durumudur. Bu gözlemlerin öğretmenlerin rehberliği altında planlaması, rapor haline getirilmesi ve raporların sınıfça değerlendirilmesi yapılır.

2.1.5.1.4. Süreye Göre Gözlem

- a) **Sürekli Gözlem:** Olayın başından sonuna kadar aralıksız gözlenmesi ve sonucunun belirlenmesidir. Örneğin güneş veya ay tutulmasını gözlemek gibi.
- b) **Süreksiz Gözlem:** Olup geçiveren, bir anlık olayların ya da fazla değişmeyen maddelerin kısa bir sürede gözlenmesi
- c) **Periyodik Gözlem:** Olay ve oluşumların belli aralıklarla gözlenmesi şeklinde yürütülen gözlemdir. Bir tahıl ürününün ekimden hasadına kadar belli aralıklarla gözlenmesi gibi (Ballı, 2009: 62).

Gözlem genellikle ünite ya da konu işlenirken onu paralel olarak yapılmalıdır. Yani gözlemlerle teorik bilgi yan yana yürütülmeli, konu işlenirken gözleme öncelik verilebilir ve gerektiği hallerde gezi yapılabilir (Ballı, 2009: 62).

Gözlem Tekniğinin Sınırlılıkları

- 1) Çok fazla vakit almakta ve ekonomik değildir.
- 2) Okul dışında yapılan gözlemler öğretmenlere bazı sorumluluklar yüklemektedir.
- 3) İyi planlanmazsa boşuna zaman kaybı olur.
- 4) Özellikle okul dışı gözlemler çok vakit aldığı için en fazla birkaç defa yapılabilir.
- 5) Öğrencilerin gözlem boyunca konuya güdülenmesi ve yoğunlaşması açısından sorun ortaya çıkabilir.
- 6) Gözlem alanına gidiş-dönüşte bazı sorunlar ortaya çıkabilir (Küçükahmet, 2009: 73).

Gözlem belli eğitsel amaçları gerçekleştirmek için bir olayı önceden hazırlanmış bir plan dahilinde incelemek demektir. Olayları ve nesnelere gözlemek, bu mekanlara gitmek ve görmek için yapılan etkinliği de gezi denir. Gezi ve gözlemin bir bütün olduğunu, bilimsel manada yapılacak çalışmalarda birlikte kullanılması gerektiğini savunun eğitimciler böylece gezi ve yöntemi bir bilimsel yöntem olarak kullanmaya başladılar. Bu sebepten günümüzde sadece tek başına bir gözlem kavramından veya gezi kavramından değil de artık gezi gözlem tekniğinden bahsedilmektedir. Günümüzde kullanılan bir öğretim yöntemi olarak gezi-gözlem hem fizik, kimya, biyoloji gibi fen bilimlerinde hem de coğrafya, tarih sosyoloji gibi sosyal bilimlerde de sıkça kullanılmaktadır.

2.1.6. Gezi-gözlem Yöntemi

Gezi-gözlem yöntemi, “eğitsel amaçları gerçekleştirmek için okul tarafından organize edilen geziye ilişkin faaliyetlerin tümünü kapsayan bir yöntem”dir. Başka bir ifadeyle bu yöntem eğitimde ilgi uyandırmak, eğitime anlam kazandırmak ve canlılığı artırmak için okul tarafından okul dışına düzenlenen etkinliklerdir (Küçükahmet, 2009: 72).

Gezi-gözlem yöntemi okul dışına yapılan gezilerin bir plan dahilinde ve amaç çerçevesinde olmak kaydı ile bir olay ya da varlığı bulunduğu yerde inceleme şeklidir. Gezi-gözlem yöntemi rastgele yapılan bir gezi değil bir plan dahilinde amaçlara yönelik yapılan bir çalışmadır. Plansız yapılan bir gezi-gözlem çalışması öğretimde beklenen hedeflere ulaşmada yardımcı olmayacaktır.

Gezi-gözlem yöntem olarak ele alındığında basit bir ziyaretten ibaret değildir. Burada edinilecek tecrübenin öğrenci açısından yararlı ve değerli olması için en önemli husus öğretmenin ön hazırlığı ve incelemesidir. Ön hazırlığın yetersizliği nedeniyle pek çok gözlem gezisinin boşa gittiği ve öğrencilerin hiçbir tecrübe edinemedikleri bilinmektedir.

Gezi-gözlem yöntemi en temel anlamda; sınıf içi çalışmaları tamamlamak ve daha anlamlı kılmak amacı ile bir olayı veya varlığı bulunduğu tabii şartlar içerisinde bir rehber gözetiminde, planlı ve anlamlı bir şekilde gözlemleyerek bu olay ve olguları derinlemesine inceleyerek bu olay ve olgular hakkında değerlendirme yapma yöntemidir.

Bu yöntem yükseköğretimde “arazi çalışması” olarak ifade edilirken, eğitim bilimciler ise bir öğretim yöntemi olarak gezi-gözlem kavramını tercih etmektedirler.

2.1.6.1. Başarılı Bir Gezi-gözlem Yapmak İçin Dikkat Edilecek Hususlar

1. Öğretmene düşen sorumlulukların yasal yönünü bilme
2. Düzenlenecek konunun sınıfta işlenen konular ile doğrudan ilişkisi olduğuna ve eğitsel değerinin olduğuna emin olma.
3. İyi bir gezi planı yapma
4. Okul yönetiminin iznini alma
5. Velileri haberdar etme ve izinlerini alma
6. Tüm gidiş – geliş için düzenleme ve plan yapma
7. Öğrencilerin neyi gözleyeceklerini neyi inceleyeceklerini açıklayarak onları geziye hazırlama.
8. Yapılacak olan arazi gezisinden önce literatür taraması yapma (Küçükahmet, 2009: 73-74).

2.1.6.2. Gezi-gözlem Yönteminin Aşamaları

Korkma (2006: 52) gezi gözlem yönteminin aşamalarını şu şekilde açıklamıştır:

2.1.6.2.1. Gezi-gözlem Yönteminin Hazırlık ve Plan Aşaması

Gezi-gözlem öncesi mutlaka bir hazırlık ve plan yapılmak zorundadır. Nasıl eğitim – öğretim faaliyetleri plansız ve programsız yürütülmeyeceği gibi gezi-gözlem de plansız ve hazırlıksız yürütülemez. Hazırlık etkili bir arazi çalışması için oldukça kritik bir öneme sahiptir.

Arazi gezileri programı hazırlanırken arazide olabilecek çeşitli risk ve tehlikeler de dikkate alınmalıdır. Açık havada gerçekleştirilecek bir çalışmada ortaya çıkabilecek sorunlar için daha dikkatli bir hazırlık aşaması düzenlenmeli ve önlemler doğabilecek durumlara göre alınmalıdır. Bu yüzden arazi çalışması öncesinde dikkatli ve programlı bir plan ve hazırlık yapılmak zorundadır.

2.1.6.2.2. Gezi-gözlem Yönteminin Uygulanma Aşaması

Gezinin başlangıcından sonuçlandırıldığı ana kadar geçen süre gezi-gözlem yönteminin uygulanma safhasıdır. Araziye çıkma, gidilen arazide incelemeler ve gözlemler yapma, olayları ve oluşumları yerinde görme ve araziden geriye dönme işlemlerin hepsi yöntemin uygulama aşamasında yer alır.

Uygulama aşaması öğretimin gerçekleştirildiği ve bu yöntemin asıl amacının uygulandığı aşamadır. Bu yüzden uygulama aşaması gezi-gözlem yönteminin en önemli ve en uzun aşamasıdır. Uygulama safhasının başarılı ve amaca uygun bir şekilde sonuçlandırılması arazi çalışmasının başarı ile yürütüldüğünü ve tamamlandığını gösterir.

Gezi-gözlem yöntemi üniversite çağındaki gençlere uygulandığında bu yaş grubunun özellikleri yönünden daha rahat yürütülürken ortaöğretim ve ilköğretim çağındaki öğrencilere uygulandığında bazı güçlükleri vardır. Uygulama aşamasında en büyük sorumluluk ve görev öğretmenlere düşmektedir.

2.1.6.2.3. Gezi-gözlem Yönteminin Sonuç Aşaması

Uygulanan her öğretim etkinliğinin bir sonuç ve değerlendirme etkinliği olduğu gibi gezi gözlem yönteminin de bir sonuç safhası vardır. Gezi öncesinde yapılan planla ve hazırlanan plan dahilinde uygulanan gezi bittikten sonra yapılacak çalışmalar bitmiş sayılmaz.

Sonuç safhası gözlem ve araştırma sonucunda yapılacak işleri kapsamaktadır. Bu safhada elde edilen bilgiler, veriler ve sonuçlar değerlendirilir. Elde edilen bu sonuçlar bir araya getirilerek bir rapor haline getirilir. Hazırlanan bu raporun bir örneği öğretmende kalırken bir örneği de okul yönetimine sunulur.

Gezi-gözlem sonunda yapılması gerekenler;

1. Gezide elde edilen bilgiler ve kazanılan tecrübeler gezi sonrasında tartışılmalıdır.
2. Gezi sonrası öğrencilere ödev verilmelidir.
3. Gezi sonrasında gezinin bir raporu çıkartılmalıdır.
4. Öğretmen gezi ile ilgili bir değerlendirme yapmalıdır.
5. Ulaşılmak istenilen amaçlara ulaşıp ulaşılmadığı öğretmen tarafından bir değerlendirme sınavıyla ölçülmelidir (Küçükahmet, 2009: 75).

2.1.7. Coğrafyada Gezi-gözlem Yönteminin Önemi

Günümüzde eğitim ve öğretimde en çok kullanılan yöntemlerin arasında artık gezi-gözlem yöntemi de bulunmakta. Artık sadece gezi veya gözlem olarak değil gezi-gözlem yönteminden bahsedilmektedir.

Günümüzde hem fizik, kimya, biyoloji gibi fen bilimlerinde hem de coğrafya, tarih, sosyoloji gibi sosyal bilimlerde de gezi-gözlem yöntemi sıkça kullanılmaktadır. Fakat bu bilimlerin arasında gezi-gözlem yönteminin en etkili ve başarılı olarak kullanıldığı bilim coğrafyadır. Fen bilimlerindeki deney gözlem faaliyetlerinin (laboratuvar) yerini coğrafyada gezi-gözlem yöntemi alır. Coğrafyada seçilen gözlem bölgesine gezi düzenlenerek gözlem ve incelemeler araştırma bölgesinde gerçekleştirilir. Coğrafyanın laboratuvarı fen bilimlerine göre oldukça geniştir. Fen bilimleri gözlemlerini ve incelemelerini laboratuvar ortamında gerçekleştirirken coğrafyacılar oluşumların ve yapıların meydana geldiği bütün bir araziye incelemek zorundadırlar. Bu nedenle gezi-gözlem öğrencilerin eşya, olay ve varlıkların doğrudan kendilerinden bilgi almalarını ve onların bilimsel bir araştırmayla ilgili temel becerileri kazanmalarını sağlayan etkili bir öğretim metodudur. Bu nedenle okullarda mümkün olduğunda çok yer verilmesinde yarar vardır (Doğanay, 2002: 17).

- Gezi-gözlem yönteminin coğrafya öğretiminde sağladığı olumlu etkilerini Güngördü (2002: 97) şu şekilde sıralamıştır;
- Gezi-gözlem yöntemi öğrencileri gözlem yapma, veri toplama sureti ile sonuca ulaşarak yorum yapma yeteneğini geliştirir.
- Coğrafya yer yüzü olayları ile insan arasındaki münasebetleri bu olayların dağılışını ve bu dağılışların nedenlerini inceleyen bir ilimdir. Bu yöntem öğrencide çevre, insan ve olaylar arasındaki ilişki kurma düşüncesinin kökleşmesini sağlar.

- Gezi-gözlem yönteminin öğrencilerin çevreye olan ilgisini artırdığı, çevrenin değerlendirmesi ve sorunların çözümü yönünde öğrencilerin duyarlılığını artırdığı, toplumun bir ferdi olarak öğrencinin çevreye karşı olan ilgi sorumluluğunu artırdığı görülür.
- Öğrenci gezi-gözlem yöntemi yardımı ile doğal çevreyi daha iyi tanıdıkça öğrencilerde doğa ve coğrafya sevgisi daha bilinçli hale gelir.

2.2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Eğitim-öğretimde kullanılan öğretim yöntem ve teknikleri ile gezi gözlem yönteminin kullanımını konusunda farklı görüşler ve araştırmalar mevcuttur.

Fiziki Coğrafya Konuları Öğretiminde Arazi Gezisinin Öğretmen Adaylarının Başarı Düzeylerine Etkisi ve Fiziki Coğrafya Kavramlarının Öğreniminde Karşılaşılan Sorunların incelendiği bu araştırma ile ilgili çalışmalar ve araştırmalar aşığıda özetlenmiştir.

Doğanay (2002) “ Coğrafya Öğretim Yöntemleri” adlı kitabında sosyal bilimlerde başlıca araştırma yöntemleri, coğrafi düşüncede yöntem ve özellikler, orta öğretim coğrafya uygulama ödevleri, orta öğretim coğrafya eğitimin ilke ve yöntemleri, orta öğretimde coğrafya eğitiminin amaç ve hedefleri, coğrafya eğitim teknolojisinin başlıca esasları, orta öğretim coğrafya eğitiminin planlanması ve değerlendirilmesi, coğrafya eğitiminde hareketsiz görsel materyaller, coğrafya öğretiminde ölçme ve değerlendirme, ideal bir öğretmenin başlıca nitelikleri konularına değinmiştir. Çalışma teorik olarak hazırlanmış olup orta öğretimde uygulanabilecek çeşitli ödevlere ve yöntemlere de değinilmiştir.

Bu kitapta yer alan coğrafya öğretiminde kullanılan yöntemler ve bu yöntemlerden olan gezi gözlem yönteminin anlatıldığı bölümden bu araştırmada faydalanılmıştır.

Güngördü (2002) “Coğrafyada Öğretim Yöntemleri İlkeler Ve Uygulamalar” adlı eserinde coğrafyada öğretim ve yöntem, coğrafya öğretiminde konuların öğretiminde yapılması gereken işler, öğretide coğrafi yaklaşımlar, coğrafya öğretiminin tarihçesi, coğrafyada başlıca öğretim ilkeleri, coğrafya öğretiminde kullanılan yöntemler, coğrafya öğretiminde kullanılan araç ve gereçler ile bunların nitelikleri, coğrafyada öğretim planları, coğrafya öğretimin sorunları gibi konularda bilgiler vermiştir. Çalışma teorik olarak hazırlanmıştır.

Özellikle bu kaynaktan coğrafya öğretiminde kullanılan yöntemler hakkında bu çalışmada faydalanılmıştır.

Şahin (2001), “Türkiye’de Coğrafya Öğretimi (Sorunları ve Çözüm Önerileri)” adlı eserde, coğrafya öğretiminde geçmişten günümüze kadar gelen belli başlı yanlışlıklara dikkat çekilmiş ve coğrafi olaylara farklı bakış açıları kazandırılmıştır. Kitabın en belirgin özelliği coğrafya eğitimcilerinin coğrafya öğretiminde yapılan yanlışlıkları fark etmeleri adına önemli bir kaynak niteliği taşımasıdır.

Karabağ, Şahin (2007), “ Kuram ve Uygulamada Coğrafya Eğitimi” adlı eserde, coğrafya dersi öğretim programı, coğrafya eğitiminde öğrenme – öğretme süreçleri, coğrafya öğretiminde öğretim materyalleri, coğrafya eğitimi ve bilgi iletişim teknolojileri, coğrafya öğretiminde ölçme ve değerlendirme yöntemleri, coğrafya öğretmenlerinin mesleki sorumlulukları, coğrafya eğitiminin önündeki engeller ve geleceği ile ilgili konulara değinilmiştir. Bu çalışma teorik olarak ele alınmıştır.

Tunç (2006), “Gezi–gözlem Yönteminin Coğrafya Eğitim – Öğretimindeki Önemi, Öğrenci Başarısına Etkisi ve Diğer Öğretim Yöntemleriyle Karşılaştırılması” adlı yüksek lisans tez araştırmasında ortaöğretim coğrafya eğitimi ve öğretiminde gezi–gözlem yönteminin öğrenci başarısı üzerine etkisi ve diğer öğretim yöntemleriyle karşılaştırılmasını ele almıştır. Bu doğrultuda yönetici, öğretmen ve ailelere çeşitli anketler uygulanmıştır. Araştırmadan çıkan bazı sonuçlar ise;

- Yöneticilerin daha önce hiç gezi gözlem yöntemi uygulamamış olmasıdır.
- Öğretmenler konu anlatımında genellikle düz anlatım ve soru – cevap yöntemini kullanmaktadırlar.
- Coğrafya öğretmenlerinin çoğu gezi–gözlem yönteminin coğrafyada kullanılabilecek en iyi yöntem olduğunu söylemesine rağmen maddi yetersizlikten yakınmaktadır.

Sonuç olarak bu yapılmış olan bu araştırma da bizim çalışmamıza paralel olarak gezi–gözlem yönteminin önemini vurgulamaktadır.

Erdem (2007), “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Gezi-gözlem Tekniğine İlişkin Görüşleri” adlı yüksek lisans tez araştırmasında sosyal bilgiler öğretiminde gezi-gözlem tekniğinin sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri çerçevesinde değerlendirilmeyi amaçlamıştır. Araştırmadan çıkan bazı sonuçlar ise ; öğretmenler bu yöntemi, maddi açıdan sıkıntılı olduğu için ve en önemlisi sorumluk almaktan kaçındıkları için gezi-gözlem yöntemini kullanmaktan kaçınmaktadırlar. Bu çalışma ışığında araştırmamızda öğretmen adaylarının gezi-gözlem yönteminin fazla tercih edilmemesinin sebebi sorularak görüşleri alınmıştır.

Açıkgöz (2006), “Sosyal Bilgiler Öğretiminde Gezi-gözlem ve İnceleme Yönteminin Etkililiğinin İncelenmesi” adlı yüksek lisans tez araştırmasında ilköğretim sosyal bilgiler eğitimi ve öğretiminde gezi- gözlem ve inceleme yönteminin, öğrenci başarısı üzerine etkisi ve geleneksel öğretim yöntemiyle karşılaştırmasını belirlemek ve çözüm önerileri sunmak amaçlanmıştır. Araştırmadan çıkan bazı sonuçlar şu şekildedir:

Gezi-gözlem ve inceleme yöntemi kullanımı, Sosyal Bilgiler ve diğer derslerde de başarıya ivme kazandırıcı bir rol oynamaktadır. Gezi-gözlem ve inceleme yöntemi kullanılarak yapılan öğretim, hemen hemen tüm duyu organlarına hitap ettiğinden, hem öğrencinin konuyu hatırlama oranı artmakta, hem de ders daha renkli hale geldiği için, sosyal bilgiler dersi, bir ezber dersi olmaktan kurtulmakta ve başarıyı artırmaktadır. Deney grubundaki öğrencilerin öğretim sonunda konular arasındaki ilişkileri, kontrol grubundaki öğrencilere göre daha iyi değerlendirdikleri gözlenmiştir. Bu çalışmada da deney ve kontrol grubu oluşturulmuş ve deney grubuna gezi-gözlem yöntemi uygulanırken kontrol grubuna geleneksel öğretim yöntemi uygulanmıştır.

Mazman (2007), “Sosyal Bilgiler Eğitiminde Gezi-gözlem Metodunun Uygulanmasına İlişkin Bir Araştırma (Tokat Örneği)” adlı yüksek lisans tez araştırmasında Tokat ili ve ilçelerindeki ilköğretim Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin gezi-gözlem metodunu uygulama durumlarını incelenmiştir. Araştırmadan çıkan bazı sonuçlar şu şekildedir:

Gezi-gözlem metodunun Sosyal Bilgiler derslerinde etkili biçimde uygulanmadığı görülmüştür. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yetersiz bilgilerinden dolayı geleneksel eğitim metotlarından vazgeçemedikleri ve gezi-gözlem metodu başta olmak üzere aktif öğrenme metotlarını kullanmadıkları sonucu ortaya çıkmıştır.

Öztürk (2008), “Coğrafya Öğretiminde Gezi-gözlem Tekniğini Kullanabilme Öz Yeterlilik İnanç Ölçeğinin Geliştirilmesi” adlı çalışmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler dersi kapsamındaki coğrafya içerikli konuların öğretiminde gezi-gözlem tekniğini kullanabilme öz-yeterlilik inanç düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilen öz-yeterlilik inanç ölçeğinin oluşturma aşamaları detayları ile sunulmuştur. Çalışma sonunda ortaya çıkan bazı sonuçlar şu şekildedir:

Araştırma sonunda elde edilen ölçek ile coğrafya konularının öğretiminde gezi gözlem tekniğini kullanabilmede öğretmen adaylarının ne derece başarılı olabileceklerine inandıklarını ortaya çıkarılabilir. Ek olarak öz yeterlilik inançlarını etkileyebilecek farklı bağımsız değişkenler (cinsiyet, mezun olunan okul türü, sosyo ekonomik düzey v.b.) de bir çalışma ile tespit edilebilir.

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni, örnekleme, veri toplama aracının geliştirilmesi, verilerin toplanması ve verilerin analizinin nasıl yapıldığı açıklanmıştır.

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırma ön test – son test kontrol gruplu deneysel desen modelinde tasarlanmıştır. Ön test – son test kontrol gruplu desen (ÖSKD) sosyal bilimlerde yaygın kullanılan fakat karışık bir desendir. Bu desende aynı kişiler bağımlı değişken üzerinde iki kez ölçülürler. Farklı deneklerden oluşan kontrol ve deney gruplarının ölçümlerinin karşılaştırılması nedeniyle bu desen ilişkisizdir. Bundan dolayı ön test – son test kontrol gruplu desen karışık bir desendir (Büyüköztürk, 2001: 21).

Ön test – son test kontrol gruplu modelde yansız karar ile oluşturulmuş iki grup bulunur. Bu gruplardan biri deney diğeri ise kontrol grubu olarak kullanılır. Her iki grupta da deney öncesi ve deney sonrası ölçmeler yapılır.

Bu modelde “X”in ne ölçüde etkili olduğuna karar vermek için ön test ve son test ölçme sonuçları birlikte kullanılır.

Bu amaçla:

- a. Her grup için ön test – son test puanlarındaki yüzde artışlar bulunarak ortalama artışlar karşılaştırılır, ya da
- b. Ön test puanlarını “birlikte değişen” (covariate) olarak kullanıp, son test puanlarıyla, birlikte değişkenlik (covariance) çözümlemesi ya da,
- c. Önce ön test puanları karşılaştırılır, arada önemli bir ayırım yoksa, yalnızca son test puanları kullanılarak ortalamalar arası farklar sınanır.

Deney öncesi ölçmenin anlamlı ölçüde birbirinden ayrı olması, yapılacak karşılaştırmaların yorumunu güçlendirir (Karasar, 2009: 97).

Ön test – son test kontrol gruplu desen aşağıdaki şekilde gibi sembolize edilebilir:

Şekil 2: Ön test – son test kontrol gruplu desen

		Ön test		Son test
G _D	R	O ₁	X	O ₃
G _K	R	O ₂		O ₄

Yukarıdaki sembollerin anlamları şu şekilde tanımlanmaktadır:

GD; deney grubu, GK; kontrol grubu, R; deneklerin gruplara yansız atandığı , O₁ ve O₃; deney grubunun ön test ve son test ölçümlerini, O₂ ve O₄; kontrol grubunun ön test ve son test ölçümlerini, X; ise deney grubundaki deneklere uygulanan bağımsız değişkeni göstermektedir.

3.2. ÇALIŞMA GRUBU

Araştırmanın çalışma grubu Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği I. Sınıf ve Fen Bilgisi Öğretmenliği III. Sınıflarında okuyan öğretmen adayları oluşturmaktadır.

Bu araştırmanın çalışma grubunun farklı sınıf düzeylerinde olması uygulama yapılan ders içeriğinin Fen Bilgisi Öğretmenliği III. Sınıf, Sosyal Bilgiler Öğretmenliğinin de I. Sınıfta okutulmasından kaynaklanmaktadır.

Tablo 1: Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bölümlere ve cinsiyete göre dağılımı.

BÖLÜMLER	NİĞDE EĞİTİM FAKÜLTESİ		TOPLAM
	ERKEK	KIZ	
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	20	15	35
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği (İ.Ö)	16	19	35
Fen Bilgisi Öğretmenliği	14	21	35
TOPLAM	50	55	105

3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmanın başında konuyla ilgili literatür taraması yapılarak konu ile ilgili temel kaynaklar toplanmış, araştırmanın hazırlanması aşamasında faydalanılmıştır. Araştırmanın ölçme aracı araştırmacı ve uzman kişiler tarafından hazırlanmıştır.

Hazırlanan ölçme aracı üç boyuttan oluşmaktadır:

- Başarı testi
- Sorunları Belirleme Ölçeği
- Anket

Hazırlanmış olan başarı testi hazırlanırken uzman görüşlerine başvurulmuş ve uzman görüşleri doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra ön test ve son test olarak öğretmen adaylarına uygulanmıştır. Başarı testinde toplam 25 soru yer almıştır. Uygulanan başarı testi sonucu elde edilen verilere madde analizi uygulanarak her bir maddenin güçlük ve ayırt edicilik indisleri hesaplanmıştır. Madde analizi sonucunda başarı testinde yer alan 25 maddenin güçlük derecesi ve ayırt edicilik indeksi hesaplanmıştır. Ayrıca öğretmen adaylarına uygulanan başarı testinin KR₂₀ güvenirlik katsayısı madde kovaryanslarından yararlanılarak hesaplanmış ve KR₂₀ güvenirlik katsayısı .95 oldukça yüksek bir değer olarak bulunmuştur.

Elde edilen sonuçların analizinde Word, Excel ve SPSS paket programı kullanılmıştır. Anket verileri değerlendirilerek bazı sonuçlara ulaşılmıştır

3.4. VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırmada kullanılan anketlerin uygulamaları 2009- 2010 eğitim-öğretim yılında Mart ve Mayıs ayları içinde gerçekleştirilmiştir. Uygulamalar öncesi ilgili tüm kurumlardan gerekli izinler alınmıştır. Ders sorumlusu öğretmenle gerekli görüşmeler yapılmış ve belirlenen saatte öğretmen adaylarına hazırlanan ölçekler uygulanmıştır. Ayrıca deney grubu olan Fen Bilgisi öğretmen adayları ile belirlenen günlerde arazi çalışması yapılmıştır.

3.5. VERİLERİN ANALİZİ

Araştırma ile anket uygulaması tamamlandıktan sonra bilgi toplamak üzere verilen anket formlarının hepsi teker teker kontrol edilmiş, veriler bilgisayar ortamına geçirilmiştir. Bilgisayar kodlama formlarına geçirilen veriler, çeşitli kategorilere göre ayrılmış ve istatistiksel işlemler yapılmıştır. Araştırma boyunca hesaplamalar, SPSS ve Excel programlarında yapılmıştır. Sonuçların değerlendirilmesinde ise yüzde ve frekanstan yararlanılmıştır.

SorunlarıBelirleme Ölçeğinin Güvenirliği

SPSS 16.0 programında uygulanan cronbach's alpha testinde coğrafyaya ilişkin SorunlarıBelirleme Ölçeğinin güvenirlilik katsayısı .866 bulunmuştur.

Öğretmen Adaylarına Uygulanan Başarı Testinin Geçerlilik ve Güvenirliliğinin Hesaplanması

Hazırlanmış olan başarı testi Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi öğretmenliği ve Sosyal Bilgiler öğretmenliğinde okuyan toplam 105 öğrenciye uygulandı. Uygulanan testin sonuçları KR-20 formülüne göre değerlendirildi ve güvenirlilik katsayısı .9562 olarak çıktı.

Uygulanan ölçme aracının güvenirliliği hesaplanırken aşağıdaki yol izlenmişti:

Aritmetik Ortalama:

\bar{X} Aritmetik ortalama

X_iHer bir öğrencinin puanı

nÖğrenci sayısı

$$\bar{X} = \frac{\sum X_i}{n} = \frac{1290}{105} = 12,2$$

Standart Sapma:

Sx.....Standart sapma

$$S_X = \sqrt{\frac{\sum (X_i - \bar{X})^2}{n-1}} \quad S_X = \sqrt{\frac{1270}{104}} = 3,5$$

Varyans:

S_X^2 Varyans

$$S_X^2 = \frac{\sum (X_i - \bar{X})^2}{n-1} \quad S_X^2 = \frac{1270}{104} = 12,2$$

Bu veriler KR-20 formülünde yerine konulursa güvenilirlik katsayısı :

Rx.....Güvenirlik katsayısı

Pi.....Maddeyi doğru cevaplayanlarının oranı

qiMaddeyi doğru cevaplandıramayanların oranı (1-pi)

K.....Testteki madde sayısı

$$R_x = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum p_i q_i}{S_X^2} \right] \quad R_x = .9562$$

KR -20 formülünün sonucu .9562 olarak bulunmuştur.

Aşağıdaki tabloda da testin madde güçlük indeksi ile madde ayırt etme indekslerinin sorulara göre dağılımı verilmiştir:

Tablo 2: Öğretmen adaylarına uygulanan başarı testine ait soruların madde güçlük indeksi ve madde ayırt etme indeksleri

Madde No	Madde Güçlük İndeksi (Pj)	Madde Ayırt Edicilik İndeksi (rjx)
1	0,52	0,35
2	0,28	0,21
3	0,35	0,39
4	0,65	0,32
5	0,23	0,42
6	0,35	0,46
7	0,58	0,39
8	0,41	0,42
9	0,37	0,42
10	0,43	0,60
11	0,60	0,57
12	0,50	0,50
13	0,52	0,35
14	0,59	0,60
15	0,55	0,25
16	0,40	0,32
17	0,50	0,57
18	0,59	0,28
19	0,35	0,39
20	0,41	0,60
21	0,59	0,32
22	0,32	0,32
23	0,58	0,35
24	0,44	0,42
25	0,35	0,42

Bir maddenin güçlük indeksi (0.00) ile (+1.00) arasında değişir. Sonuç 0'a yaklaştıkça maddenin zorlaştığı, 1'e yaklaştıkça ise maddenin kolaylaştığı belirlenir. 0.50 civarında olan testler çalışan ve çalışmayan öğrencileri en iyi ayırt eden testlerdir. Fakat bir testteki bütün maddelerin güçlük düzeyinin 0.50 olması tercih edilmez. Bunun yerine bir kısmı zor, bir kısmı kolay ve yarısı da orta derecede zor olan maddeler tercih edilir (Karaaslan, 2009: 79-81).

Aşağıdaki tabloda madde güçlük indeksinin aralıkları ve yorumları verilmiştir:

Tablo 3 : Madde Güçlük İndeksi Değerlendirme Çizelgesi (Karaaslan, 2009: 79-81)

Madde Güçlük İndeksi	Yapılacak Yorum
0,00 ile 0,19 arasındaki maddeler	Çok zor
0,20 ile 0,39 arasındaki maddeler	Zor
0,40 ile 0,60 arasındaki maddeler	Orta güçlükte
0,61 ile 0,80 arasındaki maddeler	Kolay
0,81 ile 1,00 arasındaki maddeler	Çok kolay

Tablo 2'de verilen öğretmen adaylarına uygulanan başarı testine ait soruların madde güçlük indeksi ve madde ayırt etme indekslerine bakıldığında madde güçlük indeksi değerleri 0,23 ile 0,65 arası değişmektedir. Bu değerlerde bize testin hem kolay hem zor hem de orta düzeyde sorulardan oluştuğunu göstermektedir.

Bir maddenin ayırt etme indeksi (-1.00) ile (+1.00) değerleri arasında değişir. Aşağıdaki tabloda ayırt etme indekslerinin aralıkları ve değerleri verilmiştir.

Tablo 4 : Madde Ayırt Etme İndeksi Değerlendirme izelgesi (Karaaslan, 2009: 81)

Madde ayırt edicilik gücü indeksi	Teste alınıp alınmaması hakkındaki yorumlar
-1,00 ile 0,19 arasındaki maddeler	Madde teste alınmaz, testten atılır.
0,20 ile 0,29 arasındaki maddeler	Madde düzeltilerek teste alınır.
0,30 ile 1,00 arasındaki maddeler	Madde teste alınır.
Yukarıda verilen maddelerin teste alınma aralıkları dışında aşağıdaki yorumlar yapılır;	
0,30 ile 0,39 arasındaki maddeler	Yinede geliştirilmesi gereken maddelerdir.
0,40 ile 1,00 arasındaki maddeler	Ayırt edici madde ya da mkemmek maddedir.

Madde ayırt etme indeksi değerlerine bakıldığında ise değerler 0,32 ile 0,60 arasında değişmektedir. Fakat bir madde 0,21 madde ayırt etme indeksine sahiptir. Teste bakıldığında ideal maddelerden oluştuğu söylenbilir.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırmanın bulguları ve bu bulgulara dayalı yorumlar yer almaktadır. Bulgular ve yorumlar, araştırmanın alt problemleri doğrultusunda elde edilen verilere göre ele alınmış ve incelenmiştir.

4.1. BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR ve YORUM

Alt Problem 1: Gezi-gözlem yönteminin uygulandığı deney grubu ile geleneksel yöntemin uygulandığı kontrol grubunun ön test, son test ve erişim puanlarının dağılımı arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Araştırmanın birinci alt probleminin analizinde deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön test-son test ve erişim puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık olup olmadığı analiz edilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 5 ve Tablo 6 'da verilmiştir.

Tablo 5: Deneş Grubunun Ön- test, Son-test ve fark (Eriş) Puanları

Öğrenci No	Ön- Test	Son- test	Fark
1	36	60	24
2	48	64	16
3	48	68	20
4	40	68	28
5	40	56	16
6	20	56	36
7	56	76	20
8	60	84	24
9	56	84	28
10	40	64	24
11	56	68	12
12	64	68	4
13	44	68	24
14	48	68	20
15	56	80	24
16	60	76	16
17	36	64	28
18	52	72	20
19	48	60	12
20	64	88	24
21	56	68	12
22	28	56	28
23	40	76	36
24	20	72	52
25	44	80	36
26	28	68	40
27	32	64	32
28	68	88	20
29	28	48	20
30	44	68	24
31	44	56	12
32	76	88	12
33	36	56	20
34	36	68	32
35	52	72	20
X	45,83	69,14	23,31
S	13,3845	10,1551	-3,2294

Tablo 6: Kontrol Grubunun Ön-test, Son- test ve Fark (Erişi) Puanları

Öğrenci No	Ön- Test	Son- test	Fark
1	60	60	0
2	68	68	0
3	52	56	4
4	56	56	0
5	52	52	0
6	64	72	8
7	24	28	4
8	68	68	0
9	60	64	4
10	44	48	4
11	32	36	4
12	64	64	0
13	60	60	0
14	56	56	0
15	48	56	8
16	44	44	0
17	72	72	0
18	52	68	16
19	28	40	12
20	44	52	8
21	56	56	0
22	52	44	-8
23	72	72	0
24	36	40	4
25	16	36	20
26	64	64	0
27	52	44	-8
28	64	64	0
29	64	60	-4
30	44	52	8
31	32	36	4
32	32	36	4
33	52	52	0
34	52	52	0
35	72	68	-4
X	51,66	54,17	2,51
S	14,4016	12,1303	-2,2713

Araştırmaya katılan deney grubundaki öğretmen adaylarının ön test puan ortalaması 45,83 olurken kontrol grubundaki öğretmen adaylarında bu değer 51,66 olarak tespit edilmiştir. Ön test puanlarının standart sapmaları incelendiğinde ise deney grubunda ön test puanlarının standart sapmasının 13,384 olduğu, buna karşılık kontrol grubu ön test puanlarının standart sapmasının 14,401 olduğu görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda kontrol grubunda yer alan öğretmen adaylarının deney grubunda yer alan öğretmen adaylarına oranla hazır bulunuşluk düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir. Bunun yanında deney grubunun standart sapmasının kontrol grubuna göre küçük çıkması deney grubunun kontrol grubuna göre daha homojen ya da ön test sonuçları itibariyle birbirlerine daha benzer olduklarını göstermektedir.

Geleneksel yöntemin uygulandığı kontrol grubu ve arazi çalışması yaptırılan deney grubunun son test puanlarının ortalamalarına bakıldığında deney grubunun son test puanlarının ortalaması 69,14 olarak bulunurken, kontrol grubunun son test puanlarının ortalaması 54,17 olarak bulunmuştur. Bu ortalamalar ışığında hem deney hem de kontrol grubunu oluşturan öğretmen adaylarının ön testlere oranla başarılarını artırdıkları söyleyebiliriz. Ancak deney grubundaki öğretmen adaylarının puanlarındaki artışın kontrol grubundaki öğretmen adaylarının puanlarına göre çok daha fazla olduğu görülmektedir. Son test puanlarına ilişkin standart sapma değerleri incelendiğinde deney grubunda son test puanlarının standart sapmasının 10,155 olduğu, buna karşılık kontrol grubu son test puanlarının standart sapmasının 12,130 olduğu görülmektedir. Ön testin standart sapmasında olduğu gibi son testte de deney grubunun standart sapması kontrol grubuna göre düşük çıkması deney grubunun kontrol grubuna göre daha homojen veya test sonuçları itibariyle birbirlerine daha benzer olduklarını göstermektedir.

Deney ve kontrol gruplarının fark (erişi) puanları incelendiğinde, deney grubunun aritmetik ortalaması 23,31 olurken, kontrol grubunda bu değer 2,51 olarak bulunmuştur. Son test puanlarından ön test puanlarının çıkarılması sonucu elde edilen erişim puanlarının, deney grubunda daha yüksek olduğu ve deney grubunun çok daha başarılı olduğu söyleyebiliriz.

4.2. İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR ve YORUM

Alt Problem 2: Gezi- gözlem yönteminin uygulandığı deney grubu ile geleneksel yöntemin uygulandığı kontrol grubunun ön test başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Araştırmanın ikinci alt probleminin analizinde deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön test başarı puanları arasında anlamlı farklılık olup olmadığı analiz edilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7: Ön test Puanlarının Gruba Göre t- Testi Sonuçları

Grup	N	\bar{x}	ss	t	sd	p
Deney – Ön Test	35	45,8286	13,38455	-1,754	68	.084
Kontrol – Ön Test	35	51,6571	14,40168			

Coğrafya öğretiminde arazi çalışmasının uygulandığı deney grubu ile arazi çalışmasının uygulanmadığı kontrol grubunun deney öncesi ön test puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır [$t(48) = -1,754, p > 0.05$]. Tablo 7’ ye baktığımızda deney grubunun ön test puan ortalaması 45,82 olurken, bu değer kontrol grubunda 51,65 olduğunu görmekteyiz. İki grup arasındaki bu sayısal farkın istatistiksel olarak manidar olmadığını söyleyebiliriz. Bu sonuç bağımsız değişkende manipülasyon yapılmadan önce yani deney grubuna arazi çalışması uygulanmadan önce deney grubu ve kontrol grubu öğrencilerinin konu ile ilgili bilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olmadığını göstermektedir.

4.3. ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR ve YORUM

Alt Problem 3: Gezi-gözlem yönteminin uygulandığı deney grubu ile geleneksel yöntemin uygulandığı kontrol grubunun son test başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Tablo 8: Son test Puanlarının Gruba Göre t- Testi Sonuçları

Grup	N	\bar{x}	ss	t	sd	p
Deney – Son Test	35	69,1429	10,15510	5,599	68	.000
Kontrol – Son Test	32	54,1714	12,13038			

Coğrafya öğretiminde arazi çalışmasının uygulandığı deney grubu ile arazi çalışmasının uygulanmadığı kontrol grubunun son test puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark vardır [$t(48) = 5,599, p < 0.05$]. Deney grubunun deneme sonrası son test puan ortalaması 69,1429 olmuştur. Kontrol grubunun son test puan ortalamaları ise 54,1714 olarak belirlenmiştir. Deney ve kontrol gruplarının son test puan ortalamaları arasındaki bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğunu söyleyebiliriz. Coğrafya konularının öğretiminde arazi çalışması kullanılarak yapılan öğretimin sonucunda deney grubunun son test puanları, arazi çalışmasının uygulanmadığı kontrol grubuna göre istatistiksel olarak bir artış göstermiştir. Bu sonuca göre bu iki grup arasındaki farkın deney grubu lehine olması araştırmacının uyguladığı deneysel işlemin, etkili bir öğrenme sağladığını göstermektedir. Tablo 8'den de anlaşılacağı gibi fiziki coğrafya konularının öğretiminde arazi çalışmaları öğrencilerin başarı düzeyinde önemli bir artış meydana getirmektedir.

4.4. DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR ve YORUM

Alt Problem 4: Deney ve kontrol gruplarının erişim puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Araştırmanın dördüncü alt probleminin analizinde deney grubunun erişim puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı analiz edilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9: Erişim Puanlarının Gruba Göre t-Testi Sonuçları

Ön Test – Son Test Farklar	N	\bar{x}	Ss	t	sd	P
Deney	35	23,3143	9,52943	11,058	68	.000
Kontrol	35	2,5143	5,74646			

Tablo 9 incelendiğinde, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin erişim puanlarının ortalamaları arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir [$t(48) = 11,058$, $p < 0.05$]. Deney grubunun erişim puanlarının ortalaması 23,3143 olurken kontrol grubunun erişim puanlarının ortalaması 2,5143 olarak belirlenmiştir. Deney ve kontrol grupları arasındaki bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğunu görmekteyiz. Bu bulgu, arazi çalışması sonrasında, deney grubunda yer alan öğrencilerin başarı düzeylerinin, kontrol grubundaki öğrencilere oranla anlamlı derecede daha yüksek olduğunu kanıtlamaktadır.

Diğer bir açıdan kontrol grubunun sonuçları incelendiğinde kontrol grubunun da son testte, ön teste oranla başarı düzeyinin yükseldiğini görmekteyiz. Bu durumda, konunun işlenmiş olması ve kontrol grubunda belli bir oranda öğrenmenin gerçekleştiğini göstermektedir. Ancak bu öğrenmenin deney grubundaki öğrenmeden daha aşağıda olduğu görülmektedir.

Bu da coğrafya öğretiminde arazi çalışmasının uygulanması, öğrencilerin başarıları üzerine açık bir şekilde katkı sağladığını göstermektedir.

4.5. BEŞİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR ve YORUM

Alt Problem 5: Kontrol grubunun ön test ve son test puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Araştırmanın beşinci alt probleminin analizinde kontrol grubu öğrencilerinin ön test-son test puanları arasında anlamlı farklılık olup olmadığı analiz edilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10: Kontrol Grubunun Ön test ve Son test Puanlarının t- Testi Sonuçları

Grup	N	\bar{x}	ss	t	sd	p
Kontrol – Ön Test	35	51,6571	14,40168	-.790	68	.432
Kontrol – Son Test	35	54,1714	12,13038			

Araştırmada, kontrol grubunun son test puanlarında bir artış gözlemlenmiştir. Kontrol grubunun ön test ve son test puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark vardır [$t(48) = -.790, p < 0.05$]. Tablo 10'da görüldüğü üzere kontrol grubunun ön test puan ortalaması 51,6571 olurken, bu değer son testte 54,1714 olduğu görülmektedir. Bu sayısal fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Kontrol grubuna arazi çalışması uygulanmamasına rağmen bu grupta yer alan öğrenciler belirli bir öğrenme düzeyi yakalamışlardır. Ancak bu öğrenme düzeyi arazi çalışması uygulanarak öğretim yapılan deney grubu öğrencilerinin öğrenme düzeyiyle karşılaştırıldığında son derece düşük bir değer taşımaktadır.

4.6. ALTINCI ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR ve YORUM

Alt Problem 6: Deney grubunun ön test ve son test puan ortalamaları arasında bir farklılık var mıdır?

Araştırmanın altıncı alt probleminin analizinde deney grubu öğrencilerinin ön test-son test puanları arasında anlamlı farklılık olup olmadığı analiz edilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11: Deney Grubunu Ön test ve Son test Puanlarının t- Testi Sonuçları

Grup	N	\bar{x}	ss	t	sd	p
Deney – Ön Test	35	45,8286	13,38455	-8,210	68	.000
Deney – Son Test	35	69,1429	10,15510			

Deney grubunun ön test ve son test puanları karşılaştırıldığında, bu iki puan ortalaması arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir [$t(48) = -8,210$, $p < 0.05$]. Deney grubunun son test puan ortalaması ile ön test puan ortalaması dikkate alındığında, son teste önemli bir artışın olduğu söylenebilir. Tablo 11’de görüldüğü gibi deney grubunun ön test puan ortalaması 45.8286 olurken, bu değer son testte 69,1429 olarak arttığı görülmektedir. Bu sayısal fark ise anlamlıdır. Bu verilere göre deney grubunda uygulanan arazi çalışması yönteminin başarılı ve etkin bir yöntem olduğu ve öğrenme üzerinde son derece etkili olduğu görülmektedir.

4.7. YEDİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR ve YORUM

Alt Problem 7: Fiziki coğrafya kavramlarının öğreniminde karşılaşılan sorunlar nelerdir?

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının yedinci alt problem olan soruya verdikleri cevaplar tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12: Fiziki coğrafya kavramlarının öğreniminde karşılaşılan sorunlar

Öğretmen adaylarına göre fiziki coğrafya kavramlarının öğreniminde karşılaşılan sorunlar	Cümle Sayısı	%
Konuların anlatımında sadece düz anlatım yönteminin kullanılması	10	9,5
Anlatılan kavramların günlük hayatta kullanılmaması	5	4,7
Var olan kavram yanlışlarının düz anlatım yöntemiyle giderilmemesi	4	3,8
Coğrafya konularında yabancı kökenli kelimelerin çok olması	17	16,1
İlköğretimden buyana var olan kavram yanlışlarının ve yanlış öğrenmelerin düzeltilmemesi ve halen devam etmesi	3	2,8
Coğrafya konularının ve kavramlarının çok fazla olması ve buna karşılık ders saatlerinin çok az olması	9	8,5
Kavramların anlatımında farklı yöntem ve tekniğin kullanılmaması	7	6,6
Çok fazla bilimsel terimin kullanılması ve bu terimlerin tekrar edilmemesi sonucunda kavram kargaşasının yaşanması	8	7,6
Konuların sadece pratik olarak işlenmesi teorik olarak uygulanmaması ve bunun sonucunda sürekli ezbercilik yapılması	12	11,4

Anlatılan konuların sadece bir defa anlatılması ve tekrar edilmemesi	2	1,9
Okulumuzda coğrafya laboratuvarımızın olmaması	3	2,8
Arazi gezilerinin yapılamaması sonucunda derslerde işlenen konuların sadece soyut olarak akıllarda kalması	12	11,4
Ders saatlerinin arka arkaya konması sonucunda derslerin sıkıcı hale gelerek dikkatin dağılması	6	5,7
Fiziki coğrafya dersinin kapsam bakımından geniş kapsamlı olmasına rağmen bu dersin bir dönem boyunca ve haftada sadece dört ders saatiyle sınırlandırılması yüzünden derslerin hızlı işlenmesi	7	6,6

Araştırmanın yedinci alt problemi olan “Fiziki coğrafya kavramlarının öğreniminde karşılaşılan sorunlar nelerdir?” sorusuna öğretmen adaylarının % 16,1’i coğrafya kavramlarının yabancı kökenli kelimelerden olması coğrafya kavramlarının öğrenilmesini zorlaştırdığını düşünmektedirler. Aynı zamanda öğretmen adaylarının % 11,4’ü konuların sadece pratik olarak verilmesi ve konularla ilgili her hangi bir uygulamanın veya arazi gezisinin yapılmadığından dolayı öğrenmede güçlük yaşadıklarını savunmaktadırlar. Ayrıca öğretmen adayları konuların sadece düz anlatım yöntemiyle anlatılması sonucunda konuların ezberlenmek zorunda kaldıklarını ve belli bir zaman sonra konuları unuttuklarını söylemektedirler. Öğretmen adaylarının en çok şikayet ettikleri konu arasında da coğrafya konularının çok olması fakat bunun yanında coğrafya ders saatlerinin az olması ve var olan ders saatlerinin arka arkaya verilmesi yüzünden konuları öğrenmekte zorluk çektiklerini savunmaktadırlar.

4.8. UYGULAMAYA İLİŞKİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ

Deney grubuna arazi çalışması yaptırıldıktan sonra kendilerinin bu çalışma için görüşleri sorulmuş ve görüşlerini anlatan birer kompozisyon yazmaları istenmiştir. Aşağıdaki tabloda deney grubuna uygulanan programın faydalı olup olmadığı öğrenciler tarafından değerlendirilmiştir.

Tablo 13: Uygulamadan sonra uygulama ile ilgili öğrenci değerlendirmeleri

KATEGORİ	İÇERİK	CÜMLE SAYISI	%
Yöntem	<ul style="list-style-type: none">✓ Bu uygulama ile kayaç çeşitlerini ezberlemek yerine onları yerinde inceleyerek öğrendim.✓ Gezerek öğrenmenin çok farklı yönlerini bu uygulama ile öğrenmiş oldum.✓ Bu yöntem dersi anlamamız açısından çok verimli oldu. Tüm örnekleri elimize alıp inceleme fırsatı bulduk.✓ Bu yöntem aklımda oluşan yanlış bilgilerin ve kavramları düzeltmemi ve onları ezberlemek yerine öğrenmemi sağladı.✓ Bu uygulama ile klasik ezberci sistemden kurtuldum olayları yerinde inceleyerek daha iyi öğrendim.	8	22,8

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Var olan bilgilerimizi gördüklerimizle birleştirerek yorum yapıp üzerinde düşünüp, tartışarak hatta o mekanlara, yapılara dokunarak kısacası beş duyumuzu kullanarak kalıcı öğrenmeler sağladık. ✓ Bu uygulama ile yapılandırmacı öğretimin temelini oluşturan yaparak ve yaşayarak öğrenmenin ne kadar doğru olduğunu anladım. 		
Farkındalık ve Öğrenme	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Arazi gezisi yapılmadan önce bazı coğrafya kavramlarını yanlış öğrendiğimin farkına vardım. Bu gezi sayesinde yanlış öğrendiklerimi düzeltme fırsatı buldum. ✓ Bu arazi gezisi sayesinde konuları ezberlemeden öğrendiğimin farkına vardım. ✓ Bu gezi sonrası coğrafyaya karşı daha çok ilgi duymaya başladım. ✓ Arazi gezisinde öğrendiğim bilgileri meslek hayatımda da kullanabileceğimin farkına vardım. ✓ Coğrafyaya karşı olan ön yargılarım bu gezi sayesinde ortadan kalktı. 	16	45,7

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Bu uygulama sayesinde yaparak yaşayarak öğrendim ve kesinlikle kalıcı olduğuna inanıyorum. ✓ Bu uygulama sayesinde eksik ve yanlış öğrendiğim konuları düzeltme imkanım oldu. ✓ Bu uygulama sonunda çoğu kavramı yanlış öğrendiğimin ve ezberlediğimin farkına vardım. ✓ Bu uygulama ile coğrafya kavramlarını daha kalıcı bir şekilde öğrendim. ✓ Bu uygulama ile hem bulunduğum çevreyi çok yönlü tanıma imkanım oldu hem de yanlış öğrendiğim kavramları düzeltme imkanım oldu. ✓ Bu uygulama sayesinde bir çoğunu bilmediğim veya karıştırdığım kayaç çeşitlerinin neler olduğunu ve nasıl oluştuğunu doğru bir şekilde öğrendim. 		
Önerim	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Bu şekildeki uygulamalar diğer dersler için de yapılmalı. ✓ Özellikle coğrafya derslerinde arazi gezileri yılda en az birkaç kez tekrarlanmalı. ✓ Üniversitemizin ve fakültemizin bu gibi arazi çalışmalarına destek ve onay vermelidir. 	6	17,1

Dikkat	<ul style="list-style-type: none">✓ Artık kayaçları ve arazi yapılarını daha dikkatli inceliyorum.✓ Coğrafya derslerini, coğrafya ile ilgili belgeselleri ve kitapları daha dikkatli takip ediyorum.	5	14,2
--------	---	---	------

Bu uygulama:

% 45,7 oranında Farkındalık ve öğrenme,

% 22,8 oranında yöntemle,

% 17,1 oranında önerim,

% 14,2 oranında dikkat ile ilgili öğrencilere fayda sağladığı belirlenmiştir.

Uygulanan programda öğretmen adaylarının hiç biri olumsuz görüş bildirmemiştir. Aksine öğretmen adayları uygulama hakkında beklenmedik düzeyde pozitif görüşler ortaya koymuşlardır. Bir başka konu olarak da uygulanan yöntem sayesinde deney grubundaki öğrencilerin coğrafya ve coğrafya konuları hakkındaki önyargıları silinmiş ve bu önyargılar yerine olumlu görüşler oluşturmuştur. Bu da arazi çalışmalarının faydalı olduğunu ve öğrenmeye azımsanamayacak şekilde katkısı olduğunu göstermektedir.

4.9. ARAŞTIRMADA UYGULANAN BAŞARI TESTİNİN BULGULARI VE YORUMLARI

Tablo 14a:

“I. Yer kabuğu

II. Dış çekirdek

III. Manto

IV. İç çekirdek

Yukarıda verilen yer yuvarlağının iç yapısını oluşturan tabakalar aşağıdaki seçeneklerin hangisinde içten dışa doğru sıralanışı doğru olarak verilmiştir?”

sorusuna ön testte verilen cevapların dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sos. Bilgiler Öğret.		Sos. Bilgiler Öğret. İ.Ö.)		Toplam	
	f	%	F	%	f	%	F	%
I – II – IV – III					1	2,8	1	0,9
II – III – I – IV			1	2,8			1	0,9
IV – II – III – I	18	51,4	16	45,7	21	60	55	52,3
III – I – II – IV					2	5,7	2	1,9
IV – III – II – I	17	48,5	18	51,4	11	31,4	46	43,8
Boş								

Bu soruya Fen Bilgisi Öğretmen adaylarının % 51,4'lük kısmı, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği okuyan öğretmen adaylarının % 45,7 kısmı ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği İ. Öğretiminde okuyan öğretmen adaylarının % 60'luk kısmı doğru cevaplamıştır. Fakat bu soruda “İç çekirdek – Dış çekirdek – Manto – yer kabuğu” sıralaması doğru iken Fen Bilgisi Öğretmen adaylarını % 48,5'lik kısmı ve Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının % 51,4'lük kısmı, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının (İ.Ö.) % 31,4'lük kısmı “ iç çekirdek – Manto – Dış çekirdek – Yer kabuğu” olarak sıralamıştır. Bu da öğretmen adaylarının % 43,8'lik kısmının yer yuvarlağının iç yapısının kısımlarını yanlış öğrendiklerini ve manto ile dış çekirdek arasındaki farkı kavrayamadıklarını göstermektedir. Öğretmen adaylarının % 43,8'lik kısmında kavram kargaşası yaşandığı görülmektedir.

Tablo 14b:

- I. Yer kabuğu*
II. Dış çekirdek
III. Manto
IV. İç çekirdek

Yukarıda verilen yer yuvarlağının iç yapısını oluşturan tabakalar aşağıdaki seçeneklerin hangisinde içten dışa doğru sıralanışı doğru olarak verilmiştir?” sorusuna son testte verilen cevapların dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	F	%	f	%	F	%
I – II – IV – III								
II – III – I – IV	2	5,7					2	1,9
IV – II – III – I	25	71,4	17	48,5	15	42,8	57	54,2
III – I – II – IV	3	8,5			1	2,8	4	3,8
IV – III – II – I	5	14,2	18	51,4	19	54,2	42	40
Boş								

Son testte bu soruya Fen Bilgisi Öğretmen adaylarının % 71,4'lük kısmı doğru cevap verirken Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının % 48,5 ve Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının (II.Ö.) % 42,8'lik kısmı doğru cevaplamışlardır. Fakat son test ile ön test karşılaştırıldığında Fen Bilgisi Öğretmen adaylarında % 20'lik bir başarı artışı gözlenirken Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarında ise sadece bir kişilik bir artış olmuştur. Bu da kontrol grubu olarak belirlenen Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının geleneksel yöntemle ders işlemesi sonucu öğrenmelerinin artmadığını göstermektedir. Fakat Fen Bilgisi Öğretmen adaylarının ise arazi çalışmasından sonra var olan yanlış öğrenmelerini düzelttikleri ve kavram kargaşasından kurtuldukları gözlenmiştir. Buna karşın Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının hala yanlış öğrenmelerinin düzeltilmediği ve kavram kargaşasının devam ettiği gözlenmektedir.

Tablo 15a:

- I. Yer hacminin en büyük bölümünü oluşturur.
- II. Yoğunluğu en fazla olan katmandır.
- III. İç kuvvetlerin enerjilerini aldıkları katmandır.
- IV. Kalınlığı en az olan katmandır.
- V. Yerin merkezine en yakın katmandır.

Yukarıda verilen bilgilerden hangileri mantoya aittir"? Sorusuna ön testte verilen cevapların dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (İ.Ö.)		Toplam	
	f	%	F	%	f	%	F	%
I ve III	12	34,2	9	25,7	9	25,7	30	28,5
I ve II	5	41,2	4	11,4	6	17,1	15	14,2
II ve III	15	42,8	17	48,5	14	40	61	58
II ve IV	1	2,8	2	5,7	5	14,2	8	7,6
I ve IV	2	5,7	3	8,5	1	2,8	6	5,7
Boş								

Bu soruyu Fen Bilgisi Öğretmen adaylarının % 34,2'lik kısmı, Sosyal Bilgiler Öğretmenliğinde okuyan öğretmen adaylarının % 25,7'lik kısmı ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği İ. Öğretiminde okuyan öğretmen adaylarının % 25,7'lik kısmı doğru cevaplamıştır. Bu soruda da ilk soruya paralel olarak mantonun özelliklerinin hangisi olduğu sorulmuştur. Fakat öğretmen adaylarının sadece toplam % 28,5'lik kısmı yer yuvarlağının iç yapısını oluşturan katmanlardan biri olan mantonun özelliklerini doğru olarak işaretlemiştir. Ön testte öğretmen adaylarının % 58'lik gibi yarıdan fazlası manto ile çekirdeğin özelliklerini birbirine karıştırmışlardır. Yoğunluğu en fazla olan katman çekirdek olmasına rağmen öğretmen adaylarının yarıdan fazlası yoğunluğu en fazla olan katmanı manto olarak bilmektedirler. Birinci soruda olduğu gibi öğretmen adaylarının çoğunluğu manto ile çekirdek arasında kavram kargaşası yaşamakta ve yanlış öğrenmeler oluşturmaktadırlar.

Tablo 15b:

- I. Yer hacminin en büyük bölümünü oluşturur.
- II. Yoğunluğu en fazla olan katmandır.
- III. İç kuvvetlerin enerjilerini aldıkları katmandır.
- IV. Kalınlığı en az olan katmandır.
- V. Yerin merkezine en yakın katmandır.

Yukarıda verilen bilgilerden hangileri mantoya aittir”? Sorusuna son testte verilen cevapların dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (İ.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	F	%
I ve III	16	45,7	9	25,7	15	42,8	40	38
I ve II	2	5,7	7	20	6	17,1	15	14,2
II ve III	9	25,7	8	22,8	8	22,8	25	23,8
II ve IV	2	5,7	4	11,4	3	8,5	9	8,5
I ve IV	6	17,1	7	20	3	8,5	16	15,2
Boş								

Son testte bu soruya Fen Bilgisi Öğretmen adaylarının % 45,7'lik kısmı doğru cevap vermiştir. Ön testle karşılaştırıldığında Fen Bilgisi öğretmen adaylarının doğru cevaplama oranında % 11,5'lik bir başarı artışı gözlenmiştir. Buna rağmen Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarında ön test ve son test arasında her hangi bir farklılık oluşmamıştır. Fakat Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının (İ.Ö) % 42,8'Lik kısmı son testte bu soruya doğru cevap vererek ön teste göre % 17.1 oranında bir artış gözlenmiştir. Fen Bilgisi öğretmen adaylarının başarıları ön teste oranla artarken Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının başarısında her hangi bir artış olmamıştır. Fakat Sosyal Bilgiler öğretmenliği ile İ. Ö. Arasında anlamlı bir fark oluşmuş ve İ.Ö.öğretimde okuyan öğretmen adaylarında ön test ile son test % 17.1'lik oranında bir fark oluşmuştur.

Tablo 16a: Aşağıdakilerden hangisi tortul kayaçların özelliklerinden biri değildir?

Sorusuna ön testte verilen cevapların dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	F	%
İçlerinde fosil bulundurmaları	2	5,7	4	11,4	3	8,5	9	8,5
Tabakalar halinde bulunmaları	5	14,2	2	5,7			7	6,6
Ufalanmayla meydana gelmeleri	8	22,8	7	20	5	14,2	20	19
Dış kuvvetlerin etkisi sonucu oluşmaları	11	31,4	10	28,5	11	31,4	32	30,4
Kristalli ve sert yapıdadırlar	9	25,7	12	34,2	16	45,7	37	35,2
Boş								

Bu soruya Fen Bilgisi Öğretmen adaylarının % 25.7'lik kısmı doğru cevap verirken Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının % 34,2 ve Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının (II.Ö.) % 45.7'lik kısmı doğru cevaplamışlardır. Öğretmen adaylarının % 64,8'lik kısmı bu soruya yanlış cevap vermişlerdir. Özellikle % 30,4'lük kısmı tortul kayaçların oluşumunda dış kuvvetlerin etkisi yoktur gibi yanlış bir bilgiye sahiptirler.

Tablo 16b: Aşağıdakilerden hangisi tortul kayaçların özelliklerinden biri değildir?

Sorusuna son testte verilen cevapların dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	F	%
İçlerinde fosil bulundurmaları	4	11,4	5	14,2	3	8,5	12	11,4
Tabakalar halinde bulunmaları	1	2,8	2	5,7	3	8,5	6	5,6
Ufalanmayla meydana gelmeleri	7	20	7	20	4	11,4	18	17,1
Dış kuvvetlerin etkisi sonucu oluşmaları	2	5,7	8	22,8	7	20	17	16,1
Kristalli ve sert yapıdadırlar	21	60	13	37,1	18	51,4	52	49,5
Boş								

Son testte bu soruya Fen Bilgisi Öğretmen adaylarının % 60'lık kısmı doğru cevap verirken Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının % 37,1 ve Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının (II.Ö.) % 51,4'lük kısmı doğru cevaplamışlardır. Fen Bilgisi öğretmen adaylarının doğru cevaplama oranında % 34,3'lük bir başarı artışı gözlenmiştir. Deney grubu olan Fen Bilgisi öğretmen adaylarına uygulanan arazi çalışmasından sonra Fen Bilgisi öğretmenlerinin başarılarında % 34,3 gibi önemli bir artış gözlenirken kontrol grubu olan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının başarılarında çok az bir artış gözlenmiştir. Ayrıca deney grubu olan Fen Bilgisi öğretmen adayları arazi çalışmasından sonra ön testte düştikleri hataya son testte düşmemişlerdir. Yani tortul kayaçların dış kuvvetlerin etkisi sonucu oluştuklarını öğrenmişlerdir.

Tablo 17a: “Kapadokya yöresinde peribacalarının oluşmasında hangi kayaç çeşidinin yaygın olması etkili olmuştur?” Sorusuna ön testte verilen cevapların dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	F	%
Kalker	9	25,7	11	31,4	9	25,7	29	27,6
Jips			1	2,8	2	5,7	3	2,8
Çakıltaş	3	8,5					3	2,8
Volkan tufü	22	62,8	23	65,7	24	68,5	69	65,7
Granit	1	2,8					1	0,9
Boş								

Bu soruya Fen Bilgisi Öğretmen adaylarının % 62,8’lik kısmı doğru cevap verirken Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının % 65,7 ve Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının (II.Ö.) % 68,5’lik kısmı doğru cevaplamışlardır. Öğretmen adaylarının % 65,7’lik kısmı bu soruya doğru cevap vermiştir. Peribacalarının oluşmasında volkan tufünün etkili olmaktadır. Fakat yine de öğretmen adaylarının % 27,6’lık kısmı peribacalarının oluşumunda kalker kayaçlarının etkili olduğu yönünde yanlış öğrenmelere sahiptirler. Bunun sebebi de öğretmen adaylarının kayaç isimlerini ezberleyerek öğrenmeleri ve birbirlerine karıştırmalarından kaynaklanmaktadır.

Tablo 17b: “Kapadokya yöresinde peribacalarının oluşmasında hangi kayaç çeşidinin yaygın olması etkili olmuştur?” Sorusuna son testte verilen cevapların dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	F	%
Kalker	3	8,5	10	28,5	10	28,5	23	21,9
Jips	1	2,8			2	5,7	3	2,8
Çakıldaşı			1	2,8			1	0,9
Volkan tufü	31	88,5	23	64,4	21	60	75	71,4
Granit			1	2,8	2	5,7	3	2,8
Boş								

Son testte bu soruya Fen Bilgisi Öğretmen adaylarının % 88,5’lik kısmı doğru cevap verirken Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının % 64,4 ve Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının (II.Ö.) % 60’lık kısmı doğru cevaplamışlardır. Fen Bilgisi öğretmen adayları son testte bu soruya tamamına yakını doğru cevap vermiştir(% 88,5). Fen Bilgisi öğretmen adaylarının ön test ile son test arasında % 25,7 oranında bir başarı artışı yaşanırken aynı soruda Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının başarılarında herhangi bir değişme gözlenmemiştir. Fakat kayaçları arazide yerinde gören ve inceleyen deney grubu olan Fen Bilgisi öğretmen adaylarının neredeyse tamamı doğru cevap vermiştir.

Tablo 18a:

“Aşağıdaki taneli elamanların büyükten küçüğe doğru sıralanışı hangi şıkta verilmiştir?”

- I. Kum
- II. Çakıl
- III. Kil
- IV. Silt

Sorusuna ön testte verilen cevapların dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	F	%	f	%	F	%
II-I-IV-III	8	22,8	9	25,7	8	22,8	25	23,8
II-I-III-IV	13	37,1	14	40	12	34,2	39	37,1
IV-III-I-II	10	28,5	5	14,2	5	14,2	20	19
III-I-II-IV	3	8,5	4	11,4	5	14,2	12	11,4
I-II-III-IV	1	2,58	3	8,5	5	14,2	9	8,5
Boş								

Bu soruda öğretmen adaylarından “kum – çakıl – kil – silt “ gibi taneli elamanların yapıları bakımından büyükten küçüğe doğru sıralamaları istenmiştir. Fakat bu soruya Fen Bilgisi öğretmen adaylarının sadece % 22,8’lik kısmı, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının % 25,7 ve Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının (II.Ö.) % 22,8’lik kısmı doğru sıralamada bulunabilmiştir. Öğretmen adaylarının % 23,8’lik kısmı bu soruya doğru cevap verebilmiştir. Ancak bunun yanında öğretmen adaylarının % 37,1’lik kısmı kil ile silt’in sıralamasını yapamamıştır. Kil’in silt’ten daha büyük yapıda olduğu şeklinde yanlış öğrenmelere sahiptirler. Ayrıca öğretmen adaylarının % 19’luk kısmı silt’in en büyük yapıda oğlunu ve çakıl’ın ise en küçük yapıda olduğunu savunmaktadırlar. Bu da öğretmen adaylarını % 19’luk kısmının silt’i tam olarak bilmediklerini göstermektedir.

Tablo 18b:

“Aşağıdaki taneli elamanların büyükten küçüğe doğru sıralanışı hangi şıkta verilmiştir?”

- I. Kum
- II. Çakıl
- III. Kil
- IV. Silt

Sorusuna son testte verilen cevapların dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	F	%
II-I-IV-III	15	42,8	11	31,4	5	14,2	31	29,5
II-I-III-IV	4	11,4	15	42,8	11	31,4	30	28,5
IV-III-I-II	10	28,5	4	11,4	8	22,8	22	20,9
III-I-II-IV	3	8,5	3	8,5	2	5,7	8	7,6
I-II-III-IV	3	8,5	4	11,4	9	25,7	16	15,2
Boş								

Son testte bu soruya Fen Bilgisi Öğretmen adaylarının % 42,8’lik kısmı doğru cevap verirken Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının % 31,4 ve Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının (II.Ö.) % 14,2’lik kısmı doğru cevaplamışlardır. Bu soruda ön teste bakacak olursan arazi çalışması yapmış olan deney grubunun (Fen Bilgisi öğretmen adaylarının) başarı oranlarında % 20’lik bir artış gözlenmiştir. Bunun yanında kontrol grubu olan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının başarı oranlarında ise sadece % 5,7’lik bir artış olmuştur. Fakat yine de öğretmen adaylarının % 20,9’luk kısmı silt’i en büyük yapılı çakıl’ı ise en küçük yapıda olarak sıralamaya devam etmektedir. Deney grubunun doğru sayılarının artmasının sebebi ise arazi çalışmasında kum, çakıl, kil gibi taneleri yapıları bizzat yerlerinde inceleme imkanları bulmalarıdır. Buna karşın kontrol grubu düz anlatım yöntemiyle öğrendiğinden ve ezber yöntemini kullandığı için kavramlar iç içe girmiş ve yanlış öğrenmeler oluşmuştur.

Tablo 19a: “ Aşağıdakilerden hangisi bir jeolojik zaman değildir?” Sorusuna ön testte verilen cevapların dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	F	%
Kaledonya	4	11,4	4	11,4	4	11,4	12	11,4
Pleistosen	5	14,2	4	11,4	6	17,1	15	14,2
Mezozoik			2	5,7	1	2,8	20	19
Devoniyen	9	25,7	7	20	6	17,1	22	20,9
Würm	17	48,5	19	54,2	18	51,4	37	35,2
Boş								

Kaledonya, Pleistosen ve Devoniyen birer jeolojik zamandır. Fakat Würm ise bir buz devridir. Bu soruda öğretmen adaylarının % 35,2’lik kısmı zaman kavramını doğru bilirken, % 64,8’lik kısmı jeolojik zaman kavramını algılayamadıkları ve yanlış bilgilere sahip oldukları anlaşılmaktadır. Fen Bilgisi Öğretmen adaylarının % 48,5’lik kısmı doğru cevaplarırken Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının % 54,2 ve Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının (II.Ö.) % 51,4’lük kısmı bu soruya doğru cevap vermiştir. Fakat öğretmen adaylarının % 20,9’luk kısmı ve % 19’luk “Devoniyen”i ve “Mezozoik”i jeolojik bir zaman olarak görmemektedirler.

Tablo 19b: “ Aşağıdakilerden hangisi bir jeolojik zaman değildir?” Sorusuna son testte verilen cevapların dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	F	%
Kaledonya	3	8,5	3	8,5	3	8,5	9	8,5
Pleistosen	4	11,4	4	20			8	7,6
Mezozoik					11	31,4	11	10,4
Devoniyen	2	5,7	6	17,1	1	2,8	9	8,5
Würm	26	74,2	22	62,7	20	57,1	68	64,7
Boş								

Son testte bu soruya Fen Bilgisi Öğretmen adaylarının % 74,2'lik kısmı doğru cevap verirken Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının % 62,7 ve Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının (II.Ö.) % 57,1'lik kısmı doğru cevaplamışlardır. Fen Bilgisi öğretmen adaylarının başarı oranlarında % 25,7'lik bir artış gözlenmiştir. Öğretmen adaylarının % 58'lik kısmı bu soruya doğru cevap vermiştir. Ayrıca Sosyal Bilgiler öğretmen adayları I. Öğretim ve II. Öğretim karşılaştırıldığında I. Öğretimde okuyan öğretmen adaylarının II. Öğretime göre bu soruda daha başarılı olduğu gözlenmiştir.

Tablo 20a: “Yeryüzünde kıvrımlı dağların önemli bir bölümünü oluşturan Alp orojenezi kaçınıcı jeolojik zamanda meydana gelmiştir?” Sorusuna ön testte verilen cevapların dağılımı

	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	F	%
Seçenekler								
1. Zaman	2	5,7	6	17,1	1	2,8	9	8,5
3. Zaman	21	60	20	57,1	20	57,1	61	58
4. Zaman	2	5,7	7	20	8	22,8	17	16,1
2. Zaman	8	22,8	2	5,7	5	14,2	15	14,2
İlkel zaman	2	5,7			1	2,8	3	2,8
Boş								

Bu soruya Fen Bilgisi Öğretmen adaylarının % 60’lık kısmı doğru cevap verirken Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının % 57,1 ve Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının (II.Ö.) % 57,1’lik kısmı doğru cevaplamışlardır. Öğretmen adaylarının % 58’i bu soruya doğru cevap vermişlerdir. Fakat Fen Bilgisi öğretmen adaylarının % 22,8’i Alp Orojenezinin 2.zamanda, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının % 20 ve % 22,8’i ise Alp Orojenezinin 4.zamanda oluştuğu konusunda yanlış öğrenmelere sahiptirler.

Tablo 20b: “Yeryüzünde kıvrımlı dağların önemli bir bölümünü oluşturan Alp orojenezi kaçınıcı jeolojik zamanda meydana gelmiştir?” Sorusuna son testte verilen cevapların dağılımı

	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	F	%
Seçenekler								
1. Zaman	2	5,7			10	28,5	12	11,4
3. Zaman	25	71,4	22	62,7	13	37,1	60	57,1
4. Zaman	3	8,5	5	14,2	4	11,4	12	11,4
2. Zaman	5	14,2	8	22,8	8	22,8	21	20
İlkel zaman								
Boş								

Son testte bu soruya Fen Bilgisi Öğretmen adaylarının % 71,4'lük kısmı doğru cevap verirken Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının % 62,7 ve Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının (II.Ö.) % 37,1'lik kısmı doğru cevaplamışlardır. Fen Bilgisi öğretmen adaylarının başarı oranlarında % 11,4'lük bir artış gözlenmiştir. Bunun yanında Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının (I.Ö. ve İ.Ö.) başarı oranlarında sadece % 5,6'lık bir artış gözlenmiştir. Ezberlenerek öğrenilen bilgiler zamanla unutulmuş ya da bilgiler birbirlerine karıştırılmıştır. Bu sebepten dolayı kontrol grubu olan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının başarılarında önemli bir ölçüde artış gözlenmemiştir.

Tablo 21a: “Aşağıdaki jeolojik zamanların hangisinde Zonguldak kömür havzaları oluşmuştur?” Sorusuna ön testte verilen cevapların dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	F	%	f	%	F	%
İlkel Zaman (Prekambriyen)								
I. Zaman (Paleozoik)	10	28,5	18	51,4	16	45,7	44	41,9
II. Zaman (Mesozoik)	13	37,1	6	17,1	7	20	26	24,7
III. Zaman (Senezoik)	8	22,8	9	25,7	11	31,4	28	26,6
IV. Zaman (Kuaterner)	4	11,4	2	5,7	1	2,8	7	6,6
Boş								

Zonguldak kömür havzaları I. Zamanda yani paleozoik zamanda oluşmuştur. Öğretmen adaylarının % 41,9’u bu soruya doğru cevap vermişlerdir. Doğru cevap I. Zaman olmasına rağmen hem Fen Bilgisi öğretmen adayları hem de Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarını çeldiren şık III. Zaman (senezoik) ve II.zaman (mesozoik) olmuştur. Öğretmen adaylarının % 51,3’lük gibi yarıdan fazlası Zonguldak kömür havzalarının oluşumunu bu iki zamanda olduğu şeklinde yanlış bilgilere sahiptirler.

Tablo 21b: “Aşağıdaki jeolojik zamanların hangisinde Zonguldak kömür havzaları oluşmuştur?” Sorusuna son testte verilen cevapların dağılımı

8	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	F	%	f	%	F	%
Seçenekler								
İlkel Zaman (Prekambriyen)			2	5,7	2	5,7	4	3,8
I. Zaman (Paleozoik)	16	45,7	19	54,1	14	40	49	46,6
II. Zaman (Mesozoik)	7	20	6	17,1	9	25,7	22	20,9
III. Zaman (Senezoik)	8	22,8	8	22,8	8	22,8	24	22,8
IV. Zaman (Kuaterner)	4	11,4			2	5,7	6	5,6
Boş								

Son testte de bu soruya öğretmen adaylarının % 41,9'luk kısmı doğru cevaplamıştır. Fakat son testte Fen Bilgisi öğretmen adaylarının başarısı önemli ölçüde artarken Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının başarıları çok az bir şekilde artış göstermiştir. Ön testte hiçbir öğretmen adayı İlkel Zaman seçeneğini işaretlemezken son testte Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının % 3,8'lik kısmı bu seçeneği işaretlemiştir. Ezberlenerek öğrenilen mevcut bilgilerin zamanla tekrar edilmemesi ve kullanılmaması sonucunda bilgiler unutulur ve birbirlerine karıştırılır. Bu soruda da öğretmen adayları konunun üstünden belli bir zaman geçtikten sonra bilgileri birbirleri ile karıştırmışlar ve yanlış işaretlemelerde bulunmuşlardır.

Tablo 22a:

“Aşağıdaki orojenez devreleri hangi şıkta eskiden yeniye doğru sıralanmıştır?”

- I. Alp Orojenezi
- II. Hüroniyen Orojenezi
- III. Hersiniyen Orojenezi
- IV. Kaledoniyen Orojenezi”

Sorusuna ön testte verilen cevapların dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	F	%	f	%	f	%
II-III-I-IV	8	22,8	7	20	3	8,5	18	17,1
I-IV-II-III	3	8,5	3	8,5	8	22,8	14	13,3
II-IV-III-I	12	34,2	13	37,1	14	40	39	37,1
III-II-IV-I	12	34,2	11	31,4	8	22,8	31	29,5
IV-I-II-III			1	2,8	2	5,7	3	2,8
Boş								

Bu sorunun cevabı “Hüroniyen Orojenezi – Kaledoniyen Orojenezi – Hersiniyen Orojenezi – Alp Orojenezi” şeklinde olması gerekmektedir. Öğretmen adaylarının sadece % 37,1’lik kısmı bu sıralamayı gerçekleştirebilmiştir. 6., 7. Ve 8. Sorularda olduğu gibi öğretmen adayları bu soruda da jeolojik zamanları ve jeolojik zamanlarda meydana gelen önemli olayları birbirine karıştırmakta ve kavram kargaşası yaşamaktadırlar. Oysa 7. Soruda Alp orojenezin 3. Zamanda meydana geldiğini öğretmen adaylarının yarısından fazlası doğru cevap verirken bu soruda ise % 33,4’lük kısmı Alp Orojenezi sıralamada ikinci veya birinci sıraya koymaktadır. Bu da bilgilerin tamamen ezbere dayalı olduğunu ve aynı konuda farklı sorular sorulduğunda öğretmen adaylarının doğru cevabı bilmelerine rağmen kavramları karıştırarak yanlış cevaplar vermektelerdir.

Tablo 22b:

“Aşağıdaki orojenez devreleri hangi şıkta eskiden yeniye doğru sıralanmıştır?”

- I. Alp Orojenezi
- II. Hüroniyen Orojenezi
- III. Hersiniyen Orojenezi
- IV. Kaledoniyen Orojenezi”

Sorusuna son testte verilen cevapların dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	F	%	f	%	f	%
II-III-I-IV	3	8,5	4	11,4	3	8,5	10	9,5
I-IV-II-III			7	20	10	28,5	17	16,1
II-IV-III-I	20	57,1	15	42,8	10	28,5	45	42,8
III-II-IV-I	7	20	8	22,8	9	25,7	24	22,8
IV-I-II-III	5	14,2	1	2,8	3	8,5	9	8,5
Boş								

Son testte bu soruya öğretmen adaylarının % 42,8’lik kısmı doğru cevaplamıştır. Ön testte de öğretmen adaylarının % 37,1’lik kısmı doğru sıralamayı yapmıştı. Ön test ile son test sonuçları arasında çok az bir fark bulunmaktadır. Fen Bilgisi öğretmen adaylarının başarısı % 22,9’luk bir artış göstermiştir. Bu artışa rağmen öğretmen adaylarının % 57,2’lik kısmı hala jeolojik zamanlar ve bu zamanlarda meydana gelen önemli olaylar hakkında kavram kargaşasına düşmektedirler. Bu yüzden diğer seçeneklere yönelmektedirler.

Tablo 23a: “Aşağıdakilerden hangisi deniz ilerlemesidir?” Sorusuna ön testte verilen cevapların dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	F	%	f	%	F	%
Gel – git	11	31,4	9	25,7	10	28,5	30	28,5
Transgresyon	12	34,2	16	45,7	18	51,4	46	43,8
Jeosenklinal	1	2,8	2	5,7	3	8,5	6	5,7
Graben								
Tsunami	11	31,4	8	22,8	4	11,4	23	21,9
Boş								

Öğretmen adaylarına bu soruda “Transgresyon” (deniz ilerlemesi) sorulmasına rağmen öğretmen adaylarının sadece % 43,8’lik kısmı bu soruya doğru cevap vermiştir. Öğretmen adaylarının % 28,5’lik kısmı deniz ilerlemesini gel – git olarak tanımlarken, % 21,9’u ise tsunami olarak tanımlamaktadır. Bu da öğretmen adaylarında var olan kavram yanlışlarından kaynaklanmaktadır. Öğretmen adayları deniz ilerlemesini ilköğretim dönemlerinden buyana sürekli duydukları gel – git ve son zamanlarda sıkça olan ve basında sıkça söz edilen tsunami olarak bilmekte ve bu şekilde tanımlamaktadırlar. Bu yüzden öğretmen adaylarının yarıdan fazlası bu soruya yanlış cevap vermişlerdir.

Tablo 23b: “Aşağıdakilerden hangisi deniz ilerlemesidir?” Sorusuna son testte verilen cevapların dağılımı

	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	F	%	f	%	f	%
Seçenekler								
Gel – git	8	22,8	16	45,7	2	5,7	26	24,7
Transgresyon	22	62,8	10	28,5	16	45,7	48	45,7
Jeosenklinal			2	5,7	5	14,2	7	6,6
Graben					2	5,7	2	1,9
Tsunami	5	14,2	7	20	10	28,5	22	20,9
Boş								

Son testte bu soruya öğretmen adaylarının % 45,7’lik kısmı doğru cevap vermişlerdir. Ön testle karşılaştırıldığında öğretmen adaylarının genelinde fazla bir başarı artışı gözlenmemektedir. Fakat Fen Bilgisi öğretmen adaylarının başarısı % 28,6’lık bir artış göstermiştir. Bunun yanında Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının başarısında ise düşüş gözlenmiştir. Ön testte olduğu gibi yine öğretmen adaylarının % 34,7’lik kısmı gel-git’i işaretlerken, % 20,9’luk kısmı tsunami’yi işaretlemiştir. Fakat bu durum Fen Bilgisi öğretmen adaylarında düzelerken Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının kavram yanılgıları devam etmektedir.

Tablo 24a: “Aşağıdakilerden hangisi orojenik hareketler ile oluşmuş bir şekil değildir?” Sorusuna ön testte verilen cevapların dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (İ.Ö.)		Toplam	
	f	%	F	%	f	%	f	%
Horst	2	5,7	2	5,7			4	3,8
Senklinal	2	5,7	1	2,8			3	2,8
Graben	7	20	8	22,8	14	40	29	27,6
Granit	20	57,1	24	68,5	20	57,1	64	60,9
Antiklinal	4	11,4			1	2,8	5	4,7
Boş								

“horst – graben , antiklinal – senklinal “ orojenik hareketler sonucu oluşmuş şekillerdir. Fakat granit bir kayaç türüdür. Bu soruya öğretmen adaylarının % 60,9 ‘luk kısmı doğru cevap vermiştir. Öğretmen adaylarının en çok yanıldıkları seçenek ise graben seçeneği olmuştur. Öğretmen adaylarının % 27,6’lık kısmının graben cevabını vermesi öğretmen adaylarının kavramları birbirlerine karıştırmalarından kaynaklanmaktadır.

Tablo 24b: “Aşağıdakilerden hangisi orojenik hareketler ile oluşmuş bir şekil değildir?” Sorusuna son testte verilen cevapların dağılımı

	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	F	%	F	%	F	%
Seçenekler								
Horst	3	8,5	1	2,8	1	2,8	5	4,7
Senklinal								
Graben	1	2,8	10	28,5	10	28,5	21	20
Granit	29	82,8	24	68,5	22	62,8	75	71,4
Antiklinal	2	5,7			2	5,7	4	3,8
Boş								

Son testte bu soruya öğretmen adaylarının % 71,4'lük kısmı doğru cevap vermişlerdir. Ön testle karşılaştırıldığında öğretmen adaylarının genelinde fazla bir başarı artışı gözlenmemektedir. Fakat Fen Bilgisi öğretmen adaylarının başarısı % 25,7'lik bir artış göstermiştir. Fen Bilgisi öğretmen adayların % 82,8'lik kısmı bu soruya doğru cevap vermiştir. Ayrıca ön testteki düşmüş oldukları hatayı düzeltmişler graben ile graniti ayırt etmişlerdir. Fakat Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının % 28,5'lik kısmı hala graben ile granit ayrımını yapamamaktadır.

Tablo 25a:

“I. Dalga ve akıntular

II. Buzullar

III. Akarsular

IV. Rüzgarlar

V. Yer altı suları

Türkiye’de yer şekillerinin biçimlenmesinde en çok etkiye sahip olan dış kuvvet yukarıdakilerin hangisidir?”

Sorusuna ön testte verilen cevapların dağılımı

12	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	F	%	f	%	f	%
Seçenekler								
I			1	2,8	4	11,4	5	4,7
II	2	5,7	3	8,5	1	2,8	6	5,7
III	15	42,8	19	54,2	19	54,2	53	50,4
IV	17	48,5	11	31,4	10	28,5	38	36,1
V	1	2,8	1	2,8	1	2,8	3	2,8
Boş								

Türkiye’de yer şekillerinin biçimlenmesinde en çok etkiye sahip olan dış kuvvet akarsulardır. Öğretmen adaylarının % 50,4’lük kısmı bu soruya doğru cevap vermişlerdir. Fakat bu soruda öğretmen adaylarını çeldiren seçenek rüzgarlar seçeneği olmuştur. Fen Bilgisi öğretmen adaylarının % 48,5’i, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının % 31,4’ü ve Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının (II.Ö.) % 28,5’lik kısmı en etkili dış kuvvet olarak rüzgarları görmektedirler. Ancak ülkemizde yer şekillerinin biçimlenmesinde hem oluşum hem de sonuç bakımından en etkili olan dış kuvvet akarsulardır. Öğretmen adayların yer şekillerini biçimlendiren dış kuvvetler konusunda yanlış öğrenmeleri mevcuttur.

Tablo 25b:

“I. Dalga ve akıntular

II. Buzullar

III. Akarsular

IV. Rüzgarlar

V. Yer altı suları

Türkiye’de yer şekillerinin biçimlenmesinde en çok etkiye sahip olan dış kuvvet yukarıdakilerin hangisidir?”

Sorusuna son testte verilen cevapların dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
I			2	5,7	3	8,5	5	4,7
II	3	8,5	11	31,4	6	17,1	20	19,1
III	26	74,2	20	57,1	14	40	60	57,1
IV					11	31,4	11	10,4
V	6	17,1	2	2,8	1	2,8	9	8,5
Boş								

Son testte bu soruya öğretmen adaylarının % 57,1’lik kısmı doğru cevap vermişlerdir. Ön testle karşılaştırıldığında öğretmen adaylarının genelinde fazla bir başarı artışı gözlenmemektedir. Fakat Fen Bilgisi öğretmen adaylarının başarısı % 31,4’lük bir artış göstermiştir. Ayrıca ön testte Fen Bilgisi öğretmen adaylarının % 48,5’i yer yüzünün şekillenmesinde en çok etkiye sahip olan etmeni rüzgar olarak işaretlerken son testte hiçbir Fen Bilgisi öğretmen adayı rüzgar seçeneğini işaretlememiştir. Araziye çıkan Fen Bilgisi öğretmen adaylarının başarısı ön teste göre artış göstermiştir.

Tablo 26a: “Aşağıdakilerin hangisinde iç kuvvetin etkisi yoktur?” Sorusuna ön testte verilen cevapların dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	F	%	f	%	f	%	F	%
Maar oluşumu	6	17,1	5	14,2	8	22,8	14	13,3
Kıta oluşumu	1	2,8			3	8,5	4	3,8
Graben oluşumu	7	20			4	11,4	11	10,4
Dağ oluşumu	2	5,7	14	40			16	15,2
Delta oluşumu	19	54,2	16	45,7	20	57,1	55	52,3
Boş								

“Maar oluşumu – Kıta oluşumu – Graben oluşumu ve Dağ oluşumu”nda iç kuvvetlerin etkisi vardır. Fakat delta oluşumunda iç kuvvetlerin etkisi değil bir dış kuvvet olan akarsuların etkisi vardır. Öğretmen adaylarının % 52,3’ü bu soruda doğru seçeneği işaretlemişlerdir. Fakat yine de öğretmen adaylarının % 47,7’inde yanlış öğrenmeler mevcut. Bu soruya Fen Bilgisi Öğretmen adaylarının % 54,2’lik kısmı doğru cevap verirken Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının % 45,7 ve Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının (II.Ö.) % 57,1’lik kısmı doğru cevaplamışlardır.

Tablo 26b: “Aşağıdakilerin hangisinde iç kuvvetin etkisi yoktur?” Sorusuna son testte verilen cevapların dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Maar oluşumu	5	14,2	11	31,4	4	11,4	20	19,1
Kıta oluşumu					5	14,2	5	4,7
Graben oluşumu	3	8,5	5	14,2	3	8,5	11	10,4
Dağ oluşumu					8	22,8	8	7,6
Delta oluşumu	27	77,1	19	54,2	15	42,8	61	58,1
Boş								

Son testte öğretmen adaylarının % 58,1’i bu soruya doğru cevap vermişlerdir. Fakat ön teste göre Fen Bilgisi öğretmen adaylarının başarısında % 22,9’luk bir artış gözlenmiştir. Bunun yanında kontrol grubu olan ve araziye çıkartılmayan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının başarısında önemli derecede başarı artışı olmamıştır. Bunun sebebi ise ezberlenen bilgilerin üstünden belli bir zaman geçtikten sonra bilgilerin ya unutuluyor olması ya da mevcut bilgi ile yeni bilgilerin birbirlerine karıştırılıyor olmasıdır.

Tablo 27a: “ Aşağıdakilerden hangisi yer yüzünü şekillendiren iç kuvvetlerden biri değildir?” Sorusuna ön testte verilen cevapların dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Dağ oluşumu	1	2,8	5	14,2	2	5,7	8	7,6
Kıta oluşumu	2	5,7	10	28,5	3	8,5	15	10,4
Toprak oluşumu	22	62,8	20	57,1	20	57,1	62	59
Deprem	10	28,5			10	28,5	20	19
Volkanizma								
Boş								

“Dağ oluşumu – Kıta oluşumu – Deprem ve Volkanizma” iç kuvvetlerdir. Fakat “Toprak oluşumu” ne bir iç kuvvet ne de dış kuvettir. Öğretmen adaylarının % 59’u bu soruya doğru cevap vermiştir. Fakat % 41’i ise toprak oluşumunu bir iç kuvvet olarak görmüş ve diğer seçenekleri işaretlemişlerdir. Bu soruya Fen Bilgisi Öğretmen adaylarının % 62,8’lik kısmı doğru cevap verirken Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının % 57,1 ve Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının (II.Ö.) % 57,1’lik kısmı doğru cevaplamışlardır.

Tablo 27b: “ Aşağıdakilerden hangisi yer yüzünü şekillendiren iç kuvvetlerden biri değildir?” Sorusuna son testte verilen cevapların dağılımı

	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (H.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	F	%
Seçenekler								
Dağ oluşumu			2	5,7	3	8,5	5	4,7
Kıta oluşumu			10	28,5	12	34,2	22	20,9
Toprak oluşumu	28	80	22	62,7	14	40	64	60,9
Deprem			1	2,8	4	11,4	5	4,7
Volkanizma	7	20			2	5,7	9	8,5
Boş								

Son testte öğretmen adaylarının % 60,9’u bu soruya doğru cevap vermiştir. Fakat ön teste göre Fen Bilgisi öğretmen adaylarının başarısında % 17,2’lik bir artış gözlenmiştir. Bunun yanında kontrol grubu olan ve araziye çıkartılmayan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının başarısında % 5,6’lık bir artış gözlenmiştir. Ayrıca ön testte hiçbir öğretmen adayı tarafından işaretlenmeyen volkanizma seçeneğini son testte öğretmen adaylarının % 8,5’i işaretlemiştir. Kontrol grubu olan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının % 28,5 ve % 34,2’si son testte doğru seçenek olarak kıta oluşumunu işaretlemiştir. Bu soruda da 13. Soruda olduğu gibi ön testteki başarılar son testte düşüş göstermiştir. İki soruda iç kuvvetleri kapsarken öğretmen adayları mevcut bilgilerinde bir kavram kargaşasına düşerek son testlerde başarılarını düşürmüşlerdir.

Tablo 28a: “Aşağıdakilerden hangisi deprem bilimidir?” Sorusuna ön testte verilen cevapların dağılımı

	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	F	%
Seçenekler								
Jeoloji			1	2,8	5	14,2	6	5,7
Teoloji	3	8,5	1	2,8	5	14,2	9	8,5
Astronomi	4	11,4			2	5,7	6	5,7
Sismoloji	24	68,5	21	60	15	42,8	60	55,1
Jeomorfoloji	4	11,4	12	34,2	8	22,8	24	22,8
Boş								

Bu soruya Fen Bilgisi Öğretmen adaylarının % 68,5’lik kısmı doğru cevap verirken Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının % 60 ve Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının (II.Ö.) % 42,8’lik kısmı doğru cevaplamışlardır. Bu soruda öğretmen adaylarının en çok yanılıya düştükleri seçenek Jeomorfoloji olmuştur. Jeomorfoloji yer bilimidir. Öğretmen adaylarının % 55,1’i bu soruya doğru cevap vermesine rağmen % 22,8’lik kısmı jeomorfoloji seçeneğini işaretlemiştir. Öğretmen adayları deprem bilimi ile yer bilimini birbirine karıştırmaktadır.

Tablo 28b: “Aşağıdakilerden hangisi deprem bilimidir?” Sorusuna son testte verilen cevapların dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Jeoloji					2	5,7	2	1,9
Teoloji								
Astronomi					1	2,8	1	0,9
Sismoloji	28	80	21	60	18	51,4	67	63,8
Jeomorfoloji	7	20	14	40	14	40	35	33,3
Boş								

Son testte bu soruya öğretmen adaylarının % 63,8'i doğru cevap vermişlerdir. Ön teste göre Fen Bilgisi öğretmen adaylarının başarısı artarken kontrol grubu olan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının başarısında bir artış gözlenmemiştir. Ayrıca ön testte düşülen yanılgıya son testte daha fazla öğretmen adayı düşmüştür. Son testte öğretmen adaylarının % 33,3'ü deprem bilimi olarak yer bilimi olan jeomorfoloji'yi işaretlemişlerdir. Özellikle Fen Bilgisi öğretmen adayları sadece sismoloji ve jeomorfoloji seçeneklerini işaretlemişlerdir. Bu da öğretmen adaylarında var olan kavram yanılgısını ortaya çıkarmaktadır.

Tablo 29a: “Aşağıdakilerden hangisi deprem dalgalarındandır?” Sorusuna ön testte verilen cevapların dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	F	%
L dalgası	3	8,5	4	11,4	2	5,7	9	8,5
P dalgası			2	5,7			2	1,9
S dalgası	4	11,4	14	40	17	48,5	35	33,3
Hiçbiri	6	17,1	5	14,2	5	14,2	16	15,2
Hepsi	22	62,8	10	28,5	11	31,4	43	40,9
Boş								

Bu soruya Fen Bilgisi Öğretmen adaylarının % 62,8’lik kısmı doğru cevap verirken Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının % 28,5 ve Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının (II.Ö.) % 31,4’lük kısmı doğru cevaplamışlardır. Öğretmen adaylarının % 33,3’ü deprem dalgası olarak sadece S dalgasını bilmektedirler. Öğretmen adaylarının % 15,2’si ise bunların hiç birinin deprem dalgası olmadığını belirtmektedir. Oysa S – P ve L dalgalarının hepsi deprem dalgalarıdır. Öğretmen adaylarının % 40,9u bu soruya doğru cevap vermişlerdir.

Tablo 29b: “Aşağıdakilerden hangisi deprem dalgalarındandır?” Sorusuna son testte verilen cevapların dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (H.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
L dalgası	3	8,5	3	8,5			6	5,7
P dalgası	2	5,7	6	17,1	1	2,8	9	8,5
S dalgası	3	8,5	6	17,1	8	22,8	17	16,1
Hiçbiri			8	22,8	7	20	15	14,2
Hepsi	27	77,1	12	34,2	19	54,2	58	55,2
Boş								

Son testte bu soruya öğretmen adaylarının % 55,2’si doğru cevap vermişlerdir. Ön teste göre öğretmen adaylarının başarısında % 14,3’lük bir artış gözlenmiştir. Fen Bilgisi öğretmen adaylarının % 77,1’i bu soruya doğru cevap vermişlerdir. Ayrıca Fen Bilgisi öğretmen adaylarının hepsi bu dalgaların hepsinin birer deprem dalgası olduğunu bilmekte fakat yine de kavram kargaşasına düşmektedirler.

Tablo 30a: “Enerjilerini yerin derinliklerindeki magmadan alan olaylara iç kuvvet denir. İç kuvvetler, yer şekillerinin oluşumuna etki yapan temel faktörlerden biridir. Buna göre aşağıdakilerden hangisinin oluşumunda iç kuvvetlerin etkisinden söz edilemez?”

Sorusuna ön testte verilen cevapların dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Volkan konilerinin	5	14,2			18	51,4	23	21,9
Delta ovalarının	19	54,2	20	57,1	14	40	53	50,4
Metal maden yataklarının	4	11,4	14	40	1	2,8	19	18
Depremlerin	2	5,7			2	5,7	4	3,8
Sıradağların	5	14,2	12,8				5	4,7
Boş								

Volkan konileri – Metal maden yatakları ve Sıradağların oluşumunda iç kuvvetler etkilidir. Deprem ise bir iç kuvvettir. Fakat delta ovalarının oluşumunda dış kuvvet olan akarsular etkili olmuştur. Testin 13. Sorusu da aynı konuyu kapsamaktadır. 13. Soruda delta oluşumuyken cevap bu soruda delta ovalarıdır. Bu soruya öğretmen adaylarının % 50,4’ü doğru cevap vermiştir. Fakat öğretmen adaylarının % 21,9’u volkan konilerinin oluşumunda iç kuvvetin etkisi olmadığı yönünde yanlış bilgilere sahiptirler.

Tablo 30b: “Enerjilerini yerin derinliklerindeki magmadan alan olaylara iç kuvvet denir. İç kuvvetler, yer şekillerinin oluşumuna etki yapan temel faktörlerden biridir. Buna göre aşağıdakilerden hangisinin oluşumunda iç kuvvetlerin etkisinden söz edilemez?”

Sorusuna son testte verilen cevapların dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	F	%
Volkan konilerinin	1	2,8			2	5,7	3	2,8
Delta ovalarının	26	74,2	21	60	24	68,5	71	67,6
Metal maden yataklarının	8	22,8	6	17,1	5	14,2	19	18,1
Depremlerin			8	22,8	2	5,7	10	9,5
Sıradağların					2	5,7	2	1,9
Boş								

Son testte öğretmen adaylarının % 67,6’sı bu soruya doğru cevap vermiştir. Deney grubu olan Fen Bilgisi öğretmen adaylarının başarıları artarken kontrol grubu olan Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının başarıları ön teste göre çok az miktarda artış göstermiştir. Ayrıca ön testte öğretmen adaylarının % 21,9’u volkan konileri seçeneğini işaretlerken son testte bu yanlış metal maden yataklarına kaymıştır. Öğretmen adaylarının % 18,1’i metal maden yatakları seçeneğini işaretlemiştir.

Tablo 31a: “Aşağıdakilerden hangisi karstik biriktirme şekillerinden biridir?”

Sorusuna ön testte verilen cevapların dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Lapy	4	11,4	5	14,2			9	8,5
Uvala	8	22,8	6	17,1	1	2,8	15	14,2
Traverten	17	48,5	22	62,8	23	65,7	62	59
Polye	2	5,7	1	2,8	7	20	10	9,5
Dolin	4	11,4	1	2,8	4	11,4	9	8,5
Boş								

Lapy – Uvala – Polye ve Dolin karstik aşınım şekilleridir. Fakat Traverten’ler karstik biriktirme şekilleridir. Öğretmen adaylarının % 59’u bu soruya doğru cevap vermişlerdir. Fen Bilgisi öğretmen adaylarının % 48,5’i, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının % 62,8’i ve Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının % 65,7’si bu soruya doğru cevap vermişlerdir.

Tablo 31b: “Aşağıdakilerden hangisi karstik biriktirme şekillerinden biridir?”

Sorusuna son testte verilen cevapların dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Lapyta	3	8,5	3	8,5	6	17,1	12	11,4
Uvala	3	8,5	4	11,4			7	6,6
Traverten	27	77,1	24	68,5	23	65,7	74	70,4
Polye	2	5,7	4	11,4	1	2,8	7	6,6
Dolin					5	14,2	5	4,7
Boş								

Son testte öğretmen adaylarının % 70,4’ü bu soruya doğru cevap vermişlerdir. Fakat ön testle karşılaştırıldığında fazla bir başarı artışı gözlenmemiştir. Bunun sebebi ise Fen Bilgisi öğretmen adaylarının başarılarının % 28,6’lık bir yükselme olduğu halde kontrol grubu olan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının başarısında % 5,7’lik bir artış olmasıdır. Deney grubu olan Fen Bilgisi öğretmen adayları arazi çalışmasından sonra uygulanan son testte başarıları artarken kontrol grubu olan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının başarıları deney grubuna göre düşük kalmıştır.

Tablo 32a: “Aşağıdakilerden hangisi akarsuyun aşındırmasıyla oluşmaz?”

Sorusuna ön testte verilen cevapların dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	F	%
Menderes	7	20	2	5,7	7	20	16	15,2
Falez	11	31,4	17	48,5	9	25,7	37	35,2
Dev kazanı	1	2,8	2	5,7	2	5,7	5	4,7
Vadi	4	11,4	6	17,1	4	11,4	14	13,3
Peribacası	12	34,2	8	22,8	13	37,1	25	23,8
Boş								

Menderes – Dev kazanı – Vadi ve Peribacalarının oluşumun da akarsuyun aşındırması etili olmaktadır. Fakat falez bir dalga aşınım şeklidir. Öğretmen adaylarının % 35,2’si bu soruya doğru cevap vermişlerdir. Fen Bilgisi öğretmen adaylarının % 31,4’ü, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının % 48,5’i ve Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının (II.Ö.) % 25,7’si bu soruya doğru cevap vermişlerdir. Öğretmen adaylarının % 23,8’i peribacalarının oluşumunda akarsuların etkili olmadığını düşünerek peribacası seçeneğini işaretlemişlerdir. Öğretmen adaylarını en çok yanıltan seçenek peribacası olmuştur.

Tablo 32b: “Aşağıdakilerden hangisi akarsuyun aşındırmasıyla oluşmaz?”

Sorusuna son testte verilen cevapların dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Menderes	3	8,5	10	28,5	3	8,5	16	15,2
Falez	22	62,8	20	57,1	10	28,5	52	49,5
Dev kazanı	3	8,5	3	8,5	5	14,2	11	10,4
Vadi	5	14,2	2	5,7	5	14,2	12	11,4
Peribacası	2	5,7			12	34,2	14	13,3
Boş								

Son testte öğretmen adaylarının % 49,5’i bu soruya doğru cevap vermişlerdir. Ön teste göre öğretmen adaylarının başarısı artmıştır. Fakat ön testle karşılaştırıldığında deney grubu olan Fen Bilgisi öğretmen adaylarının başarısı % 31,4 oranında artış gösterirken kontrol grubu olan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının başarısı ise sadece % 8,6 oranında bir artış göstermiştir.

Tablo 33a: “Türkiye’de yüzey şekillerinin oluşumunda en çok etkili olan iç ve dış kuvvetler hangileridir?”

Sorusuna ön testte verilen cevapların dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Volkanizma – Buzullar	5	14,2			5	14,2	10	9,5
Yer altı suları – Dalgalar					20	57,1	20	19
Orojenez – Akarsular	16	45,7	21	60	7	20	44	41,9
Epirojenez – Rüzgarlar	12	34,2	11	31,4	3	8,5	26	24,7
Depremler – Erozyon	2	5,7	3	8,5			5	4,7
Boş								

Türkiye’de yer şekillerinin biçimlenmesinde en çok etkiye sahip olan dış kuvveti testin 12. Maddesinde sorulmuş ve öğretmen adaylarının % 50,4’ü o soruya doğru cevap vermişlerdi. Fakat bu soruda öğretmen adaylarının % 41,9’u doğru cevap verebilmiştir. Oysa 12. Sorunun cevabı akarsulardı. Bu soruda da akarsuların olduğu tek seçenek Orojenez – Akarsular seçeneğiydi. Fakat yine de öğretmen adaylarının % 58,1’i bu soruya yanlış cevap vermişlerdir. Bu sonuçtan da öğretmen adaylarının iç kuvvetler konusunda yeteri kadar bilgiye sahip olmadıkları veya konuları ezberledikleri için belli bir zaman sonra unuttukları varsayılabilir. Ayrıca öğretmen adayları 12. Soruda ön testte düştikleri yanılgıya bu soruda da düşmüşler ve en etkili dış kuvvet olarak öğretmen adaylarının % 24,7’si rüzgarları işaretlemiştir.

Tablo 33b: “Türkiye’de yüzey şekillerinin oluşumunda en çok etkili olan iç ve dış kuvvetler hangileridir?”

Sorusuna son testte verilen cevapların dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	F	%
Volkanizma – Buzullar					2	5,7	2	1,9
Yer altı suları – Dalgalar					3	8,5	3	2,8
Orojenez – Akarsular	26	74,2	22	62,8	16	45,7	62	59
Epirojenez – Rüzgarlar	3	8,5	13	37,1	10	28,5	26	24,7
Depremler – Erozyon	6	17,1			4	11,4	10	9,5
Boş								

Son testte öğretmen adaylarının % 59’u bu soruya doğru cevap vermişlerdir. Son testte deney grubu olan ve araziye çıkartılan Fen Bilgisi öğretmen adaylarının başarısı % 28,5 oranında artmasına karşın kontrol grubu olan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının başarısı ön teste göre düşük bir oranda artış göstermiştir. Ayrıca deney grubu olan Fen Bilgisi öğretmen adaylarının % 34,2’si ön testte en etkili iç ve dış kuvvet olarak epirojenez ve rüzgarları görürken son testte bu oran % 8,5’e düşmüştür. Aynı oran kontrol gurubu olan Sosyal Bilgiler öğretmen adayları ön testte % 31,4 iken son testte bu oran % 37,1’e yükselmiştir.

Tablo 34a : “Aşağıdakilerden hangisi rüzgar aşındırma şekillerinden biridir?”

Sorusuna ön testte verilen cevapların dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Hörgüç Kaya	3	8,5	9	25,7	6	17,1	18	17,1
Falez	3	8,5	1	2,8	2	5,7	6	5,7
Menderes	2	5,7			4	11,4	6	5,7
Barkan	8	22,8	1	2,8	3	8,5	12	11,4
Mantar Kaya	19	54,2	23	65,7	20	87,1	62	59
Boş								

Hörgüç kaya buzul aşındırma şeklidir. Barkan rüzgar biriktirme şekli, menderes hem akarsu biriktirme hem de aşındırma şekli ve falez ise dalga aşındırma şeklidir. Fakat Mantar kaya bir rüzgar aşındırma şeklidir. Öğretmen adaylarının % 59'u bu soruya doğru cevap vermişlerdir. Fen Bilgisi Öğretmen adaylarının % 54,2'lik kısmı doğru cevap verirken Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının % 65,7 ve Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının (II.Ö.) % 87,1'lik kısmı doğru cevaplamışlardır.

Tablo 34b : “Aşağıdakilerden hangisi doğrudan rüzgar aşındırma şekillerinden biridir?”

Sorusuna son testte verilen cevapların dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Hörgüç Kaya	3	8,5	5	14,2	4	11,4	12	12,4
Falez			2	5,7	4	11,4	6	5,7
Menderes	4	11,4	2	5,7			6	5,7
Barkan	4	11,4	2	5,7	7	20	13	12,3
Mantar Kaya	24	68,5	24	68,5	20	57,1	68	64,7
Boş								

Ön testte bu soruya öğretmen adaylarının % 59'u doğru cevap verirken son testte ise % 64,7'si doğru cevap vermişlerdir. Öğretmen adaylarının genelinde ön teste ile son test arasında sadece % 5,7'lik bir artış gözlenmiştir. Fakat ön test ile son test karşılaştırıldığında deney grubu olan Fen Bilgisi öğretmen adaylarının başarısında % 14,2'i gibi bir artış gözlenirken bunun yanında kontrol grubu olan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının başarısında ise % 2,8 oranında bir artış gözlenmiştir.

Tablo 35a:

“Rüzgarlar; bitki örtüsünden yoksun, kurak ve yarı kurak bölgelerde aşınım ve birikim şekilleri oluştururlar.

- I. Falez
- II. Mantarkaya
- III. Peribacası
- IV. Birikinti konisi
- V. Lapyra

Yukarıda numaralandırılmış yer şekillerinden hangisinin oluşumunda rüzgarların doğrudan ya da dolaylı bir etkisi yoktur?”

Sorusuna ön testte verilen cevapların dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	F	%
Yalnız I	10	28,5	13	37,1	20	57,1	43	40,9
I ve II	1	2,8	2	5,7			3	2,8
Yalnız III	8	22,8	1	2,8	3	8,5	12	11,4
II ve III	6	17,1	4	11,4	4	11,4	14	13,3
IV ve V	10	28,5	16	45,7	8	22,8	34	32,3
Boş								

Falez – mantar kaya ve peribacalarının oluşumunda rüzgarların doğrudan veya dolaylı olarak etkisi vardır. Fakat birikinti konisi ve lapyaların oluşumunda akarsuların etkisi vardır. Öğretmen adaylarının sadece % 32,3’ü bu soruya doğru cevap verebilmiştir. Öğretmen adaylarını en çok yanıltan seçenek ise yalnız I seçeneği olan falez’dir. Öğretmen adaylarını bu seçeneğe yönelten sebep ise falezlerin oluşumunda rüzgarların doğrudan değil dolaylı yönde etkili olmasıdır. Fakat öğretmen adaylarının % 40,9’u falezlerin oluşumunda rüzgarın hiç etkisinin olmadığını savunmaktadır.

Tablo 35b:

“Rüzgarlar; bitki örtüsünden yoksun, kurak ve yarı kurak bölgelerde aşınım ve birikim şekilleri oluştururlar.

- I. Falez
- II. Mantarkaya
- III. Peribacası
- IV. Birikinti konisi
- V. Lapyra

Yukarıda numaralandırılmış yer şekillerinden hangisinin oluşumunda rüzgarların doğrudan ya da dolaylı bir etkisi yoktur?”

Sorusuna son testte verilen cevapların dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Yalnız I	7	20	13	37,1	13	37,1	33	31,3
I ve II	4	11,4	2	5,7	4	11,4	10	9,5
Yalnız III			2	5,7	1	2,8	3	2,8
II ve III					5	14,2	11	10,4
IV ve V	24	68,5	18	51,4	12	34,2	54	51,4
Boş								

Son testte öğretmen adaylarının % 51,4’ü bu soruya doğru cevap vermiştir. En çok başarı artışı ise deney grubu olan Fen Bilgisi öğretmen adaylarında olmuştur. Deney grubu olan Fen Bilgisi öğretmen adaylarının başarısı ön testle karşılaştırıldığında % 40 gibi önemli derecede artış gözlenmiştir. Bunun yanında kontrol grubu olan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının başarısında ise ön teste göre % 5,7 oranında bir artış gözlenmiştir.

Tablo 36a: “Bir volkanın püskürttüğü lavların, bir çukurluğun veya akarsuyun önünü kapatması ve burada suların toplanması sonucu oluşan göller aşağıdakilerden hangisidir?”

Sorusuna ön testte verilen cevapların dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (H.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Volkanik göller	5	14,2	7	20	12	34,2	24	22,8
Karstik göller								
Alüvyal set gölleri	3	8,5			5	14,2	8	7,6
Kıyı set gölleri	5	14,2	7	20			12	11,4
Volkanik set gölleri	22	62,8	21	60	18	51,4	61	58
Boş								

Volkanik set gölleri kısaca; bir volkanın püskürttüğü lavların, bir çukurluğun veya akarsuyun önünü kapatması ve burada suların toplanması sonucu meydana gelen göllerdir. Bu soruda ise öğretmen adaylarının % 58’i doğru cevap vermişlerdir. Fakat öğretmen adaylarının volkanik set gölü ile en çok karıştırdıkları kavram ise volkanik göller olmuştur. Volkanik göller ise volkanik patlamalar sonucunda oluşan çanakların su ile dolması sonucu oluşur. Her hangi bir set olayı yoktur. Fakat öğretmen adaylarının % 22,8’i bu soruya volkanik göller cevabını vermişlerdir.

Tablo 36b: “Bir volkanın püskürttüğü lavların, bir çukurluğun veya akarsuyun önünü kapatması ve burada suların toplanması sonucu oluşan göller aşağıdakilerden hangisidir?”

Sorusuna son testte verilen cevapların dağılımı

	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	F	%
Seçenekler								
Volkanik göller	4	11,4	10	45,7	10	28,5	24	22,8
Karstik göller					5	14,2	5	4,7
Alüvyal set gölleri								
Kıyı set gölleri	4	11,4	2	5,7	4	11,4	10	9,5
Volkanik set gölleri	27	77,1	23	65,7	16	45,7	66	62,8
Boş								

Son testte öğretmen adaylarının % 62,8’i bu soruya doğru cevap vermişlerdir. Aynı soru ön testle karşılaştırıldığında öğretmen adaylarının başarılarında % 4,8 oranında artış gözlenmiştir. Son testin genel başarısında az miktarda artış gözlenirken deney grubu olan Fen Bilgisi öğretmen adaylarının başarısında ön teste göre % 14,3 oranında bir artış gözlenmiştir. Bunun yanında kontrol grubu olan Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının başarısında ise 5,7 gibi bir artış yaşanmıştır. Ayrıca son testte öğretmen adaylarının % 22,8’i aynı yanılgıya düşerek volkanik gölleri işaretlemişlerdir.

Tablo 37a : “Birikinti koni ve yelpazeleri gibi yer şekillerinin bulunduğu bir bölge için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?”

Sorusuna ön testte verilen cevapların dağılımı

	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Seçenekler								
Eğimi azdır	5	14,2	4	11,4	3	8,5	12	11,4
Akarsular biriktirme yapar	2	5,7	1	2,8	2	5,7	5	4,7
Akarsu aşındırması yavaşlamıştır	5	14,2	1	2,8	5	14,2	11	10,4
Akarsu sadece geriye doğru aşındırma yapar	14	40	18	51,4	15	42,8	47	44,7
Dev kazanı ve şelale oluşumu görülmez	9	25,7	11	31,4	10	28,5	30	28,5
Boş								

Birikinti koni ve yelpazelerin bulunduğu bir bölgede eğim azdır, akarsular biriktirme yapar, akarsuların aşındırması yavaşlamıştır ve bu alanlarda dev kazanı ve şelale oluşumu görülmez. Fakat bu alanlarda akarsuların aşındırması yavaşladığı için ve eğim azaldığı için geriye doğru aşındırma yapmazlar. Öğretmen adaylarının % 44,7'si bu soruya doğru cevap vermişlerdir. Öğretmen adaylarının % 28,5'i ise bu alanlarda dev kazanı ve şelalenin oluşabileceği gibi yanlış bir bilgiye sahiptirler. Deney grubu öğretmen adaylarının % 40'ı, kontrol grubu olan öğretmen adaylarının ise % 51,4'ü bu soruya doğru cevap vermişlerdir.

Tablo 37b : “Birikinti koni ve yelpazeleri gibi yer şekillerinin bulunduğu bir bölge için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?”

Sorusuna son testte verilen cevapların dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Eğimi azdır.	3	8,5	5	14,2	4	11,4	12	11,4
Akarsular biriktirme yapar.	3	8,5					3	2,8
Akarsu aşındırması yavaşlamıştır.			5	14,2	4	11,4	9	8,5
Akarsu sadece geriye doğru aşındırma yapar.	25	71,4	21	60	20	57,1	66	62,8
Dev kazanı ve şelale oluşumu görülmez.	4	11,4	4	11,4	7	20	15	14,2
Boş								

Son testte öğretmen adaylarının % 62,8'i bu soruya doğru cevap vermiştir. Kontrol grubu olan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının başarılarında % 8,6'lık bir artış gözlenirken, deney grubu olan ve araziye çıkartılan Fen Bilgisi öğretmen adaylarının başarılarında ise % 31,4 oranında bir artış gözlenmiştir..

Tablo 38a: “Aşağıdaki seçeneklerden hangisinde dış kuvvetlerin etkisi ile oluşmuş aşınım şekilleri bir arada verilmiştir?”

Sorusuna ön testte verilen cevapların dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	F	%
Mantar kaya – Delta ovası	6	17,1	11	31,4	14	40	31	29,5
Sarkıt – Çentik vadi	2	5,7	1	2,8	1	2,8	4	3,8
Sander düzlüğü – Barkan	2	5,7	3	8,5	3	8,5	8	7,6
Falez – Yardang	10	28,5	13	37,1	14	40	37	35,2
Peri bacası – Birikinti konisi	15	42,8	7	20	3	8,5	25	23,8
Boş								

Falez ve yardang dış kuvvetlerin etkisi ile oluşmuş aşınım şekilleridir. Falezler dalgaların aşındırmasıyla oluşurken yardanglar ise rüzgarların aşındırması ile meydana gelir. Öğretmen adaylarının % 35,2’si bu soruya doğru cevap vermişlerdir. Fakat öğretmen adaylarının % 29,5’i bu soruya mantar kaya ve delta ovası cevabını vermişlerdir. Mantar kaya bir aşınım şekli olmasına rağmen delta ovası bir akarsu biriktirme şeklidir. Aynı şekilde öğretmen adaylarının % 23,8’i bu soruya peribacası ve birikinti konisi cevabını vermişlerdir. Öğretmen adayları aşınım ve birikim şekillerini birbirine karıştırmaktadır.

Tablo 38b: “Aşağıdaki seçeneklerden hangisinde dış kuvvetlerin etkisi ile oluşmuş aşınım şekilleri bir arada verilmiştir?”

Sorusuna son testte verilen cevapların dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sos.Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	F	%
Mantar kaya – Delta ovası	3	8,5	9	25,7	14	40	26	24,7
Sarkıt – Çentik vadi					3	8,5	3	2,8
Sander düzlüğü – Barkan	4	11,4	6	17,1	1	2,8	11	10,4
Falez – Yardang	22	62,8	15	42,8	10	28,5	47	44,7
Peri bacası – Birikinti konisi	6	17,1	5	14,2	7	20	18	17,1
Boş								

Son testte bu soruya öğretmen adaylarının % 44,7’si doğru cevap vermişlerdir. Ön testle karşılaştırıldığında deney grubu olan Fen Bilgisi öğretmen adaylarının başarısında % 34,3 oranında bir artış gözlenirken kontrol grubu olan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının başarısında ise % 5,7 oranında artış gözlenmiştir. Ön testte olduğu gibi öğretmen adaylarının % 24,7’si yine birikinti ile aşınım şekillerini birbirine karıştırarak cevabı mantar kaya ve delta ovası olarak işaretlemişlerdir.

4.10. ARAŞTIRMADA UYGULANAN ANKETİN BULGULARI VE YORUMLARI

4.10.1. Ankete katılan öğretmen adaylarının cinsiyet durumlarına göre dağılımı

Tablo 39: Ankete katılan öğretmen adaylarının cinsiyet durumlarına göre dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Erkek	14	40	20	57,1	16	45,7	50	47,6
Kız	21	60	15	42,9	19	54,3	55	52,4

Ankete katılan öğretmen adaylarının % 47,6'sı erkek öğrenciler, % 52,4'ü ise bayan öğrenciler teşkil etmektedir.

4.10.2. Ankete katılan öğretmen adaylarının üniversiteden önce ikamet ettikleri yerleşim birimine göre dağılımı

Tablo 40: Ankete katılan öğretmen adaylarının üniversiteden önce ikamet ettikleri yerleşim birimine göre dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Köy	6	17,2	4	11,4	3	8,6	13	12,4
İlçe Merkezi	10	28,5	12	34,3	17	48,6	39	37,1
İl Merkezi	19	54,3	19	54,3	15	42,9	53	50,5

Üniversiteden önce öğretmen adaylarını % 12,4'ü köyde, % 37,1'i ilçe merkezinde ve % 50,5'i ise il merkezinde ikamet etmektedirler.

4.10.3. Ankete katılan öğretmen adaylarının görev yapmak istedikleri okul türlerine göre dağılım

Tablo 41: Ankete katılan öğretmen adaylarının görev yapmak istedikleri okul türlerine göre dağılım

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Devlet	26	74,3	32	91,4	32	91,4	90	85,7
Özel	9	25,7	3	8,6	3	8,6	15	14,3

Öğretmen adaylarının % 85,7'si devlet okullarında görev yapmak isterken % 14,3'ü ise özel okullarda görev yapmayı istemektedirler.

4.10.4. Ankete katılan öğretmen adaylarının görev yapmak istedikleri yerleşim birimine göre dağılımı

Tablo 42: Ankete katılan öğretmen adaylarının görev yapmak istedikleri yerleşim birimine göre dağılımı

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
İl Merkezi	15	42,8	16	45,7	17	48,6	48	45,7
İlçe Merkezi	12	34,3	11	31,4	12	34,3	35	33,3
Köy	8	22,9	8	22,9	6	17,1	22	21

Öğretmen adaylarının % 45,7'si il merkezlerinde, % 33,3'ü ilçe merkezlerinde, % 21'i ise köy yerleşim birimlerinde görev yapmak istemektedirler.

4.10.5. Ankete katılan öğretmen adaylarının üniversite öncesi her hangi bir arazi gezisine katılıp katılmadıklarının dağılımı

Tablo 43: Ankete katılan öğretmen adaylarının üniversite öncesi her hangi bir arazi gezisine katılıp katılmadıklarının bulguları

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Katıldım	7	20	6	17,1	8	22,9	21	20
Katılmadım	28	80	29	82,9	27	77,1	84	80

Ankete katılan öğretmen adaylarının % 20'si üniversiteden önce arazi gezisine katılmış, % 80'i ise üniversiteden önce her hangi bir arazi gezisine katılmamıştır. Bu sonuçlara göre ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında yeterince arazi gezilerine yer verilmediğini söyleyebiliriz.

4.10.5. Ankete katılan öğretmen adaylarının “bölümünüzde yeterince arazi gezisi uygulaması yapıldığı görüşüne katılıyor musunuz?” sorusuna vermiş olduğu cevapların dağılımı

Tablo 44: “Bölümünüzde yeterince arazi gezisi uygulaması yapıldığı görüşüne katılıyor musunuz?” sorusuna ait bulgular

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Hayır	19	54,3	33	94,3	30	85,7	82	78
Kısmen	11	31,5	2	5,7	4	11,4	17	16,1
Evet	5	14,2			1	2,9	6	5,7

Öğretmen adaylarının % 78 gibi büyük bir çoğunluğu bölümlerinde yeterince arazi gezisi uygulaması yapıldığı görüşüne katılmamaktadır. Öğretmen adaylarının çoğu bölümlerinde arazi gezilerinin yapılmadığını savunmaktadırlar.

4.10.6. Ankete katılan öğretmen adaylarının “ Öğretmen olduğunuzda en çok uygulayacağınız yöntem – teknik hangisidir?” sorusuna vermiş oldukları cevapların dağılımı

Tablo 45: “ Öğretmen olduğunuzda en çok uygulayacağınız yöntem – teknik hangisidir?” sorusuna ait bulgular

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	F	%	f	%	f	%	f	%
Anlatım	3	8,5	9	25,7	6	17,1	18	17,1
Gözlem Gezisi	15	42,8	7	20,0	7	20,0	29	27,6
Rol Oynama								
Soru Cevap	3	8,5	4	11,4	5	14,3	12	11,4
Örnek Ol. İnceleme			3	8,6	4	11,4	7	6,6
Problem Çözme	2	5,7					2	1,9
Ev Ödevi					1	2,9	1	0,9
Tartışma	2	5,7	4	11,4	1	2,9	7	6,6
Gösterip Yaptırma	2	5,7	8	22,9	11	31,4	21	20
Laboratuvar	8	22,8					8	7,6

Öğretmen adaylarının rol oynama dışındaki diğer tüm yöntem – tekniği az sayıda da olsa uygulayacağı görülmektedir. Öğretmen adaylarının % 27,6’sı en çok uygulayacağı yöntem teknik olarak gözlem gezisini işaretlemiştir. Gözlem gezisinden sonra en çok tercih edilen ise % 20 gösterip yaptırma olmuştur.

4.10.7. Ankete katılan öğretmen adaylarının “ Öğretmen olduğunuzda en az uygulayacağınız yöntem – teknik hangisidir?” sorusuna vermiş oldukları cevapların dağılımı

Tablo 46: “ Öğretmen olduğunuzda en az uygulayacağınız yöntem – teknik hangisidir?” sorusuna ait bulgular

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	F	%	f	%	f	%	f	%
Anlatım	18	51,4	10	28,6	8	22,9	36	34,2
Gözlem Gezisi	2	5,7	3	8,6	2	5,7	7	6,6
Rol Oynama	3	8,5	11	31,4	3	8,6	17	16,1
Soru Cevap	4	11,4	2	5,7	4	11,4	10	9,5
Örnek Ol. İnceleme								
Problem Çözme	1	2,8	1	2,9	3	8,6	5	4,7
Ev Ödevi	4	11,4	5	14,3	9	25,7	18	17,1
Tartışma	2	5,7	1	2,9	2	5,7	5	4,7
Gösterip Yaptırma	1	2,8			1	2,9	2	1,9
Laboratuvar			2	5,7	3	8,6	5	4,7

Öğretmen adaylarının % 34,2’si en az uygulayacağı yöntem olarak anlatım yöntemini işaretlemişlerdir. Anlatım yönteminden sonra öğretmen adaylarının % 16,1’i ise rol oynamayı işaretlemişlerdir. En çok uygulayacakları yöntem sorulduğunda da rol oynamayı hiçbir öğretmen adayı işaretlememişti.

4.10.8. Ankete katılan öğretmen adaylarının “Uygulayacağınız yöntem – teknikleri neye göre sıralama yaptınız?” sorusuna vermiş oldukları cevapların dağılımı

Tablo 47: Uygulayacağınız yöntem – teknikleri neye göre sıralama yaptınız?” sorusuna ait bulgular

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Başarılı ol. Yön	17	48,5	17	48,6	12	34,3	46	43,8
Anlatılacak Kon.	7	20	1	2,9	4	11,4	12	11,4
Yer-okul imkanı	5	14,2	5	14,3	10	28,6	20	19
Uygula sevdiğim	6	17,1	12	34,3	9	25,7	27	25,7

Öğretmen adayları uygulayacağı yöntem – teknikler hakkında seçim yaparken % 43,8’i başarılı olabileceğini düşündüğü yöntem – tekniği seçtiğini, % 11,4’ü anlatacakları derslerin konularını düşünerek tercih yaptığını, % 19’u görev alacakları yer ve okul imkanlarına göre yöntem belirleyeceğini ve % 25,7’si ise uygulamayı en sevdiği yöntem – tekniğe göre tercih yaptığını belirtmektedir.

4.10.9. Ankete katılan öğretmen adaylarının “ Arazi gezileri ile ilgili yeterli bilgi ve tecrübeye sahip misiniz?” sorusuna vermiş oldukları cevapların dağılımı

Tablo 48: “ Arazi gezileri ile ilgili yeterli bilgi ve tecrübeye sahip misiniz?” sorusuna ait bulgular

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Evet			2	5,7	1	2,9	3	2,8
Kısmen	10	28,5	5	14,3	9	25,7	24	22,8
Hayır	25	71,4	28	80,0	25	71,4	78	74,2

Öğretmen adaylarının % 74,2'si arazi gezileri ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıklarını belirtmektedir. Öğretmen adaylarının % 22,8'i ise kısmen ve % 2,8'inin ise bilgilerinin olduğu görülmektedir.

4.10.10. Ankete katılan öğretmen adaylarının “ Arazi gezileri için yeterli bilgi ve tecrübeye sahip olamamanızın nedenleri nelerdir?” sorusuna vermiş oldukları cevapların dağılımı

Tablo 49: “ Arazi gezileri için yeterli bilgi ve tecrübeye sahip olamamanızın nedenleri nelerdir?” sorusuna ait bulgular

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Uygulanmaması	16	45,7	23	65,7	15	42,9	54	51,4
Az Uyg. Yön – Tek	18	51,4	11	31,4	16	45,7	45	42,8
Ken. Geliştiremem	1	2,8	1	2,9	4	11,4	6	5,7

Öğretmen adaylarının % 51,4'ünün arazi gezileri ile ilgili yeterli bilgi ve tecrübeye sahip olmamasının nedeni üniversite hayatları boyunca hiç arazi gezisi uygulaması yapılmamış olması. % 42,8'inin arazi gezileri ile ilgili yeterli bilgi ve tecrübeye sahip olmamalarının nedeni ise okullarda en az uygulanan yöntem – teknik olması. % 5,7'sinin arazi gezileri ile ilgili yeterli bilgi ve tecrübeye sahip olmamalarının nedeni ise arazi gezileri hakkında kendilerini geliştirememeleri.

4.10.11. Ankete katılan öğretmen adaylarının “ Sizce okullarda arazi gezisi uygulanma durumu nedir?” sorusuna vermiş oldukları cevapların dağılımı

Tablo 50: “ Sizce okullarda arazi gezisi uygulanma durumu nedir?” sorusuna ait bulgular

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Yeterli	5	14,2	4	11,4	9	25,7	18	17,1
Yeterli Değil	30	85,7	31	88,6	26	74,3	87	82,8

Öğretmen adaylarının % 82,8’i okullarda arazi gezilerinin yeterince uygulanmadığını belirtmektedir. % 17,1’i ise okullarda uygulanan arazi gezilerinin yeterli olduğunu söylemektedir.

4.10.12. Ankete katılan öğretmen adaylarının “ Sizce okullarda arazi gezilerinin uygulanmamasının nedenleri neler olabilir?” sorusuna vermiş oldukları cevapların dağılımı

Tablo 51: Sizce okullarda arazi gezilerinin uygulanmamasının nedenleri neler olabilir?” sorusuna ait bulgular

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Sorumluluktan Kaçınma	20	57,1	19	54,3	22	62,9	61	58
Yöntemi Bilmemek	2	5,7	1	2,9			3	2,8
Maddi Yetersizlik	4	11,4	9	25,7	6	17,1	19	18
Tecrübesizlik	3	8,5	2	5,7	3	8,6	8	7,6
Kısıtlı Zaman			2	5,7	1	2,9	3	2,8
Prosedür Fazlalığı	4	11,4	2	5,7	3	8,6	9	8,5
Ulaşım İmkanları	2	5,7					2	1,9

Öğretmen adaylarının % 58'i okullarda arazi gezilerinin uygulanamamasının nedenini öğretmen ve idarecilerin sorumluluk almaktan kaçınmalarından kaynaklandığını savunmaktadır. % 18'i ise maddi yetersizlikten dolayı yapılmadığını savunmaktadır.

4.10.13. Ankete katılan öğretmen adaylarının “ Sizce arazi gezileri coğrafya kavramlarının öğrenilmesinde karşılaşılan sorunların ortadan kalkmasına yardımcı olur mu?” sorusuna vermiş oldukları cevapların dağılımı

Tablo 52: “ Sizce arazi gezileri coğrafya kavramlarının öğrenilmesinde karşılaşılan sorunların ortadan kalkmasına yardımcı olur mu?” sorusuna ait bulgular

	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kavram öğretimi								
Evet	18	51,4	22	62,9	23	65,7	63	60
Kısmen	14	40	11	31,4	12	34,3	37	35,2
Hayır	3	8,5	2	5,7			5	4,7

Öğretmen adaylarının % 60'ı arazi gezilerinin coğrafya kavramlarının öğrenilmesinde karşılaşılan sorunları ortadan kaldıracığını ve kavramların daha kolay öğrenileceğini savunmaktadır. Öğretmen adaylarının % 35,2'si de kısmen de olsa arazi gezilerinin kavramların öğrenilmesinde yardımcı olacağını savunmaktadır.

Aynı konu benzer bir şekilde SorunlarıBelirleme Ölçeğinde de öğretmen adaylarına sorulmuş ve öğretmen adaylarının vermiş olukları yanıtlar ise şu şekildedir: (Tablo 55)

	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katlıyorum		Kesinlikle Katlıyorum	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Coğrafya derslerinde uygulanan arazi incelemelerinin başarımı artıracağına inanmıyorum	31	29,5	24	22,8	10	9,5	23	21,9	17	16,2

Öğretmen adaylarının SorunlarıBelirleme Ölçeğinde de % 52,3'ü arazi gezilerinin başarılarını artıracağını belirtmişlerdir.

4.10.14. Ankete katılan öğretmen adaylarının “ Yapılan arazi gezilerine öğrenme arzusuyla mı yoksa zorunluluktan mı katılıyorsunuz?” sorusuna vermiş oldukları cevapların dağılımı

Tablo 53: “ Yapılan arazi gezilerine öğrenme arzusuyla mı yoksa zorunluluktan mı katılıyorsunuz?” sorusuna ait bulgular

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kendi İsteğimle	25	71,4	27	77,1	25	71,4	77	73,3
Zorunluluktan	5	14,2	7	20,0	7	20,0	19	18
Arkadaşlarım İçin	5	14,2	1	2,9	3	8,6	9	8,5

Öğretmen adaylarının % 73,3'ü arazi gezilerine daha iyi ve kalıcı öğrendikleri için öğrenme arzusuyla katılmaktadırlar. % 18'i ise ders geçmek için zorunluluktan katılmakta, % 8,5'i ise arkadaşlarının çoğunluğu katıldığı için katılma gereksinimi duyduğu için katılmaktadır.

4.10.15. Ankete katılan öğretmen adaylarının “Arazi gezilerinde o bölgenin nasıl bir yapıda olduğunu ve hangi kayaç türüne sahip olduğunu anlayabiliyor musunuz?” sorusuna vermiş oldukları cevapların dağılımı

Tablo 54: “Arazi gezilerinde o bölgenin nasıl bir yapıda olduğunu ve hangi kayaç türüne sahip olduğunu anlayabiliyor musunuz?” sorusuna ait bulgular

Seçenekler	Fen Bilgisi Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Sosyal Bilgiler Öğret. (II.Ö.)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Evet	20	57,1	14	40	13	37,1	47	44,7
Hayır	15	42,8	21	60	22	62,8	58	55,2

Öğretmen adaylarının % 55,2'si araziye gezilerine gittikleri bölgelerin nasıl bir yapıda olduğu ve hangi kayaç türlerinin olduğunu anlayamadıklarını, % 44,7'si ise o bölgelerin nasıl bir yapıda olduğunu ve o bölgelerde hangi kayaç türlerinin bulunduğunu anlayabildiklerini söylemektedir.

4.11. ARAŞTIRMADA UYGULANAN TUTUM ÖLÇEĞİNİN BULGULARI VE YORUMLARI

Tablo 55: Öğretmen adaylarına uygulanan Sorunları Belirleme Ölçeği ve sonuçları

Sıra No	MADDELER	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
		F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
1	Coğrafya derslerini severim.	10	9,5	20	19	10	9,5	37	35,2	28	26,6
2	Coğrafya dersleri bana çekici gelmiyor.	36	34,2	31	29,5	10	9,5	20	19	8	7,6
3	Coğrafya derslerinin eğlenceli geçmesinde öğretmenin sınıf içindeki tutum ve performansı etkilidir.	12	11,4	8	7,6	3	2,8	21	20	61	58
4	Coğrafya derslerine mecbur olduğum için çalışırım.	24	22,9	32	30,4	16	15,2	24	22,9	9	8,5
5	Coğrafya derslerinde öğrendiklerimi öğretmenlik hayatımda kullanabileceğimi düşünmüyorum.	40	38	23	21,9	4	3,8	24	22,9	14	13,3
6	Coğrafya ile ilgili konularla uğraşmaktan zevk alıyorum.	10	9,5	22	20,9	16	15,2	30	28,5	27	25,7
7	Öğrencilik hayatım boyunca coğrafya dersleri ilgimi çekmedi.	34	32,3	23	21,9	8	7,6	22	20,9	18	17,1

8	Coğrafya derslerindeki yabancı kökenli kelimeler ve benzer kelimeler coğrafya derslerinde başarıyı düşürüyor.	14	13,3	16	15,2	17	16,2	42	40	21	20
9	Coğrafya derslerinden hiçbir şey anlamıyorum ve coğrafya derslerine girmek istemiyorum.	29	27,6	30	28,5	14	13,3	17	16,2	15	14,2
10	Düz anlatım yöntemiyle anlatılan coğrafya derslerinden sıkılıyorum.	8	7,6	12	11,4	8	7,6	39	37,1	38	36,1
11	Coğrafya derslerinde sadece kitaba bağlı kalındığından konuları bire bir ezberlemek zorunda kalıyorum.	6	5,7	16	15,2	13	12,4	38	36,1	32	30,4
12	Coğrafya derslerinin yerine farklı dersler almak isterdim.	31	29,5	29	27,6	17	16,2	18	17,1	10	9,5
13	Coğrafya ile ilgili konularla uğraşmak beni sıkıyor.	28	26,6	32	30,4	11	10,4	20	19	14	13,3
14	Okulumuz coğrafya ile ilgili yeterli materyale sahiptir.	28	26,6	32	30,4	18	17,1	13	12,4	14	13,3
15	Coğrafya derslerinde sadece düz anlatım yöntemi uygulandığı için çok sıkılıyorum.	9	8,5	11	10,4	12	11,4	41	39	34	32,3
16	Coğrafya derslerinde öğrendiklerimle çevremdeki yeryüzü şekillerini anlamaya çalışıyorum.	7	6,6	17	16,2	15	14,2	44	41,9	23	21,9

17	Coğrafya konularıyla ilgili ödev hazırlamayı hiç sevmem.	19	18	22	20,9	22	20,9	20	19	22	20,9
18	Okulumuzda coğrafya ile ilgili bir klüp olsa katılmak isterim.	9	8,5	15	14,2	23	21,9	36	34,2	22	20,9
19	Coğrafya ile ilgili grafik, harita vb çizimler yapmayı severim.	17	16,2	25	23,8	16	15,2	31	29,5	16	15,2
20	Coğrafya ile ilgili belgesel izlemeyi severim.	6	5,7	7	6,6	6	5,7	36	34,2	50	47,6
21	Coğrafya derslerinde uygulanan arazi incelemelerinin başarımı artıracığına inanmıyorum	31	29,5	24	22,8	10	9,5	23	21,9	17	16,2
22	Coğrafya ile ilgili kitap, dergi, makale, vb yazıları okumaktan sıkılıyorum.	21	20	26	24,7	19	18	23	21,9	16	15,2
23	Coğrafya konularının çok fazla ve bunun yanında coğrafya ders saatlerinin az olması ve buna bağlı olarak konuların hızlı işlenmesi coğrafya derslerinde başarısız olamam neden oluyor	11	10,4	17	16,2	15	14,2	32	30,4	30	28,5
24	Çeşitli materyaller kullanılarak anlatılan coğrafya derslerini daha iyi anlıyorum.	4	3,8	2	1,9	7	6,6	36	34,2	56	53,3

Tablo 55'ya göre araştırmaya katılan öğretmen adaylarının vermiş oldukları yanıtlar:

Madde 1: “Coğrafya derslerini severim.” yargısına % 9,5 kesinlikle katılmıyorum, % 19 katılmıyorum, % 9,5 kararsızım, % 35,2 katılıyorum, % 26,6 kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Öğretmen adaylarının % 61,8'inin coğrafya derslerine karşı tutumları olumlu olduğu görölmektedir. Öğretmen adaylarının sadece % 28,5'lik kısmı coğrafya derslerine karşı tutumları olumsuzdur.

Madde 2: “Coğrafya dersleri bana çekici gelmiyor.” yargısına öğretmen adayları % 34,2 kesinlikle katılmıyorum, % 29,5 katılmıyorum, % 9,5 kararsızım, % 19 katılıyorum, % 7,6 kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Öğretmen adaylarının % 63,7'sinin bu cevaba olumsuz cevap vermesi aslında öğretmen adaylarının coğrafya derslerine karşı tutumlarının olumlu olduğunun göstergesidir. Bu da yukarıdaki ilk madde ile paralellik gösterdiğinin kanıtıdır.

Madde 3: “Coğrafya derslerinin eğlenceli geçmesinde öğretmenin sınıf içindeki tutum ve performansı etkilidir.” Yargısına öğretmen adayları % 11,4 kesinlikle katılmıyorum, % 7,6 katılmıyorum, % 2,8 kararsızım, % 20 katılıyorum, % 58 kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Öğretmen adaylarının % 78'lik gibi büyük bir çoğunluğu coğrafya derslerinin eğlenceli ve etkili geçmesinde en büyük payın öğretmenlerde olduğunu düşünmektedir.

Madde 4: “Coğrafya derslerine mecbur olduğum için çalışırım.” Yargısına öğretmen adayları % 22,9 kesinlikle katılmıyorum, % 30,4 katılmıyorum, % 15,2 kararsızım, % 22,9 katılıyorum, % 8,5 kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Yine bu madde de öğretmen adaylarının % 53,3'ü birinci ve ikinci, maddeye paralel olarak coğrafya derslerine karşı olumlu tutumlarını ortaya koymuşlardır.

Madde 5: “Coğrafya derslerinde öğrendiklerimi öğretmenlik hayatımda kullanabileceğimi düşünmüyorum.” Yargısına öğretmen adayları % 38 kesinlikle katılmıyorum, % 21,9 katılmıyorum, % 3,8 kararsızım, % 22,9 katılıyorum, % 13,3

kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Öğretmen adaylarının % 59,9'u coğrafya derslerinde öğrendiklerinin öğretmenlik hayatında kullanabileceğini düşünmektedir.

Madde 6: “Coğrafya ile ilgili konularla uğraşmaktan zevk alıyorum.” Yargısına öğretmen adayların % 9,5 kesinlikle katılmıyorum, % 20,9 katılmıyorum, % 15,2 kararsızım, % 28,5 katılıyorum, % 25,7 kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Öğretmen adaylarının % 54,2'lik kısmı coğrafya ile ilgili konularla uğraşmaktan keyif duymaktadır. Ayrıca bu madde ile dördüncü madde karşılaştırıldığında öğretmen adaylarının vermiş oldukları cevaplar paralellik göstermektedir.

Madde 7: “Öğrencilik hayatım boyunca coğrafya dersleri ilgimi çekmedi.” Yargısına öğretmen adayların % 32,3 kesinlikle katılmıyorum, % 21,9 katılmıyorum, % 7,6 kararsızım, % 20,9 katılıyorum, % 17,1 kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Öğretmen adaylarının % 54,2'si öğrencilik hayatları boyunca coğrafyaya karşı ilgili oluklarını belirtmişlerdir.

Madde 8: “Coğrafya derslerindeki yabancı kökenli kelimeler ve benzer kelimeler coğrafya derslerinde başarıyı düşürüyor.” Yargısına öğretmen adayların % 13,3 kesinlikle katılmıyorum, % 15,2 katılmıyorum, % 16,2 kararsızım, % 40 katılıyorum, % 20 kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Öğretmen adaylarının % 60'ı coğrafya derslerindeki başarılarının düşme nedenlerinden biri olarak da coğrafya konularındaki yer alan yabancı kökenli kelimeler olarak görmektedir.

Madde 9: “Coğrafya derslerinden hiçbir şey anlamıyorum. Bunun için coğrafya derslerine girmek istemiyorum.” Yargısına öğretmen adayların % 27,6 kesinlikle katılmıyorum, % 28,5 katılmıyorum, % 13,3 kararsızım, % 16,2 katılıyorum, % 14,2 kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Öğretmen adaylarının % 56,1'i bu maddeye katılmadıklarını ve coğrafya derslerinin verimli geçtiğini belirtmektedir.

Madde 10: “Düz anlatım yöntemiyle anlatılan coğrafya derslerinden sıkılıyorum.” Yargısına öğretmen adayların % 7,6 kesinlikle katılmıyorum, % 11,4 katılmıyorum, % 7,6 kararsızım, % 37,1 katılıyorum, % 36,1 kesinlikle katılıyorum cevabını

vermiştir. Öğretmen adaylarının % 73,2'si düz anlatım yönteminin kullanıldığı coğrafya derslerinden sıkıldıklarını belirtmişlerdir.

Madde 11: “Coğrafya derslerinde sadece kitaba bağlı kalındığından konuları bire bir ezberlemek zorunda kalıyorum.” Yargısına öğretmen adayların % 5,7 kesinlikle katılmıyorum, % 15,2 katılmıyorum, % 12,4 kararsızım, % 36,1 katılıyorum, % 30,4 kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Coğrafya derslerinin sadece kitaba bağlı kalınmasından dolayı öğretmen adaylarının konuları ezberlemesi madde 10'daki yargıyı destekler biçimdedir. Çünkü sadece düz anlatım yönteminin kullanılması öğrencileri ezberciliğe iter. Bu nedenle öğretmen adaylarının % 66,5'i bu yargıya katılarak aslında konuları öğrenmediklerini bunun yerine ezberlediklerini belirtmektedirler.

Madde 12: “Coğrafya derslerinin yerine farklı dersler almak isterdim.” Yargısına öğretmen adayların % 29,5 kesinlikle katılmıyorum, % 27,6 katılmıyorum, % 16,2 kararsızım, % 17,1 katılıyorum, % 9,5 kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Bu yargıya öğretmen adaylarının % 26,6'sı katılmaktadır.

Madde 13: “Coğrafya ile ilgili konularla uğraşmak beni sıkıyor.” Yargısına öğretmen adayların % 26,6 kesinlikle katılmıyorum, % 30,4 katılmıyorum, % 10,4 kararsızım, % 19 katılıyorum, % 13,3 kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir.

Madde 14: “Okulumuz coğrafya ile ilgili yeterli materyale sahiptir.” Yargısına öğretmen adayların % 26,6 kesinlikle katılmıyorum, % 30,4 katılmıyorum, % 17,1 kararsızım, % 12,4 katılıyorum, % 13,3 kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Bu yargıya öğretmen adaylarının % 57'si katılmamakta ve % 17,1'i ise kararsız kalmaktadır. Bu oranlar ise öğretmen adaylarının öğretimlerini sürdürdükleri eğitim fakültesinde coğrafya ile ilgili yeterli materyalin bulunmadığını göstermektedir. Buradan da coğrafya derslerinde genellikle düz anlatım yönteminin kullanıldığını çıkartabiliriz.

Madde 15: “Coğrafya derslerinde sadece düz anlatım yöntemi uygulandığı için çok sıkılıyorum.” Yargısına öğretmen adayların % 8,5 kesinlikle katılmıyorum, % 10,4 katılmıyorum, % 11,4 kararsızım, % 39 katılıyorum, % 32,3 kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Öğretmen adaylarının % 71,3’ü düz anlatım yöntemi uygulandığı için coğrafya derslerinden sıkıldıklarını belirtmişler aynı zamanda madde 10 ile paralellik göstermiş ve madde 10’a verilen cevapları doğrulamıştır. Çünkü madde 10 ile madde 15 aynı yargıyı içermektedir.

Madde 16: “Coğrafya derslerinde öğrendiklerimle çevremdeki yeryüzü şekillerini anlamaya çalışıyorum.” Yargısına öğretmen adayların % 6,6 kesinlikle katılmıyorum, % 16,2 katılmıyorum, % 14,2 kararsızım, % 41,9 katılıyorum, % 21,9 kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir.

Madde 17: “Coğrafya konularıyla ilgili ödev hazırlamayı hiç sevmem.” Yargısına öğretmen adayların % 18 kesinlikle katılmıyorum, % 20,9 katılmıyorum, % 20,9 kararsızım, % 19 katılıyorum, % 20,9 kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir.

Madde 18: “Okulumuzda coğrafya ile ilgili bir klüp olsa katılmak isterim.” yargısına öğretmen adayların % 8,5 kesinlikle katılmıyorum, % 14,2 katılmıyorum, % 21,9 kararsızım, % 34,2 katılıyorum, % 20,9 kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir.

Madde 19: “Coğrafya ile ilgili grafik, harita vb çizimler yapmayı severim.” yargısına öğretmen adayların % 16,2 kesinlikle katılmıyorum, % 23,8 katılmıyorum, % 15,2 kararsızım, % 29,5 katılıyorum, % 15,2 kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir.

Madde 20: “Coğrafya ile ilgili belgesel izlemeyi severim.” yargısına öğretmen adayların % 5,7 kesinlikle katılmıyorum, % 6,6 katılmıyorum, % 5,7 kararsızım, % 34,2 katılıyorum, % 47,6 kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir.

Madde 21: “Coğrafya derslerinde uygulanan arazi incelemelerinin başarımı artıracağına inanmıyorum” yargısına öğretmen adayların % 29,5 kesinlikle

katılmıyorum, % 22,8 katılmıyorum, % 9,5 kararsızım, % 21,9 katılıyorum, % 16,2 kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Öğretmen adaylarının % 52,3'ü arazi çalışmasının başarılarını artıracığına inanmaktadırlar.

Madde 22: “Coğrafya ile ilgili kitap, dergi, makale, vb yazıları okumaktan sıkılıyorum.” yargısına öğretmen adayların % 20 kesinlikle katılmıyorum, % 24,7 katılmıyorum, % 18 kararsızım, % 21,9 katılıyorum, % 15,2 kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir.

Madde 23: “Coğrafya konularının çok fazla ve bunun yanında coğrafya ders saatlerinin az olması ve buna bağlı olarak konuların hızlı işlenmesi coğrafya derslerinde başarısız olamam neden oluyor.” yargısına öğretmen adayların % 10,4 kesinlikle katılmıyorum, % 16,2 katılmıyorum, % 14,2 kararsızım, % 30,4 katılıyorum, % 28,5 kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Öğretmen adaylarının % 59,5'i coğrafya derslerinde başarıların düşmesinin nedenleri arasında konuların fazlalığı, ders saatlerinin azlığı ve konuların çok hızlı işlenilmesini görmektedir.

Madde 24: “Çeşitli materyaller kullanılarak anlatılan coğrafya derslerini daha iyi anlıyorum.” yargısına öğretmen adayların % 3,8 kesinlikle katılmıyorum, % 1,9 katılmıyorum, % 6,6 kararsızım, % 34,2 katılıyorum, % 53,3 kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Öğretmen adaylarının % 87,5 gibi büyük bir kısmı coğrafya derslerinde materyal kullanımının önemini vurgulamaktadır. Aynı zamanda 10, 11 ve 15. Maddelere verilen cevaplarla bu maddeye verilen cevaplar arasında uyum vardır. 10, 11 ve 15. Maddelerde düz anlatım yönteminin başarıları olumsuz etkilediği ve sadece materyal olarak ders kitapları kullanıldığı için başarıları olumsuz etkilediği vurgulanmaktadır. Bu maddede de çeşitli materyallerin kullanılması coğrafya derslerindeki başarıyı artıracığı vurgulanmıştır.

Tablo 56'de öğretmen adaylarının yukarıdaki maddelere vermiş oldukları cevaplar branşlara göre ayrılmıştır:

Tablo 56: Sorunları Belirleme Ölçeğinin sonuçlarının branşlara göre dağılımı

1.Coğrafya derslerini severim.	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Fen Bilgisi Öğretmenliği	2	5,7	6	17,1	5	14,2	16	45,7	6	17,1
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	5	14,2	8	22,8	3	8,5	12	34,2	7	20
Sosyal Bilgiler öğretmen. (II.Ö.)	3	8,5	6	17,1	2	5,7	9	25,7	15	42,8
2.Coğrafya dersleri bana çekici gelmiyor.	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Fen Bilgisi Öğretmenliği	14	40	9	25,7	5	14,2	4	11,4	3	8,5
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	10	28,5	12	34,2	3	8,5	10	28,5		
Sosyal Bilgiler öğretmen. (II.Ö.)	12	34,2	10	28,5	2	5,7	6	17,1	5	14,2
3.Coğrafya derslerinin eğlenceli geçmesinde öğretmenin sınıf içindeki tutum ve performansı etkilidir.	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Fen Bilgisi Öğretmenliği	2	5,7	3	8,5	1	2,8	11	31,4	18	51,4
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	3	8,5	4	11,4	2	5,7	4	11,4	22	62,8
Sosyal Bilgiler öğretmen. (II.Ö.)	7	20	1	2,8			6	17,1	21	60
4.Coğrafya derslerine mecbur olduğum için çalışırım.	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Fen Bilgisi Öğretmenliği	8	22,8	11	31,4	6	17,1	6	17,1	4	11,4
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	8	22,8	10	28,5	5	14,2	10	28,5	2	5,7
Sosyal Bilgiler öğretmen. (II.Ö.)	8	22,8	11	31,4	5	14,2	8	22,8	3	8,5

5.Coğrafya derslerinde öğrendiklerimi öğretmenlik hayatımda kullanabileceğimi düşünmüyorum.	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Fen Bilgisi Öğretmenliği	10	28,5	11	31,4	3	8,5	8	22,8	3	8,5
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	11	31,4	9	25,7	1	2,8	11	31,4	3	8,5
Sosyal Bilgiler öğretmen.(II.Ö.)	19	54,2	3	8,5			5	14,2	8	22,8
6.Coğrafya ile ilgili konularla uğraşmaktan zevk alıyorum.	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Fen Bilgisi Öğretmenliği	5	14,2	4	11,4	10	28,5	13	37,1	3	8,5
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	2	5,7	12	34,2	2	5,7	6	17,1	13	37,1
Sosyal Bilgiler öğretmen.(II.Ö.)	3	8,5	6	17,1	4	11,4	11	31,4	11	31,4
7.Öğrencilik hayatım boyunca coğrafya dersleri ilgimi çekmedi.	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Fen Bilgisi Öğretmenliği	7	20	12	34,2	4	11,4	7	20	5	14,2
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	10	28,5	5	14,2	3	8,5	11	31,4	6	17,1
Sosyal Bilgiler öğretmen.(II.Ö.)	17	48,5	6	17,1	1	2,8	4	11,4	7	20
8.Coğrafya derslerindeki yabancı kökenli kelimeler ve benzer kelimeler coğrafya derslerinde başarıyı düşürüyor.	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Fen Bilgisi Öğretmenliği	2	5,7	7	20	2	5,7	16	45,7	8	22,8
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	2	5,7	3	8,5	5	14,2	14	40	11	31,4
Sosyal Bilgiler öğretmen. (II.Ö.)	10	28,5	6	17,1	5	14,2	12	34,2	2	5,7

9. Coğrafya derslerinden hiçbir şey anlamıyorum. Bunun için coğrafya derslerine girmek istemiyorum.	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Fen Bilgisi Öğretmenliği	8	22,8	15	42,8	6	17,1	3	8,5	3	8,5
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	5	14,2	7	20	6	17,1	11	31,4	6	17,1
Sosyal Bilgiler öğretmen. (II.Ö.)	16	45,7	8	22,8	2	5,7	3	8,5	6	17,1
10. Düz anlatım yöntemiyle anlatılan coğrafya derslerinden sıkılıyorum.	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Fen Bilgisi Öğretmenliği	2	5,7	1	2,8	2	5,7	16	45,7	14	40
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	2	5,7	4	11,4	2	5,7	14	40	13	37,1
Sosyal Bilgiler öğretmen.(II.Ö.)	4	11,4	7	20	4	11,4	9	25,7	11	31,4
11. Coğrafya derslerinde sadece kitaba bağlı kalındığından konuları bire bir ezberlemek zorunda kalıyorum.	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Fen Bilgisi Öğretmenliği	2	5,7	7	20	2	5,7	14	40	10	28,5
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği			4	11,4	5	14,2	16	45,7	10	28,5
Sosyal Bilgiler öğretmen. (II.Ö.)	4	11,4	5	14,2	6	17,1	8	22,8	12	34,2
12. Coğrafya derslerinin yerine farklı dersler almak isterdim.	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Fen Bilgisi Öğretmenliği	7	20	10	28,5	11	31,4	4	11,4	3	8,5
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	13	37,1	11	31,4	3	8,5	6	17,1	2	5,7
Sosyal Bilgiler öğretmen.(II.Ö.)	11	31,4	8	22,8	3	8,5	8	22,8	5	14,2

13. Coğrafya ile ilgili konularla uğraşmak beni sıkıyor.	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Fen Bilgisi Öğretmenliği	7	20	18	51,4	4	11,4	3	8,5	3	8,5
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	6	17,1	7	20	4	11,4	12	34,2	6	17,1
Sosyal Bilgiler öğretmen. (II.Ö.)	15	42,8	7	20	3	8,5	5	14,2	5	14,2
14. Okulumuz coğrafya ile ilgili yeterli materyale sahiptir.	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Fen Bilgisi Öğretmenliği	12	34,2	11	31,4	9	25,7	2	5,7	1	2,8
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	13	37,1	15	42,8	4	11,4	2	5,7	1	2,8
Sosyal Bilgiler öğretmen. (II.Ö.)	3	8,5	6	17,1	5	14,2	9	25,7	12	34,2
15. Coğrafya derslerinde sadece düz anlatım yöntemi uygulandığı için çok sıkılıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Fen Bilgisi Öğretmenliği	3	8,5	2	5,7	3	8,5	15	42,8	12	34,2
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	1	2,8	4	11,4	3	8,5	15	42,8	12	34,2
Sosyal Bilgiler öğretmen. (II.Ö.)	3	8,5	5	14,2	6	17,1	11	31,4	10	28,5
16. Coğrafya derslerinde öğrendiklerimle çevremdeki yeryüzü şekillerini anlamaya çalışıyorum.	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Fen Bilgisi Öğretmenliği	2	5,7	2	5,7	6	17,1	20	57,1	5	14,2
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği			12	34,2	6	17,1	10	28,5	7	20
Sosyal Bilgiler öğretmen. (II.Ö.)	4	11,4	3	8,5	3	8,5	14	40	11	31,4

17.Coğrafya konularıyla ilgili ödev hazırlamayı hiç sevmem.	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Fen Bilgisi Öğretmenliği	6	17,1	8	22,8	8	22,8	7	20	6	17,1
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	3	8,5	5	14,2	8	22,8	8	22,8	11	31,4
Sosyal Bilgiler öğretmen.(II.Ö.)	10	28,5	9	25,7	6	17,1	5	14,2	5	14,2
18.Okulumuzda coğrafya ile ilgili bir klüp olsa katılmak isterim.	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Fen Bilgisi Öğretmenliği	3	8,5	3	8,5	4	11,4	15	42,8	10	28,5
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	2	5,7	7	20	11	31,4	10	28,5	5	14,2
Sosyal Bilgiler öğretmen.(II.Ö.)	4	11,4	5	14,2	8	22,8	11	31,4	7	20
19.Coğrafya ile ilgili grafik, harita vb çizimler yapmayı severim.	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Fen Bilgisi Öğretmenliği	9	25,7	9	25,7	4	11,4	8	22,8	5	14,2
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	5	20	11	31,4	7	20	9	25,7	3	8,5
Sosyal Bilgiler öğretmen.(II.Ö.)	3	8,5	5	14,2	5	14,2	14	40	8	22,8
20.Coğrafya ile ilgili belgesel izlemeyi severim.	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Fen Bilgisi Öğretmenliği	1	2,8	1	2,8	2	5,7	16	45,7	15	42,8
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	2	5,7	2	5,7	1	2,8	12	34,2	18	51,4
Sosyal Bilgiler öğretmen. (II.Ö.)	3	8,5	4	11,4	3	8,5	8	22,8	17	48,5

21. Coğrafya derslerinde uygulanan arazi incelemelerinin başarıyı artıracağına inanmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Fen Bilgisi Öğretmenliği	15	42,8	13	37,1	4	11,4	2	5,7	1	2,8
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	5	14,2	2	5,7	2	5,7	15	42,8	11	31,4
Sosyal Bilgiler öğretmen.(II.Ö.)	11	31,4	9	25,7	4	11,4	6	17,1	5	14,2
22. Coğrafya ile ilgili kitap, dergi, makale, vb yazıları okumaktan sıkılıyorum.	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Fen Bilgisi Öğretmenliği	6	17,1	11	31,4	9	25,7	5	14,2	4	11,4
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	3	8,5	7	20	6	17,1	10	28,5	9	25,7
Sosyal Bilgiler öğretmen.(II.Ö.)	12	34,2	8	22,8	4	11,4	8	22,8	3	8,5
23. Coğrafya konularının çok fazla ve bunun yanında coğrafya ders saatlerinin az olması ve buna bağlı olarak konuların hızlı işlenmesi coğrafya derslerinde başarısız olamam neden oluyor	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Fen Bilgisi Öğretmenliği	1	2,8	3	8,5	4	11,4	16	45,7	11	31,4
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	5	14,2	7	20	1	2,8	10	28,5	12	34,2
Sosyal Bilgiler öğretmen. (II.Ö.)	5	14,2	7	20	10	28,5	6	17,1	7	20
24. Çeşitli materyaller kullanılarak anlatılan coğrafya derslerini daha iyi anlıyorum.	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Fen Bilgisi Öğretmenliği					3	8,5	17	48,5	15	42,8
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	1	2,8	1	2,8			10	28,5	23	65,7
Sosyal Bilgiler öğretmen.(II.Ö.)	3	8,5	1	2,8	4	11,4	9	25,7	18	51,4

BÖLÜM V

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma bulgularına ve yorumlarına dayalı olarak ulaşılan sonuç ve önerilerine yer verilmiştir.

5.1. SONUÇLAR

Fiziki coğrafya konularının öğretiminde arazi gezisi uygulanarak gerçekleştirilen öğretimle, arazi gezisi uygulanmadan sadece geleneksel yöntem olan düz anlatım yöntemiyle gerçekleştirilen öğretim, öğretmen adaylarına uygulanan ön test – son test tekniği uygulanarak yapılan çalışmada elde edilen verilere göre aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

1. İlk olarak deney ve kontrol grubunun ön test puanları karşılaştırılmıştır. Buna göre arazi gezisi uygulaması yapılan deney grubu ile geleneksel yöntemin uygulandığı kontrol grubu ön test puanları elde edilmiştir. Elde edilen bu veriler incelendiğinde deney grubu ile kontrol grubu arasında ön test sonuçları arasında anlamlı bir farka rastlanmamıştır.

2. Deney ve kontrol grubunun son-test puanları karşılaştırıldığında ise, aralarında anlamlı bir fark olduğu ve bu farkın deney grubu lehine olduğu gözlemlenmiştir. Deney grubu ile kontrol grubunun son-test puanları karşılaştırıldığında deney grubu öğrencilerini son-test puanlarının, kontrol grubu öğrencilerinden yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Buna göre her iki grubun da akademik başarıları, uygulanan iki yöntem sonucunda artmasına rağmen, deney grubunun ön-test - son-test aritmetik ortalaması, kontrol grubunun ön-test - son-test aritmetik ortalamasına göre daha fazla bir artış göstermiştir. Bu artışın sebebi de deney grubuna uygulanan arazi gezilerinin öğretmen adaylarının başarılarında önemli bir artış göstermesidir. Geleneksel yöntemin uygulandığı kontrol grubunda ise deney grubuna göre çok az bir artış gözlenmiştir.
3. Deney ve kontrol gruplarının erişim puan ortalamaları karşılaştırılmış ve deney ve kontrol gruplarının erişim puanlarının arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgu deney grubunda yer alan öğrencilere uygulanan arazi gezilerinin öğrencilerin öğrenmelerinde yani başarılarında önemli bir artış sağlamıştır.
4. Kontrol grubunun ön test – son test puanları karşılaştırıldığında son testte artış gözlenmiştir. Şüphesiz belirli bir öğretim sonucunda öğrencilerin öğrenme düzeylerinin artması çok doğaldır. Fakat deney grubunun ön test – son test puanları karşılaştırıldığında son testte önemli bir artış olduğu gözlenmiştir. Bu sonuç da gösteriyor ki arazi gezilerinin geleneksel yöntemlere göre öğrencilerin öğrenmelerinin yani başarılarının artmasında önemli derecede etkili olmuştur.
5. Öğrencilere uygulanan Sorunları Belirleme Ölçeği ve anket sonuçları incelendiğinde eğitim fakültesinde okuyan öğretmen adaylarının bir çoğunun daha önce hiç arazi gezisine katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Bu da eğitim sistemimizde hala geleneksel yöntemlerinin kullanıldığını göstermektedir.

6. Uygulanan Sorunları Belirleme Ölçeğinde öğretmen adaylarının öğrenmelerini etkileyen faktörler arasında en çok öğretmenlerin sınıf içi davranışları ve konularının anlatımında sadece geleneksel yöntem olan düz anlatım yönteminin kullanılmasını göstermektedirler.
7. Arazi gezisine çıkartılan deney grubu öğretmen adaylarının arazi gezisi sonrası alınan görüşleri ışığında bu çalışmanın % 45,7 oranında Farkındalık ve öğrenme, % 22,8 oranında yöntemle, % 17,1 oranında önerim, % 14,2 oranında dikkat ile ilgili öğretmen adaylarına fayda sağladığı belirlenmiştir.

Bu sonuçlara göre fiziki coğrafya konularının öğretiminde arazi gezileri öğretmen adaylarının başarı düzeylerinde önemli bir artış göstermektedir.

5.2. ÖNERİLER

1. Coğrafya derslerinde farklı öğretim yöntem ve teknikleri kullanmak dersi daha ilgi çekici ve öğrenmeyi daha çok artıracığından bu yöntemlerden biri olan gezi-gözlem yöntemi de uygun konularda kullanılmalıdır.
2. Özellikle fiziki coğrafya konularında öğrencilerin olayları ve bulguları yerinde incelemeleri açısından konular arazi gezileriyle desteklenmelidir.
3. Coğrafya eğitiminde önemli bir yeri olan gezi-gözlem yöntemi üniversitelerde yeterince kullanılmamaktadır. Bu yöntem fakültelerde özellikle de eğitim fakültelerinde benimsenmeli ve öğretmen adaylarına uygun konu ve zaman dahilinde arazi çalışması yaptırılmalıdır.
4. Öğretmen adaylarına üniversite eğitimleri sırasında gezi-gözlem yöntemi hakkında gerekli bilgi ve deneyimler kazandırılmalıdır.

5. Fiziki coğrafya konuları kapsam bakımından çok geniş olmasına rağmen bir döneme sıkıştırılmıştır. En iyi öğrenmelerin sağlanabilmesi için fiziki coğrafya konuları bir döneme sıkıştırılmamalı ve en az iki döneme yayılmalıdır.
6. Fiziki coğrafya konularında özellikle yabancı kökenli kelimelerin çok olması ve konuların karmaşık olması nedeniyle öğrenciler derslerden çok çabuk sıkılabilmektedirler. Bu yüzden özellikle ders saatlerinin üst üste iki saatten fazla olmamasına dikkat edilmelidir.

KAYNAKÇA

AÇIKGÖZ, Merve (2006), “ Sosyal Bilgiler Öğretiminde Gezi - Gözlem ve İnceleme Yönteminin Etkililiğinin İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

AKGÜN Ö, BÜYÜKÖZTÜRK Ş, ÇAKMAK E, DEMİREL F ve KARADENİZ Ş (2010), *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

BALLI, Ali (2009), “ 9. Sınıf Fiziki Coğrafya Konuları Öğretiminde Gezi Gözlem Yönteminin Önemi (Bağcılar İlçesi Örneği)”, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

BÜYÜKÖZTÜRK, Şener (2010), *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

ÇALIŞKAN, Mustafa (2001), *Öğretim Planlama – Uygulama ve Değerlendirme*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

ÇİFTÇİ, Ümit (2002), “Sosyal Bilgiler 6. 7. ve 8. Sınıf Derslerinde Materyal Kullanımının Öğrenci Başarısı ve Tutumlarına Etkisi”, Yüksek Lisans Tezi, Selçuklu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

DEMİRCİOĞLU, Gökhan (2009), “*Geçerlik ve Güvenirlik*”, (Ed: Karip, Emin), Ölçme ve Değerlendirme, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

DEMİREL, Özcan (2006), *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme-Öğretme Sanatı*, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

DEMİREL, Özcan (2010), *Eğitimde Program Geliştirme*, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

DEMİREL, Özcan (2009), *Öğretme Sanatı*, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

DOĞANAY, Hayati (2002), *Coğrafya Öğretim Yöntemleri*, Erzurum: Aktif Yayıncılık.

ERDEN, Münire (1997), *Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Ankara: Alkım Yayınevi.

ERDEM, Mahmut (2007), “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Gezi–gözlem Tekniğine İlişkin Görüşleri”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

ERDEN, Münire (1998), *Eğitimde Program Değerlendirme*, Ankara: Anı Yayıncılık.

GÜNGÖRDÜ, Ersin (2002), *Coğrafyada öğretim Yöntemleri – İlkeler ve Yorumlar*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

GÜNGÖRDÜ, Ersin (2002), *Coğrafyada İstatistik Metodları*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

KARAASLAN, Aydın (2009), *Ölçme Değerlendirme*, Ankara: Yaklaşım Kitap.

KARABAĞ, Servet (2001), “*Sosyal Bilgiler Programlarında Coğrafya Konularının İçeriği*”, (Ed: Küçükahmet, Leyla), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

KARABAĞ S ve ŞAHİN S (2007), “*Coğrafya Eğitiminin Önündeki Engeller ve Geleceği*”, (Ed: Karabağ, Servet ve Şahin, Salih), Coğrafya Eğitimi, Ankara: Gazi Kitabevi.

KARABAĞ S ve ŞAHİN S (2007), “*Coğrafya Dersi Öğretim Programı*”, (Ed: Karabağ, Servet ve Şahin, Salih), Coğrafya Eğitimi, Ankara: Gazi Kitabevi.

KARASAR, Niyazi (2009), *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

KORKMAZ, Neşe (2006), “Volkan Topoğrafyası Konularının Öğretiminde Gezi-gözlem Yönteminin Öğrenci Başarısına Etkisi”, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

KÜÇÜKAHMET, Leyla (2009), *Öğretim İlke ve Yöntemleri*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

MAZMAN, Fatma (2007), “ Sosyal Bilgiler Öğretiminde Gezi-gözlem Metodunun Uygulanmasına İlişkin Bir Araştırma (Tokat Örneği), Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.

ÖZDEMİR, S. ve YALIN, H. İ. (1999), *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

ÖZTÜRK, Mustafa (2007), “*Coğrafya: Gelişimi, İçeriği, Eğitimi*”, (Ed: Karabağ, Servet ve Şahin, Salih), Coğrafya Eğitimi, Ankara: Gazi Kitabevi.

ÖZTÜRK, H.İbrahim (2002), *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Ankara: Mizanpaj Baskı HD Yayıncılık.

SAGAY, Nuray (2007), “İlköğretim II. Kademe Sosyal Bilgiler Derslerinde Coğrafya Konularının Öğretimi: Problemler – Öneriler”, Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.

SENEMOĞLU, Nuray (2010), *Gelişim Öğrenme ve Öğretim (Kuramdan Uygulamaya)*, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

SEZGİN, Ferudun (2009), “*Ölçme ve Değerlendirmede Temel İstatistiksel İşlemler*”, (Ed: Karip, Emin), Ölçme ve Değerlendirme, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

ŞAHİN, Cemalettin (2005), *Türkiye Fiziki Coğrafyası*, Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

ŞAHİN, Cemalettin (2003), *Coğrafyaya Giriş*, Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

TUNÇ, Sibel (2006), “Gezi–gözlem Yönteminin Coğrafya Eğitim – Öğretimindeki Önemi, Öğrenci Başarısına Etkisi Ve Diğer Öğretim Yöntemleriyle Karşılaştırılması”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

YEŞİLTAS, Erkan (2006), “ Sosyal Bilgiler Fiziki Coğrafya Konuları Öğretiminde Araç-Gereç Kullanımının Öğrencilerin Başarı Düzeylerine Etkisi (Kars İli Örneği)”, Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars.

EKLER

EK 1: Başarı Testi

1. I. Yer kabuğu
II. Dış çekirdek
III. Manto
IV. İç çekirdek

Yukarıda verilen yer yuvarlağının iç yapısını oluşturan tabakalar aşağıdaki seçeneklerin hangisinde içten dışa doğru sıralanışı doğru olarak verilmiştir?

- A. I – II – IV – III
- B. II – III – I – IV
- C. IV – II – III – I
- D. III – I – II – IV
- E. IV – III – II – I

2. Aşağıdaki bilgilerin hangileri mantoya aittir?

- VI. Yer hacminin en büyük bölümünü oluşturur.
- VII. Yoğunluğu en fazla olan katmandır.
- VIII. İç kuvvetlerin enerjilerini aldıkları katmandır.
- IX. Kalınlığı en az olan katmandır.
- X. Yerin merkezine en yakın katmandır.

- A. I ve III
- B. I ve II
- C. II ve III
- D. II ve IV
- E. I ve IV

3. Aşağıdakilerden hangisi tortul kayaçların özelliklerinden biri **değildir**?

- A. İçlerinde fosil bulundurmaları
- B. Tabakalar halinde bulunmaları
- C. Ufalanmayla meydana gelmeleri
- D. Dış kuvvetlerin etkisi sonucu oluşmaları
- E. Kristalli ve sert yapıdadırlar

4. Kapadokya yöresinde peribacalarının oluşmasında hangi kayaç çeşidinin yaygın olması etkili olmuştur?

- A. Kalker
- B. Jips
- C. Çakıltası
- D. Volkan tüfü
- E. Granit

5. Aşağıdaki taneli elamanların büyükten küçüğe doğru sıralanışı hangi şıkta verilmiştir?
- V. Kum
 - VI. Çakıl
 - VII. Kil
 - VIII. Silt
- A. II-I-IV-III
B. II-I-III-IV
C. IV-III-I-II
D. III-I-II-IV
E. I-II-III-IV
6. Aşağıdakilerden hangisi bir jeolojik zamandır?
- A. Kaledonya
 - B. Pleistosen
 - C. Mezozoik
 - D. Devoniyen
 - E. Würm
7. Yeryüzünde kıvrımlı dağların önemli bir bölümünü oluşturan Alp orojenezi kaçınıcı jeolojik zamanda meydana gelmiştir?
- A. 1. Zaman
 - B. 3. Zaman
 - C. 4. Zaman
 - D. 2. Zaman
 - E. İlkel zaman
8. Aşağıdaki jeolojik zamanların hangisinde Zonguldak kömür havzaları oluşmuştur?
- A. İlkel Zaman (Prekambriyen)
 - B. I. Zaman (Paleozoik)
 - C. II. Zaman (Mesozoik)
 - D. III. Zaman (Senezoik)
 - E. IV. Zaman (Kuaterner)
9. Aşağıdaki orojenez devreleri hangi şıkta eskiden yeniye doğru sıralanmıştır?
- V. Alp Orojenezi
 - VI. Hüroniyen Orojenezi
 - VII. Hersiniyen Orojenezi
 - VIII. Kaledoniyen Orojenezi
- A. II-III-I-IV
B. I-IV-II-III
C. II-IV-III-I
D. III-II-IV-I
E. IV-I-II-III

10. Aşağıdakilerden hangisi deniz ilerlemesidi?

- A. Gel – git
- B. Transgresyon
- C. Jeosenklinal
- D. Graben
- E. Tsunami

11. Aşağıdakilerden hangisi orojenik hareketler ile oluşmuş bir şekil **değildir**?

- A. Horst
- B. Senklinal
- C. Graben
- D. Granit
- E. Antiklinal

12. I. Dalga ve akıntılar

II. Buzullar

III. Akarsular

IV. Rüzgarlar

V. Yer altı suları

Türkiye’de yer şekillerinin biçimlenmesinde en çok etkiye sahip olan dış kuvvet yukarıdakilerin hangisidir?

- A. I
- B. II
- C. III
- D. IV
- E. V

13. Aşağıdakilerin hangisinde iç kuvvetin etkisi yoktur?

- A. Maar oluşumu
- B. Kıta oluşumu
- C. Graben oluşumu
- D. Dağ oluşumu
- E. Delta oluşumu

14. Aşağıdakilerden hangisi yer yüzünü şekillendiren iç kuvvetlerden biri **değildir**?

- A. Dağ oluşumu
- B. Kıta oluşumu
- C. Toprak oluşumu
- D. Deprem
- E. Volkanizma

15. Aşağıdakilerden hangisi deprem bilimidir?

- A. Jeoloji
- B. Teoloji
- C. Astronomi
- D. Sismoloji
- E. Jeomorfoloji

16. Aşağıdakilerden hangisi deprem dalgalarındandır?

- A. L dalgası
- B. P dalgası
- C. S dalgası
- D. Hiçbiri
- E. Hepsi

17. Enerjilerini yerin derinliklerindeki magmadan alan olaylara iç kuvvet denir. İç kuvvetler, yer şekillerinin oluşumuna etki yapan temel faktörlerden biridir. Buna göre aşağıdakilerden hangisinin oluşumunda iç kuvvetlerin etkisinden söz edilemez?

- A. Volkan konilerinin
- B. Delta ovalarının
- C. Metal maden yataklarının
- D. Depremlerin
- E. Sıradağların

18. Aşağıdakilerden hangisi karstik biriktirme şekillerinden biridir

- A. Lapy
- B. Uvala
- C. Traverten
- D. Polye
- E. Dolin

19. Aşağıdakilerden hangisi akarsuyun aşındırmasıyla oluşmaz?

- A. Menderes
- B. Falez
- C. Dev kazanı
- D. Vadi
- E. Peribacası

20. Türkiye’de yüzey şekillerinin oluşumunda en çok etkili olan iç ve dış kuvvetler hangileridir?

- A. Volkanizma – Buzullar
- B. Yer altı suları – Dalgalar
- C. Orojenez – Akarsular
- D. Epirojenez – Rüzgarlar
- E. Depremler – Erozyon

21. Aşağıdakilerden hangisi rüzgar aşındırma şekillerinden biridir?

- A. Hörgüç Kaya
- B. Falez
- C. Menderes
- D. Barkan
- E. Mantar Kaya

22. Rüzgarlar; bitki örtüsünden yoksun, kurak ve yarı kurak bölgelerde aşınım ve birikim şekilleri oluştururlar.

- VI. Falez
- VII. Mantarkaya
- VIII. Peribacası
- IX. Birikinti konisi
- X. Lapy

Yukarıda numaralandırılmış yer şekillerinden hangisinin oluşumunda rüzgarların doğrudan ya da dolaylı bir etkisi yoktur?

- A. Yalnız I
- B. I ve II
- C. Yalnız III
- D. II ve III
- E. IV ve V

23. Bir volkanın püskürttüğü lavların, bir çukurluğun veya akarsuyun önünü kapatması ve burada suların toplanması sonucu oluşan göller aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Volkanik göller
- B. Karstik göller
- C. Alüvyal set gölleri
- D. Kıyı set gölleri
- E. Volkanik set gölleri

24. Birikinti koni ve yelpazeleri gibi yer şekillerinin bulunduğu bir bölge için aşağıdakilerden hangisi **söylenemez**?

- A. Eğimi azdır.
- B. Akarsular biriktirme yapar.
- C. Akarsu aşındırması yavaşlamıştır.
- D. Akarsu sadece geriye doğru aşındırma yapar.
- E. Dev kazanı ve şelale oluşumu görülmez.

25. Aşağıdaki seçeneklerden hangisinde dış kuvvetlerin etkisi ile oluşmuş aşınım şekilleri bir arada verilmiştir?

- A. Mantar kaya – Delta ovası
- B. Sarkıt – Çentik vadi
- C. Sander düzlüğü – Barkan
- D. Falez – Yardang
- E. Peri bacası – Birikinti konisi

EK 2: Anket

Cinsiyetiniz?

- 1) Kız
- 2) Erkek

Sınıfınız?

- 1) I. Sınıf
- 2) II.Sınıf
- 3) III.Sınıf
- 4) IV. Sınıf

Öğretim Türü?

- 1) I. Öğretim
- 2) II. Öğretim

Üniversiteden önce ikamet ettiğiniz yerleşim birimi?

- 1) Köy
- 2) İlçe Merkezi
- 3) İl Merkezi

Öğretmenlik hayatınızda hangi okullarda görev yapmak istersiniz?

- 1) Devlet İlköğretim Okullarında
- 2) Özel İlköğretim Okullarında

Hangi yerleşim biriminde görev yapmak istersiniz?

- 1) İl Merkezi
- 2) İlçe Merkezi
- 3) Köy

Üniversite öncesi her hangi bir arazi gezisine katıldınız mı?

- 1) Katıldım
- 2) Katılmadım

Bölümünüzde yeterince arazi gezisi uygulaması yapıldığı görüşüne katılıyor musunuz?

- 1) Hayır, yeterince arazi gezisine önem verilmiyor
- 2) Kısmen de olsa arazi gezileri yapılıyor
- 3) Evet, yeterince arazi gezisi yapılıyor

Öğretmen olduğunuzda en çok uygulayacağınız yöntem-teknik hangisidir?

- 1) Anlatım
- 2) Gözlem gezisi
- 3) Rol oynama
- 4) Soru cevap
- 5) Örnek olay incelemesi
- 6) Problem çözme
- 7) Ev ödevi
- 8) Tartışma
- 9) Gösterip yaptırma
- 10) Laboratuvar

Öğretmen olduğunuzda en az uygulayacağınız yöntem-teknik hangisidir?

- 1) Anlatım
- 2) Gözlem gezisi
- 3) Rol oynama
- 4) Soru cevap
- 5) Örnek olay incelemesi
- 6) Problem çözme
- 7) Ev ödevi
- 8) Tartışma
- 9) Gösterip yaptırma
- 10) Laboratuvar

Uygulayacağınız yöntem-teknikleri neye göre sıralama yaptınız?

- 1) Başarılı olabileceğimi düşündüğüm yöntem – tekniklere göre sıraladım
- 2) Anlatacağım derslerin konularını düşünerek sıralama yaptım
- 3) Görev alacağım yer ve okul imkanlarının durumunu düşünerek sıralama yaptım
- 4) Uygulamayı en sevdiğim yöntem tekniklere göre sıralama yaptım

Arazi gezileri ile ilgili yeterli bilgi ve tecrübeye sahip misiniz?

- 1) Evet, yeterli bilgi ve tecrübeye sahibim
- 2) Kısmen yeterli bilgi ve tecrübeye sahibim
- 3) Hayır, yeterli bilgi ve tecrübeye sahip değilim

Arazi gezileri için yeterli bilgi ve tecrübeye sahip olmamanızın nedenleri nelerdir?

- 1) Üniversite hayatım boyunca bu konuda hiç uygulama yapılmaması
- 2) En az uygulanan yöntem-teknik olması
- 3) Arazi gezisi uygulaması konusunda kendimi geliştirememem

Sizce okullarda arazi gezisi uygulanma durumu nedir?

- 1) Okullarda arazi gezilerinin yeterince uygulandığını düşünüyorum
- 2) Okullarda arazi gezilerinin yeterince uygulanmadığını düşünüyorum

Sizce okullarda arazi gezilerinin uygulanmamasının nedenleri neler olabilir?

- 1) Öğretmen ve idarecilerin sorumluluk almaktan kaçınmaları
- 2) Yöntemin her hangi bir fayda sağlayacağını düşünmemek
- 3) Maddi yetersizlik
- 4) Öğretmen ve idarecilerin yöntemi uygulama konusundaki tecrübesizlikleri
- 5) Yöntemi uygulayacak yeterli zamanın olmaması
- 6) Yöntemi uygulayabilmek için çok fazla prosedürün aşılması gerekliliği
- 7) Ulaşım imkanlarının sınırlılığı

Sizce arazi gezileri coğrafya kavramlarının öğrenilmesinde karşılaşılan sorunların ortadan kalkmasına yardımcı olur mu?

- 1) Evet yardımcı olur, konuların daha iyi ve kalıcı öğrenilmesini sağlar
- 2) Kısmen de olsa yardımcı olur
- 3) Hayır yardımcı olmaz, aksine zaman ve maddi kayıp olur

Yapılan arazi gezilerine öğrenme arzusuyla mı yoksa zorunluluktan mu katılıyorsunuz?

- 1) Daha iyi ve kalıcı öğrendiğim için öğrenme arzusuyla katılıyorum
- 2) Ders geçmek için zorunluluktan katılıyorum
- 3) Arkadaşlarımın çoğunluğu katıldığı için katılıyorum

Arazi gezilerinde o bölgenin nasıl bir yapıda olduğunu ve hangi kayaç türüne sahip olduğunu anlayabiliyor musunuz?

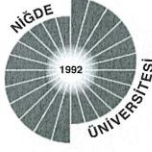
- 1) Evet, arazi gezilerinde o bölgenin nasıl bir yapıda olduğunu ve hangi kayaç türüne sahip olduğunu söyleyebilirim.
- 2) Hayır, her hangi bir arazi gezisinde o bölgenin nasıl bir yapıda olduğunu ve hangi kayaç türüne sahip olduğunu söyleyemem.

Fiziki coğrafya kavramlarının öğreniminde karşılaştığınız sorunlar nelerdir? Kısaca yazınız.

EK 3: Sorunları Belirleme Ölçeği

Sıra No	MADDELER	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Coğrafya derslerini severim.					
2	Coğrafya dersleri bana çekici gelmiyor.					
3	Coğrafya derslerinin eğlenceli geçmesinde öğretmenin sınıf içindeki tutum ve performansı etkilidir.					
4	Coğrafya derslerine mecbur olduğum için çalışırım.					
5	Coğrafya derslerinde öğrendiklerimi öğretmenlik hayatımda kullanabileceğimi düşünmüyorum.					
6	Coğrafya ile ilgili konularla uğraşmaktan zevk alıyorum.					
7	Öğrencilik hayatım boyunca coğrafya dersleri ilgimi çekmedi.					
8	Coğrafya derslerindeki yabancı kökenli kelimeler ve benzer kelimeler coğrafya derslerinde başarıyı düşürüyor.					
9	Coğrafya derslerinden hiçbir şey anlamıyorum. Bunun için coğrafya derslerine girmek istemiyorum.					
10	Düz anlatım yöntemiyle anlatılan coğrafya derslerinden sıkılıyorum.					
11	Coğrafya derslerinde sadece kitaba bağlı kalındığından konuları bire bir ezberlemek zorunda kalıyorum.					
12	Coğrafya derslerinin yerine farklı dersler almak isterdim.					
13	Coğrafya ile ilgili konularla uğraşmak beni sıkıyor.					
14	Okulumuz coğrafya ile ilgili yeterli materyale sahiptir.					
15	Coğrafya derslerinde sadece düz anlatım yöntemi uygulandığı için çok sıkılıyorum.					
16	Coğrafya derslerinde öğrendiklerimle çevremdeki yeryüzü şekillerini anlamaya çalışıyorum.					
17	Coğrafya konularıyla ilgili ödev hazırlamayı hiç sevmem.					
18	Okulumuzda coğrafya ile ilgili bir klüp olsa katılmak isterim.					
19	Coğrafya ile ilgili grafik, harita vb çizimler yapmayı severim.					
20	Coğrafya ile ilgili belgesel izlemeyi severim.					
21	Coğrafya derslerinde uygulanan arazi incelemelerinin başarıyı artıracığına inanmıyorum					
22	Coğrafya ile ilgili kitap, dergi, makale, vb yazıları okumaktan sıkılıyorum.					
23	Coğrafya konularının fazla olması ve ders saatlerinin az olması öğrenmemi olumsuz yönde etkiliyor.					
24	Çeşitli materyaller kullanılarak anlatılan coğrafya derslerini daha iyi anlıyorum.					

EK 4: İZİN BELGELERİ

T.C.
Niğde Üniversitesi Rektörlüğü
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

SAYI : B.30.2.NİĞÜ.0.41.00.00/116
KONU : Tez Araştırma İzni

02.01.2010

Sayın : Hamdi KARAKÖK

Tez Araştırma İzni İle İlgili Üniversitemizin 28.01.2010 tarih ve 143 sayılı yazısı ekte sunulmuştur.

Gereğini bilgilerinize rica ederim.

Yrd.Doç.Dr.Şemsettin USLU
Müdür V.

Ekleri :
1- İlgili Yazı ve Ekleri (2 Sayfa)

T.C
NİĞDE ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ DEKANLIĞI

Sayı: B.30.2.NĞÜ.0.12.00.00/01- 75
Konu: Tez Araştırma İzni

25.01.2010

REKTÖRLÜK MAKAMINA
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

İlgi: 20.01.2010 tarih ve 98 sayılı yazı.

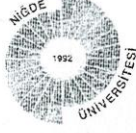
Fakültemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Hamdi KARAKÖK'ün Fakültemiz Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ve Fen Bilgisi Öğretmenliği Anabilim Dallarında okumakta olan öğretmen adaylarına anket ve başarı testi çalışmasını uygulaması uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Yrd. Doç. Dr. Nami İŞERİ
Dekan V.

Adres: Derbent Kampüsü 51200 NİĞDE
Telefon: (0 388) 211 28 10 Faks: (0 388) 211 28 01
e-posta: egitimfak@nigde.edu.tr
Web Adresi: <http://egitim.nigde.edu.tr>

Ayrıntılı bilgi için irtibat: N. ALTAY Memur

T.C.
NİĞDE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı :B.30.2.NĞÜ.0.72.00.00/143
Konu :Tez araştırma izni

Niğde, 28/01/2010

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
NİĞDE

- İlgi a)19.01.2010 tarih ve B.30.2.NĞÜ.0.41.00.00/51 sayılı yazımız.
b)Eğitim Fakültesi Dekanlığının 25.01.2010 tarih ve B.30.2.NĞÜ.0.12.00.00/01-75 sayılı yazısı.

Enstitünüz İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Hamdi KARAKÖK'ün Eğitim Fakültesinde anket çalışması yapması, Dekanlık Makamının ilgi b'de kayıtlı yazısı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. Mehmet ŞENER
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

EKLER:

1-İlgi b yazı (1 sayfa)

EK 5: ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ

Fiziki coğrafya kavramlarının öğreniminde karşılaştığınız sorunlar nelerdir? Kısaca yazınız.

Coğrafya derslerinde çok fazla yabancı kökenli kelime olması öğrencinin öğrenimini olumsuz etkiliyor. Fiziki coğrafya dersinin ard arda bir güne sığdırılması derslerdeki verimimi azaltıyor, ve dersten sıkılıp solumaya başlıyorum. Coğrafya bir arazi araştırması olduğu halde hiçbir şekilde arazi çalışması yapılmıyor. Sınıfların yeterli donanımına sahip olmaması dersin verimini azaltıyor. Özellikle teknolojik araçların yetersiz olması verimi sadece düşürüyor.

Fiziki coğrafya kavramlarının öğreniminde karşılaştığınız sorunlar nelerdir? Kısaca yazınız.

Fiziki coğrafya kavramlarının öğreniminde en çok karşılaşılan sorunlar kavramların çok fazla olması. Ayrıca coğrafyada yapıların nasıl meydana geldiği gibi şeyler öğrenirken bunu teorik olarak biliyoruz. Fakat öğrenimde gördüğümüz şeylerin bunlar olduğunu söyleyemiyor, yani dersle bağdaştırıyoruz. Kısacası derste öğrendiklerimizi günlük hayatımıza uygulayamıyoruz. Bir araziye siktirilmiş da, aslında merderezin S şeklinde bir yapı olduğunu bildiğimiz halde dağda gördüğümüzde yapıyı pek merderez yapısına benzetmiyoruz. Hep ezbere yönelik bir eğitim görüyoruz.

Fiziki coğrafya kavramlarının öğreniminde karşılaştığınız sorunlar nelerdir? Kısaca yazınız.

Arazi gezilerinin çok sık yapılmaması nedeniyle fiziki coğrafyada gördüğümüz konular kafamızda soyut olarak kalıyor. Bu gezilerin sıklaştırılması ile bilgiler somutlaşır. Ayrıca haritaların bir boyutlu değil de üç boyutlu yani yüksekliğine göre kabartmalı.

İlk önce gezinin hiçbir şekilde işe yaramadığını veya saçma, gereksiz olduğunu düşünüyorum. Aksine bu gezi olmasaydı bu kadar yer gezip göreceğimizi sanmıyorum. Geresem bile bu kadar bilgi edinebileceğimizi hiç sanmıyorum. Derste bile öğrenemeyeceğimizi kadar bilgi edindik ve bu şekilde daha tatlı oldu.

Keyin nasıl dustuğunu, ileride neler olabileceğini öğrendim. Bu bilgileri ileriki hayatımda da kullanacağım emnim. Öğrencilerime bu konuları anlatırken sıkıntı yaşamayacağımı düşünüyorum. Bu gezinin yararlarında biride bu benim için. Keske daha çok zamanımız olsaydı da daha çok yer gezebilseydik. Gezideki tek sıkıntımız akşam yemeği konusundaydı. Onun dışında benim için çok güzel ve faydalı bir geziydi.

Fiziki coğrafya kavramlarının öğreniminde karşılaştığınız sorunlar nelerdir? Kısaca yazınız.

Bu kavramları hayal etmekte zorlanıyorum. Oluşmuş seluller inceliyoruz ancak, oluşum safalarını izleyemiyoruz. Daha önce coğrafyaya ilgim olmaması nedeniyle kavramları yazıyıyorum =C

16.05.2010 tarihinde, pazır görsünü arazi gezisine çıktık. Gezi çok güzel geçti. Sadece, belli bir yer belirlenip, Orasi incelenmedi. Bir çok yer, bölge gezildi. Bu yerpekil-
lerin çeşitliliği bakımından değerlendirildiğinde, buna göre çok
doğru yapılmış bir durum. farklı farklı yerpekillerini, sanıldık
derek gördüm. Bununla kalmayıp, zekillere dokunduk. Bu
sayede derste bize anlatılan konular ve durumlar aklıma
bir hal aldı. Gezi de ders yapılması gereken yerde
ders yapıldı, neçelenmesi gereken yerde neçelendirildi.
Hocamızın rehberliğinde ve bizi yönlendirmesinde et-
kiliydi. Gördüğümüz yerlerin zekillerinin nasıl olduğunu, ve
kafamızdaki peribacaların sadece rüzgarla düştüğü gibi yanlış
bilgilerin ve kavramların mantık gereğince bize, aklımıza
kullanılarak açıkladı. Birçok yanlış bilgiyi, yanlış edinecek bir-birbiriyle
bitiriletti ve oluşum süreçlerini birbirini izlediği
sonucunu ortaya çıkarmıza yardımcı oldu. En önemlisi de
hiç görmediğim yerleri, yapıları gördüm. Yemek saati

Fiziki coğrafya kavramlarının öğreniminde karşılaştığımız sorunlar nelerdir? Kısaca yazınız.

Kavramlar genellikle derste doğrudan anlatılmakta. verildiğinden,
ezber yoluna gidiliyor. Bu da öğrenimden zevk alınmasına
neden oluyor. Öğrenilen kavramlar dersten geçmek için
kullanılıyor. Dersten geçince de kavramlar unutuluyor.

Fiziki coğrafya kavramlarının öğreniminde karşılaştığınız sorunlar nelerdir? Kısaca yazınız.

Yabancı kelimelerin farklı coğrafî terimlerin öğrenilmesinde bence güçlük yaratır ve aynı zamanda öğrendiklerimin sadece teorik olarak kalması bunun çok kısa anlatılmasına sebep olur. Teori değil pratik istiyorum!

Fiziki coğrafya kavramlarının öğreniminde karşılaştığınız sorunlar nelerdir? Kısaca yazınız.

Fiziki coğrafya dersi kapsam bakımından çok geniş bir ders ve ayrıntı çok fazla. Bu kadar geniş kapsamlı bir ders dört saat dersle öğrencilere verilmeye çalışılınca konular hem iyi anlaşılmiyor hem de sıkıcı bir hal alıyor. Ders saati en az sekiz saat olmalı bence. Ayrıca okulda geri-görülen metodu hiç uygulamıyoruz. Bu yöntem de uygulamış olca derslerin anlaşılmasına yardımcı olacağına inanıyorum. Ayrıca ders için bir kaynak yerine az sayıda kaynaklardan yararlanılması gerektirğini düşünüyorum.

Çeşitli eğitim ve öğretim için anlamlı öğrenme yolları sağlar. Bireyin okulda soyut olarak öğrendiğini somut hale getirmesini bu şekilde bireyin beyninde şemalandığı bilgileri anlamlı hale getirerek kalıcı belleğe (uzun süreli bellek) otmasını sağlar.

Arazi gezisine ilk defa çıktım ama keske data önce de yapılsaydı da katılsaydım. Çünkü dışardan ve üstünde içeriden de ne kadar 'ülkütlü' gelse de üstünde çok yararlı ve de çok zevkliydi benim için. Kitaplardan okuyarak, ders dinleyerek öğrenebileceğimizden çok daha fazlasını yerinde göterek, zaman zaman hayrete düşerek öğrendik.

Üstünde geziye belli imkanlar derecede teorik bilgiyle donatıldık. Bu bilgileri gözlemlerimizle birleştirerek, yorum yapıp üzerinde düşünüp, tartışarak hatta o mekânlara, yapıları dokunarak kısacası beş duyumuzu kullanarak kalıcı hale getirdik. Ama bençe bütün bunların ötesinde biz bir sınıf olduğumuzu, yardımlaşmayı, dayanışmayı, birlikte eğlenmeyi, zora düşene el uzatmayı ve bizim için delice kırpızan bir hocamız olduğumu tekrar götdük.

Fiziki coğrafya kavramlarının öğreniminde karşılaştığınız sorunlar nelerdir? Kısaca yazınız.

Kelimelerin yabancı olması, konuların fazla olup ders saatlerinin az olması